

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

रजतजयन्ती

बुद्धसम्बत् २५३२

(दुष्कर तपस्या)

स्मारिका

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

रजतजयन्ती

बुद्धसम्बत् २५३२

स्मारिका

सम्पादक

सुवर्ण शाक्य

सहायक सम्पादक

वरदेश मानन्धर

मदनरत्न मानन्धर

अमिता धाख्वाः

त्रिरत्न मानन्धर

प्रकाशक

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

रजतजयन्ती समारोह समिति

ललितपुर, नेपाल

प्रकाशक—

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

रजतजयन्ती समारोह समिति

सुमंगल विहार, लुंखुसि, ललितपुर, नेपाल ।

बुद्धसम्बत् २५३२

नेपालसम्बत् ११०६

विक्रमसम्बत् २०४५

इस्वी सन् १९८६

शाक्य सम्बत् १९१०

प्रकाशित प्रति— १०००

मूल्य— सहयोग स्वरूप रु. १५/-

मुद्रक

कान्तिपुर प्रिण्टिङ्ग प्रेस

अंबाहाल, काठमाडौं ।

फोन— २१२८५५ पोष्ट बक्स नं. १४१८

विषय-सूची

क्र. सं.	विषय	लेखक	पृष्ठ संख्या
१.	बुद्धको सिद्धान्त समानता	— सुवर्ण शाक्य	१
२.	मनुष्य जीवनया उद्देश्य	— महेन्द्ररत्न शाक्य	५
३.	बुद्धशासन लोप बुद्ध्यु लक्षण	— भिक्षु अश्वघोष	७
४.	परियत्ति शिक्षाया महत्व	— अनगारिका देवाचारी	१०
५.	तिमिला (कविता)	— अनगारिका माधवी	१२
६.	देश विदेशमा बुद्धधर्म मेरो भ्रमण र अनुभव	— घनश्याम राजकर्णिकार	१३
७.	झीम्ह बुद्ध (कविता)	— श्रमण ज्ञांजाः	१६
८.	के बुद्ध नेपालमा आउनुभएको थियो?	— भुवनलाल प्रधान	१७
९.	पंचशील-नेपाल बौद्ध परित्तिया महत्वपूर्ण शिक्षा	— डा. केशवमान शाक्य	२०
१०.	बुद्ध-शासन स्थिरताया निर्ति महत्व बिये नु	— ऊ. आसभाचार, बर्मा	२४
११.	परियत्ति शिक्षाया महत्व व उर्काया आवश्यकता	— भिक्षु बुद्धघोष	३२
१२.	परियत्ति शिक्षाया उत्थान- जिगु अनुभव	— अनगारिका सुशीला	३७
१३.	रजतजयन्तीया उपलक्ष्यम् (कविता)	— संगीता धारुवाः	४०

१४.	संस्मरण व थत लायजूगु	- लालधन शाक्य	४१
१५.	नेपालय् परियत्ति शिक्षाया छु तथ्य	- हेराकाजी सुजिकाः	४३
१६.	बौद्ध शिक्षा-श्रोतापन्नया बिशेषता	- ज्ञानवज्ज वज्जाचार्य	४४
१७.	प्रगति प्रतिवेदन	- सच्चि ववर्ग एयं- आलेखन तथा प्रगति विवरण उपसमिति	४८
१८.	परीक्षा केन्द्रको विवरण	-	५९
१९.	“परियत्ति सद्धम कोविद” उपाधि परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको नामावली	-	६१
२०.	“परियत्ति सद्धम पालक” उपाधि प्राप्त विद्यार्थीहरूको नामावली	-	६५
२१.	रजतजयन्ती समारोह समितिका सदस्यहरू	-	२६
२२.	रजतजयन्ती समारोहको कार्यक्रम	-	६९

केही कुरा

२५०० वर्षअघि जन्मनुभएका भगवान् बुद्धको देश नेपालमा नैतिक-रूपमा बौद्धपरम्परा रहेतापनि शैक्षिक जगत् ज्यादै पिछडिएको हुँदा यहाँ बौद्ध शिक्षाका संगठित रूप फर्काउन सकेको थिएन । यहाँ भिक्षु-निवास र शिक्षणस्थान स्वरूप विहारहरू प्रशस्त रहेतापनि समय समयमा सामाजिक एवं राजनैतिक प्रपञ्चहरू खडाभई बुद्धधर्मका प्रक्रियामै पनि परिवर्तन आएको थियो । वैदिक सनातनी र बौद्ध दुवै रहिआएको यस नेपाल भूमिमा धार्मिक शिक्षानीति ठोसरूपमा निर्धारित हुन सकेको छैन । यहाँ धर्म भनेर सामाजिक आचार व्यवहारलाई मात्रै परम्परा रहेको छ । एकै थलोमा बौद्ध चैत्य तथा वैदिक देवदेवीहरू रहिआउनु र राजाहरू नै यी दुवै धर्म र परम्पराका संरक्षक रहिआउनु यहाँको इतिहास हो । यहाँ सामाजिक आचार व्यवहार हेर्दा कुन व्यक्ति बौद्ध र कुन व्यक्ति वैदिक सनातनी हुन् भनी छुट्याउन गाह्रो छ । समाजकल्याण र मानवहित सोच्ने प्रवृत्ति यहाँको धर्मको परिचायक हो । आचरण र व्यवहार सिक्नेको रूपमा शिक्षा साक्षात् बस्तु हुन् । यसैले शिक्षा समष्टिको लागि हो र व्यक्तिको लागि होइन । कुनै पनि शिक्षा आचरण शुद्धीको लागि नै हो भनेर ठोकुवा गर्न सकिन्छ । वैदिक शिक्षा होउन् वा बौद्ध शिक्षा त्यो दैनन्दिनी रूपमा मानवकल्याणको लागि हुनु बास्तबिक शिक्षा हो ।

नेपालमा धार्मिक शिक्षाका लागि अहिलेसम्म उचित सोचविचार पुगेको देखिँदैन । यहाँ वैदिक धर्मको रूपमा कर्मकाण्डको अध्ययन अध्यापन हुन्छ भने बौद्धधर्मको रूपमा केही हुन सक्दैन । यहाँ सच्चा वैदिक शिक्षाको विद्यालय र बौद्ध शिक्षाका विद्यालय नरहनु नेपाली आचरणमा विदेशी छाप पार्नु स्वाभाविक हुन आएको छ । २५ वर्षअघि साधारणतया जनसमुदायबाट परियत्ति शिक्षाको शुरुआत हुनुबाट बौद्ध शिक्षण

संस्थाको बीउको सूत्रपात भएझैँ भएको छ बुद्धधर्म नेपाली धर्म भएर पनि यसलाई विश्वको आस्था प्राप्त छ। बुद्धधर्मको जग बुद्धधर्म सम्बन्धी ज्ञान हो। ज्ञानपछि आचरण र आचरणपछि परिणाम धर्मका सार हुन्। ज्ञानको दियो बालन शैक्षिक संस्था अतुननीय भूमिकाको रूपमा रहेको हुन्छ। अतः यस बौद्ध परियत्ति शिक्षालाई व्यापकरूपमा अगाडि बढाई नेपाली चरित्रको निर्माण गर्नु आजको आवश्यकता भएको छ।

२५ वर्षअघि लोकमान्यता पाएर आज तरुनो अवस्था हुँदा पनि मलजल नपुगेको बिरुवा झैं यसले राम्ररी हुर्कने अवसर पाएको थिएन। आज आएर यसमा फस्टाउने लक्षण पूर्णरूपले देखापरेको छ, यो खुशीको कुरा हो।

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाको रजतजयन्तीको उपलक्ष्यमा यस स्मारिकालाई इतिहास र गतिविधिको विवरणको रूपमा प्रकाशित गर्ने उद्देश्य लिइएको छ। यो २५ वर्षको इतिहास हो। नेपालको शैक्षिक इतिहासमा यस विषयलाई पनि अंगालेर २ पृष्ठ थप्ने प्रयास इतिहासकारहरूबाट हुनेछ मन्त्रे आशा लिइएको छ।

भवतु सब्ब मंगलम् ।

Dhamma.Digital

— रजतजयन्ती समारोह समिति

सुमंगल विहार

लुखुसि, ललितपुर

बुद्धसम्बत् २५३२

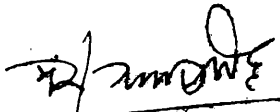
卐

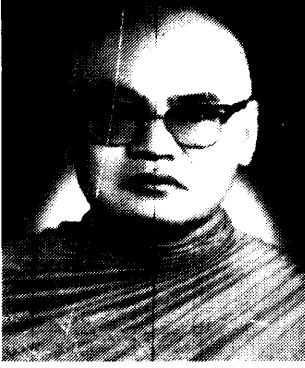
संस्कृत
पत्रिका

पृष्ठ ३०,

मानव समाजका आदर्श जीवन-प्रतिपादित करने गौतम बुद्धका
दिव्य उद्देश्य आत्मनिर्वाण तथा मोक्षार्थक पुनर्जात मानव उन्नीस शताब्दी
कल्याणकारी सिद्धि लायी है। वैश्विक आदर्श एवं वास्तविक समाजवादात्मक
सम्पूर्ण और वे मानव जीवन उत्थित करने के लिये एक नवीन मार्ग प्रदर्शित है।
गौतम बुद्धका शास्त्रज्ञ एवं प्रवचक मानव समाज के लिये एक नवीन मार्ग प्रदर्शित
पञ्जीस वैश्विक कार्यकर्ता हैं। उनका उद्देश्य और वास्तविक सिद्धि आत्मनिर्वाण
आपत्ती समापनाकी रक्त अन्ती पनाउन तापकीया सुखी व्यक्त हैं यह
साधितकी उद्देश्य प्राप्तकी लागि हार्दिक शुभकामना व्यक्त हैं।

(परीक्षापत्र दिवस के लिये)

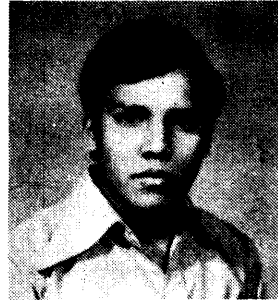
महास्थविर
भिक्षु कुमार काश्यप
(उपाध्यक्ष)

महास्थविर
भिक्षु ज्ञानपूर्णक
(सचिव)

भिक्षु शीलभद्र
(उपसचिव)

श्री महेन्द्ररत्न शाक्य
(उपसचिव)

अनगारिका कमला
(कोषाध्यक्ष)

अनगारिका ज्ञानवती
(उपकोषाध्यक्ष)

महास्थविर भिक्षु सुदर्शन
सदस्य

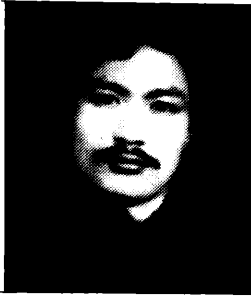
अनगारिका धम्मवती
सदस्य

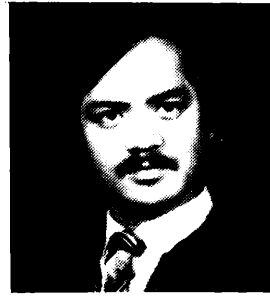
श्री धर्मरत्न शावय
सदस्य

श्री भीम शावय
सदस्य

श्री रत्न सुन्दर शाक्य
सदस्य

श्री तेजनारायण मानन्धर
सदस्य

श्री हेराकाजी सुजिका:
सदस्य

श्री राकेश भ्रवाले
संयोजक
आर्थिक उपसमिति

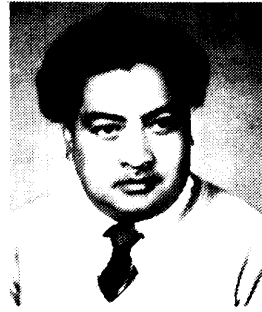
महास्थविर भिक्षु अश्वघोष
संयोजक
प्रचार प्रसार उपसमिति

डा. केशवमान शाक्य
संयोजक वत्कृतकला
प्रतियोगिता उपसमिति

श्री प्रेमकुमार शाक्य
संयोजक
प्रचार प्रसार उपसमिति

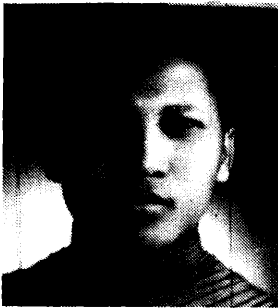
श्री मोहनकाजी ताम्राकार
संयोजक- प्रगति विवरण
तथा आलेखन उपसमिति

श्री सुवर्ण शाक्य
संयोजक
प्रकाशन उपसमिति

Dhamma.Digital अनगारिका माधवी
संयोजक
खाद्य उपसमिति

भिक्षु धर्मपाल
संयोजक
मंचशृङ्गार उपसमिति

सुश्री अमिता धाख्वा:
संयोजक
गोष्ठी उपसमिति

श्री मोतीलाल सिल्पकार
विशेष सहयोगी
आर्थिक उपसमिति

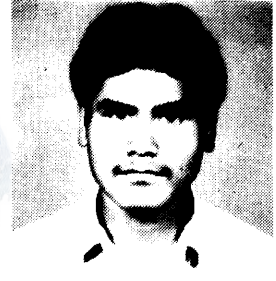
अनगारिका सुशिला
सर्व प्रथम परियत्ति
सद्धम कोविद उपाधि प्राप्त

अनगारिका उत्पलवर्णा
कार्यालय विशेष सहायक

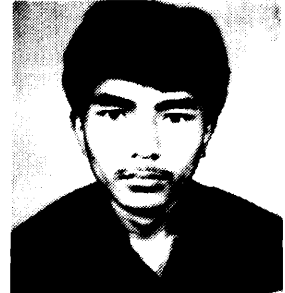
Dhamma.Digital

श्री वीररत्न शाक्य
कार्यालय सहायक

श्री सुगिन्द्र शाक्य
कार्यालय सहायक

श्री दीमबज्र बज्राचार्य
कार्यालय सहायक

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा रजत जयन्ती समारोह समिति

संघ महानायक
महास्थविर भिक्षु प्रज्ञानन्द
(धर्मानुशासक)

संघ उपनायक
महास्थविर शाक्यानन्द
(धर्मानुशासक)

महानायक आचार्य
महास्थविर भिक्षु अमृतानन्द
(धर्मानुशासक)

महास्थविर
भिक्षु बुद्धघोष
(अध्यक्ष)

बुद्धको सिद्धान्त समानता

— सुवर्ण शाक्य

ॐ बहाल, काठमाडौं

वैदिक धर्मावलम्बीको कुलमा भगवान् गौतम बुद्धको जन्म भएको थियो। बुद्धत्व प्राप्तिपछि उनले आफ्नो कुलपरम्परामा चलिआएका कुराहरूमा निकै संशोधन गरे। त्यही संशोधनको फलस्वरूप बुद्धको आफ्नै सिद्धान्त प्रतिपादन हुन गयो। त्यसरी सिद्धान्त प्रतिपादन हुँदा वैदिकधर्मका धरै कुरासंग मेल नखाने कुराहरू देखापर्न थाले। मूलभूत सिद्धान्तमा नै फरक हुँदा यो एउटा नयाँ धर्म झैं हुन गयो। वैदिकधर्मका मूल आधार ईश्वरको सत्ता मान्नु र आत्मालाई नित्य मान्नुलाई बुद्धको सिद्धान्तले यसको उल्टो दिशा अपनाउँदा बुद्धधर्ममा ईश्वरमा विश्वास नराख्ने र आत्मालाई नमान्ने नै मूल कुरा हुन गयो।

संसार प्राकृतिक भएपनि यो संसार मानवको लागि नै सृजित भए झैं रहेको छ। जतिपनि नियम विनियम बने मानवको लागि बनेका तिवाय अरुको लागि हो भन्ने ठाउँ नरहने गरी चेतनशीलता र बुद्धिविवेक प्रयोग गर्ने पात्र मानव नै रहन आएको छ। सृष्टि, स्थिति र संहारका कुरा ब्रम्हा, विष्णु र महेश्वरका जिम्मा हुन् भनी वैदिकधर्म परम्परामा भनिएतापनि मानव नै यसका कारण बनेको छ। मानव विना संसारको अस्तित्व छैन। बुद्धले खोजिगरेको धर्ममा मानवकल्याण नै सर्वतोमुखी रहन आएको छ।

मानवकल्याणको दृष्टि अपनाउँदा मानवशरीर अनि मानवमनलाई चिरफाड गरी कण कणको अध्ययन र मनन गर्नु जरूरत हुन गयो। भगवान् बुद्धले प्रत्येक पक्षमा डुबुल्कीमादैँ समुद्रमा हीरा खोजे झैं खोज्दै आफ्नै अनुभवद्वारा पत्ता लगाएका विभिन्न पक्षलाई समुच्चा मानवजीवनको अगाडि राखिदिए। तब कुनै ग्रन्थलाई स्वतः प्रमाण नमान्ने र जीवनप्रवाहलाई यसै शरीरसम्म परिमित नमान्ने कुरा उनले सबैको सामू राखिदिए।

अनुभवलाई प्रथम स्थान दिँदा मानवका बीच भेदभाव रहनजेल मानवकल्याण नहुने निश्चिततातिर उनी पुगे । मानवमा 'तं तं' र 'म म' को कारण नै मानवकल्याणको बाधक भएको कुरा मुख्यरूपमा प्रमाणित हुन आयो । यसले गर्दा हिन्दूधर्म कहिने वैदिकधर्मका प्रत्येक कुरामा बुद्धका विचार फरक हुँदै वर्णव्यवस्थामाथि नै प्रहार भए झैं भई 'बुद्ध' भन्नु नै हिन्दूधर्मका विरोधी झैं हुन गयो । तर बुद्ध कसैको विरोधी होइनन् भन्ने कुरालाई उनको मानववादी सिद्धान्तले नै पुष्ट्याई गर्दछ । उनको धर्ममा भएका कुरा अरू धर्ममा हुँदा भन्ने आशय बुद्धधर्ममा कहीं झल्केको छैन । व्यावहारिक आचरणशुद्धिलाई उनले कहीं कुनैवेला पनि नकारेका छैनन् । असमान स्थिति देखिएका ठाउँमा मात्र उनको समानता सिद्धान्त छुट्टै देखिने गरेको हो । चार वर्णमा गनिने ब्राम्हण शब्दलाई उनले नकारेका छैनन् किन्तु जातीले ठूलो हुने भन्ने जात्यामिमानी ब्राम्हणका अशुद्ध आचरणलाई मात्र उदाङ्ग पारिदिएका छन् । ब्राम्हण यदि ठूलो हो भने, पद, अनुसार आचरण गर्नुपर्छ भन्ने उनको भनाइ थियो । ब्राम्हणलाई उनी मान्दछन् तर सच्चा ब्राम्हणको परिभाषा दिन्छन् ।

धम्मपदमा बुद्ध भन्दछन् -

न जटाहि न गोत्तेहि न जच्चा होति ब्राम्हणो ।

यस्मिं सच्चञ्च धम्मो च सो सुचो सो च ब्राम्हणो ॥

“जटा भएर, गोत्र भएर र जात भएर मात्र ब्राम्हण हुँदैन । जसमा सत्य र धर्म छ, उही पवित्र र उही ब्राम्हण हुन्छ ।”

न चाहं ब्राम्हणं ब्रूमि योनिजं मत्तिसम्भवं ।

भोवादी नाम सो होति सचे होति सकिञ्चनो ।

अकिञ्चनं अनादानं तमहं ब्रूमि ब्राम्हणं ॥

“ब्राम्हणीको कोखबाट जन्मँदैमा ब्राम्हण भनिँदैन । त्यसलाई त केवल 'भोवादी' मात्र भनिन्छ किनभने त्यसमा राग, द्वेष र मोह छ । राग, द्वेष र मोह नहुनेलाई नै ब्राम्हण भन्दछु ।”

असंसद्गुह्ये हि अनागारेहि चूभयं ।

अनोकसारि अप्पिच्छं तमहं ब्रूमि ब्राम्हणं ॥

“गृहस्थ र प्रवृजितहरू दुर्बला लिप्त नहुने, बहीं पनि आशा तथा इच्छा न राख्नेलाई ब्राम्हण भन्दछु ।”

निधाय दण्डं भूतेसु तसेसु यावरेसु च ।

यो न हन्ति न घातेति तमहं ब्रूमि ब्राम्हणं ॥

“चर अचर कुन प्राणीमा प्रहार नगर्ने, कसैलाई नमान्ने र हिंसा गर्नमा प्रेरणा नदिने व्यक्तिलाई ब्राम्हण भन्दछु ।”

अकक्कसं विञ्जार्पणिं गिरं सच्चं उदीरये ।

याय नाभिसजे कञ्चि तमहं ब्रूमि ब्राम्हणं ॥

“जसले कसैलाई पनि पीडा दिँदैन, जसले कडा बोली बोल्दैन, जसले कारण बताई स्पष्टतया सत्य प्रकाश गर्दछ, त्यसलाई म ब्राम्हण भन्दछु ।”

आसा यस्स न विज्जन्ति अस्मिलोके परमिह च ।

निरामयं विसंपुत्तां तमहं ब्रूमि ब्राम्हणं ॥

“जसको इहलोक र परलोकमा कुन आशा छैन, जो आशा रहित, संयोग रहित व्यक्ति हो उसैलाई म ब्राम्हण भन्दछु ।”

ब्राम्हणहरू मानवहितबाट विचलित हुँदा नै मानवसमुदायमा भेदभावको उत्पत्ति भई सृष्टिबाट स्थिति भएको यो संसारमा मानवकल्याणमा डाँवाडोल स्थिति आएको हो । कर्मकण्ड ब्राम्हणहरूको उपज हो र पुरोहितवाद ब्राम्हणहरूको अधिनायकवाद हो भन्ने कुरा बौद्धिकधर्मविलम्बी मानव समुदायमा अनुभवको कुरा बनेपछि बुद्धले मानवहितको लागि सुधारको अभिप्रायले यसमाथि प्रहार गरेका थिए । कुनै जात जातीको उच्चता सकार्ण नपरेपछि एक अर्काको हितमा मन जानु स्वाभाविक हो । एक जातले अर्को जातीलाई अह्लाउने र शोषण गर्ने अभ्यासलाई निरस्तारहित गर्न होम, यज्ञ र दान दछिना जस्ता अनुत्पादक एवं क्षतिपूर्ण व्यवस्थालाई हटाउनुपर्ने खयालमा आउनु नै बुद्धको दिमाग बुद्धत्वले भर्नु हुन गएको थियो । बुद्धले जातीभेदलाई अनावश्यकमात्र नमनी अस्वाभाविक नै

मनिदिए। जातीभेदले सामाजिक स्तर निम्न र हीन हुने कुरामा कुनैले नकार्न सक्दैन, यो व्यावहारिक कुरा हो। यमैले बुद्धका सिद्धान्त मानव-मानवता बीच समानताका लागि परिपोषक बन्न गएको छ। मानिस-मानिसको भेदलाई सुदृढ गौखालको जातीव्यवस्थाको विरोध गरेर महात्मा बुद्धले मानवसमाजलाई उद्धार गरेका थिए।

समानतान्नाई बुद्धले मानवजातीमा मात्र अपनाइनु आवश्यक ठानेनन् र मानवजातीय समानताका आधा-स्वरूप मानसिक समानतामा पनि ध्यान दिएका थिए। मानसिक समानता भनेको दुःख सुखको सपानता हो। दुःख सुख दुवैमा अप्रमादी हुनु मानसिक समानता हो। यस्तो स्थितिमा कुनैपनि वस्तु आफ्नो र अर्कोको भन्ने भेदभाव रहदैन। मानिसमा यसप्रकारको समानता जति सबल हुन्छ जीवनमा उति नै मंगल प्रस्फुटित हुन्छ। मानवमनमा समता जागेरछि जीवनजगत्बाट मानिस विमुख हुँदैन। यमै कुरामा ध्यान राखेर बुद्धले मानिसलाई ध्यानभावनामा जागृत राखेका थिए। मानसिकरूपमा सोचिने 'म' 'मेरो', 'तँ', 'तेरो' को भावना हट्दैगएमा मानिसले जे जति कर्म गर्दछ त्यो मानवको लागि कल्याणकारी हुन जान्छ। बुद्धको मानव समताको सिद्धान्त घाम-पानी, हार-जीत, निन्दा-प्रशंसा, मान-अपमान र लाभ-हानिबाट अलग रहनु हो। यनरी आन्तरिक समानता बुद्धको लक्ष्य हो। बाह्य समानता जाती वर्गमा एकरूपता हो अधिकार र कर्तव्यमा।

मनमा सामंजस्यता आएमा जीवनमा स्वस्थता आउँछ। मनमा स्वस्थता ल्याउन आन्तरिक बाह्य दुवैको चाँजो मित्तनुपर्दछ। रोग मानसिक र शारीरिक दुवै हुने हुँदा जीवनमा दुःख सुखका कारण र शान्ति अशान्तिका कारण आन्तरिक र बाह्य दुवै समानतामा निर्भर रहने हुन्छ। यसको लागि दुवैको सुधार आवश्यक छ। भगवान् बुद्ध दुवै कुरातर्फ सजग थिए, फत्रस्वरूप उनी समानताका सिद्धान्तका सफल प्रतिपादक बने। यमैले कुनैपनि प्रकारको समानता नै स्वस्थताको परिचायक हो। बुद्धको समानताको सिद्धान्तले मानवमात्रको कल्याण हुन्छ किनकि भलो गर्नेको भलो नै हुन्छ। मतलब भलो गर्नेले चालेको कदमले आफ्नो यदाकदा नोक्सान भएपनि अर्कोको त भलो हुन्छ नै। यही नै भगवान् बुद्धको समानता सिद्धान्त हो।

मनुष्य जीवनया उद्देश्य

— महेंद्ररत्न शाक्य

लुंहिति, यल

प्रत्येक मनुष्या जीवनय् थःथःगु मूल्य मान्यता दइ, भिन्न भिन्न उद्देश्य दइ। थुकी प्रत्येक मनुष्या थःथःगु बिचारधारा अलग अलग जुइफु तर भगवान् बुद्धया विचार छु ख, जाणुस्सोणि ब्राम्हणयात बिया बिज्याःगु उपदेशया छगू प्रशंग थन उल्लेख याये।

छकः जाणुस्सोणि ब्राम्हण भगवान् याथाय् वयाः थथे प्रश्न यात — “हे गीतम ! क्षत्रीयपिनि जीवनया उद्देश्य व अभिप्राय छु जुइ ? इमिगु मूल विचार छु जुइ ? छु जुल कि इमिगु प्रतिष्ठा दइ ? इमिगु ध्यान छुकी लानाचवनी ? छु जुन कि इमित परम सतुष्टि दइ ?”

भगवान् बुद्ध धयाविज्यात — “हे ब्राम्हण ! क्षत्रीयपिनि जीवनया उद्देश्य भोग्यपदार्थया (धनसम्पतिया) संग्रह यायेगु खः। इमिगु मुख्य विचार प्रजावान् जुइगु खः। बलवान् जुइगुली इमिगु प्रतिष्ठा दइ। इमिगु ध्यान पृथ्वीया स्वामी जुइगुली लानाचवनी। राज्याभिषेक आदि ऐश्वर्य प्राप्त जुन कि इमित परम सतुष्टि दइ।”

ब्राम्हण थथे हे मेमेपिनिगुबारे नं प्रश्न यात।

“हे गीतम ! ब्राम्हणपिनि..., वैश्यपिनि, मिसात्तय्, खंतय्, श्रमणपिनि जीवनया उद्देश्य छु जुइ ? इमिगु मुख्य विचार छु जुइ ? इमिगु प्रतिष्ठा छुकी दइ ? इमिगु ध्यान छुकी लानाचवनी ? इमिगु परम सतुष्टि छुकी दइ ?”

“हे ब्राम्हण ! ब्राम्हणपिनि जीवनया उद्देश्य भोग्यपदार्थया संग्रह यायेगु खः। इमिगु प्रधान विचार प्रजावान् जुइगु खः। (वेद) मन्त्र आदिया

ज्ञाता जुनकि इमिगु प्रतिष्ठा दइ । इमिगु ध्यान यज्ञ यायेगुली लाना-
चवनी । ब्रम्हलोक वनेगुली इमि परम संतुष्टि दइ ।

“हे ब्राम्हण ! वैश्यपिनि (गृहपतिपिनि) जीवनया उद्देश्य भोग्य
पदार्थया संग्रह यायेगु खः । इमिगु मूल विचार प्रज्ञावान् जुइगुली खः ।
शिल्पाविद्या सयेकेगुली इमिगु प्रतिष्ठा दइ । इमिगु ध्यान गृहस्थीया काम-
काज्य लानाचवनी । गृहस्थीयागु ज्या (कामधन्दा) सिधल कि इमित परम
संतुष्टि दइ ।”

हे ब्राम्हण ! मिसातय्गु अमिप्राय पुरुष प्राप्त यायेगु खः । इमिगु
मूल विचार अलंकार युक्त जुइगु (तिसा वसः दयेकेगु) खः । काय
(पुत्र) दत कि इमिगु प्रतिष्ठा दइ । इमिगु ध्यान अकिञ्चन (थःम्ह
मिजनं मेपि मिसात महयेकेगु ?) जुइगुली लानाचवनी । इमिगु परम
संतुष्टि ऐश्वर्य प्राप्त जुल कि जुइ ।

“हे ब्राम्हण ! खुंतय्गु जीवनया उद्देश्य खुयाकायेगु जुइ । थःत
सुचुकातयेगु व सुलाचवनेगु इमिगु प्रमुख विचार खः । इमिगु बल शस्त्रधारी
जुन कि बृद्धि जुइ । इमिगु ध्यान ख्युंथाय लानाचवनी । सुना नं मखंक
खुइ फत कि इपि संतुष्ट जुइ ।”

“हे ब्राम्हण ! श्रमण-जीवनया अभिप्राय क्षमावान् तथा शीलवान्
जुइगु खः । इमिगु प्रधान विचार प्रज्ञावान् जुइगु खः । शीलवान् जु
गुली
इमिगु प्रतिष्ठा दइ । इमिगु ध्यान अकिञ्चन (छु संग्रह मयासे चवनेगु)
जुवाचवनेगुनी लानाचवनी । इमिगु परम संतुष्टि निर्वाण प्राप्त जुल कि जुइ ।”

मगवान् बुद्धयागु थ्व लिसः न्यनाः जाणुस्सोणि ब्राम्हणं अत्यन्त
प्रसन्न जुगः थये उद्गार व्यक्त यात-

“हे गौतम ! आश्चर्य खः । हे गौतम ! अद्भुत खः । हे गौतम !
छलपोलं क्षत्रियपिनिगु नं अभिप्रायः विचार, बल, प्रधान संकल्प तथा
परमोद्देश्य स्यू । हे गौतम ! छलपोलं ब्राम्हणपिनिगु नं... गृहपतिपिनिगु नं,
मिसातयेगु नं, खुंतयेगु नं, श्रमणपिनिगु नं अभिप्राय, विचार, बल, प्रधान
संकल्प तथा परमोद्देश्य सियाबिज्यागुः दु । हे गौतम ! थ्व तसकं
बांलागु खः । हे गौतम ! थनिनिसे जीवनया अन्ततक छलपोल जितः
शरणागत उपासक धकाः सीकाबिज्याहुं ।”

卐

(अंगुत्तर निकाय)

बुद्धशासन लोप जुइगु लक्षण

— भिक्षु अश्वघोष

‘सब्बं अनिच्चं’ अर्थात् फुकं अनित्य, परिवर्तनशील धकाः बुद्धं धैबिज्याःगु अनुसारं संसारे छुं नं वस्तु स्थिर जुइ मखु । उकि बुद्धधर्म नं स्थायी जुइ मखु । लोप जुया वनेफु । मदया वनेफु । अथे धयागु बुद्ध शासन न्हाबले तिके जुयाचवनी मखु ।

बुद्धशासन धंगुची परियत्ति (बुद्धया शिक्षा) प्रतिपत्ति (आचरण) प्रतिवेध (फलमोग याये दंगु) अथवा अवबोधजुइगु धकाः थुपि स्वता खं दुध्याः धंगु न्यने दु ।

बुद्धशासन लोप जुइत न्याता खं लोप जुइमाः । व न्याता खः-१) परियत्ति, २) प्रतिपत्ति, ३) प्रतिवेध, ४) लिङ्ग (निक्षुरूप), ५) बुद्धया अस्थिधातु ।

(१) न्हापां लोप जुइगु प्रतिवेध लोप

प्रतिवेध धंगु श्रोतापत्ति, सकृदागामि, अनागामि व अरहन्तमार्ग लाम्बी जु गु । थुपि मार्गे ध्यन कि क्लेश (पापचेतना) बिस्तारं मदया वनी । महापरिनिर्वाण सूत्र कथं बुद्ध परिनिर्वाण जुयाः दोछिदं (१००० वर्ष) तक अरहन्तपि दै अले बुद्धशासन शुद्ध जुयाः ल्यनाचवनी । ए हे सूत्रे हाकनं न्यासः दं जक ल्यनीगु जुन धकाः धयातःगु दु । बिस्तारं चतुरआर्यसत्य व आर्यअष्टांगिकमार्गया चर्चा जक जुइ उगु खं थुइकाः अवबोध जूपि मदयावनी । दिव्यचक्षु, दिव्यश्रोत व न्हापादागु खं लुमंकातयेगु शक्ति मदयावनी । भ्लेशं मुक्त जुइगु थासे झन झन बांलाःगुली आसक्त जुइ । आध्यात्मिक उन्नति मजुसे पतन जुजुं वनीगु प्रतिवेध वा अधिगम लोप जूगु धाइ ।

(२) प्रतिपत्ति लोप

बुद्धवचन वा बुद्धया शिक्षा सोकासीकातया ये आचरण बालाकाचनेगुयात प्रतिपत्ति धाइ । विस्तारं आचरण छ्वासुया विपस्सना वा विदर्शा मार्गफल प्राप्त याये मफुसां शील रक्षा यानाच्चर्वि भिक्षु दु । लिपा जूलिसे प्रातिभोक्ष शीलया चिचीधगु नियमत नं पाल । यायेगु वास्ता मदयावनी । अले मुख्यगु शील नियम नं छ्वासुयावनी । थ्व जुल भिक्षुपिन्निगु खं । गृहस्थीपिनि साधारण पंचशील व गृही आचार संहिता नियमे चने मफयाः उपासकधर्म छ्वासुयाः पयासुयावनी । भक्ति-भाव व दान बीगु चलन जक लग्नी । लिपा थ्व नं विस्तारं छ्वासुयावनी । खं जक जुाच्चनी आचरण बलनाइ मखु । अले प्रतिपत्ति (आचरण) लोप जुन धाइ ।

(३) परियत्ति (पर्याप्ति) लोप

परियत्ति धंगु बुद्धवचन चने गु अर्थकथा सहित पालि बौद्धसाहित्य खः । बुद्धया शिक्षा अध्ययन यायेगुयात पर्याप्ति धाइ । थौतक बुद्ध वचनयात नाश मयासे रक्षा यानावःपि भिक्षुपि खः । अथे खःसां नं लिपाजूलिसे परियत्ति अध्ययन यानाः रक्षा याये मफयावनी । न्हापां त्रिपिटकमध्ये अमिधर्म लोप जुइ । अनं लिपा सूत्रपिटक लोप जुया वनी । अले विनयपिटक नं खने मदयावनी । लज्जाशीतिसं विनय-पिटकयात रक्षा यानात । विनय नं रक्षा याये मफयाः मछाः मज्जीवि भिक्षुपिसं जातक बाखं जक कुबियाः जीवन हनाचवनी । थुकथं विस्तार गाथा (श्लोक) जक वनाः अर्थ मयूसां धर्म धारण यानाचवनी । विस्तारं वःखं न्यंवा धकाः धिमे थाःसां न्यंर्विपि दैरुखु । अध्ययनया व्यवस्था नं दै मखु, ववनीपि नं मदयावनी । थये जुइगुयात परियत्ति अन्तर्धान जुइगु धाइ ।

(४) लिङ्ग अन्तर्धान

थन लिङ्ग धाःगु (भिक्षुया म्हासुगु चीवर भेष) धारण यानाच्चर्वि भिक्षुपि धाःगु खः । भिक्षुपि मन्त कि लिङ्ग अन्तर्धान जुल धाइ । विस्तारं भिक्षुपिनि चीवर पुनीगु पानावनी, हिलावनी पात्र छ्चलेगु बानि

मदयावनी । भिक्षु पिनि ल्हाः तुति संयम मदयाः ययःथे सनाजुइ । मिखां नं उखे धुखे स्वयेगु बानि जुइ । क्वच्छुना जुइ मखु, थस्वयाजुइ । हररं न्हिलाजुइ । लिपाजूलिसे म्हासुकापः जक पाछायाः सं नं ताहाकःयाना जुइ, रंग नं भुइसे च्वक चीवर वस्त्र पुनाजुइ । लिपाजूलिसे नां जक भिक्षु जुयाः बुंज्या यानाः पारिवारिक जीवन हनायंकी । उबले नं भिक्षु संघयात धकाः मती तयाः दान ब्यूपिन्त फल दै धकाः सफुती दुथ्याका तःगु दु तर थ्व लिङ्ग अन्तर्धान धकाः नं च्वयातःगु दु ।

(५) धातु अन्तर्धान

थन धाःतु धाःगु भगवान् बुद्धया प्यपु वा (दन्त धातु), कपाःया क्वंय् (ललाट धातु) बोहले च्वंगु क्वंय् अले मेमेगु क्वंगु मू. व तू अपायंगोगु द्वंया शारीरिक धातु खः । थुपि धातु निधानयानाः स्वथना तैन गु थःय्यात सम्मान पूजा मजुन धायेवं लोप जुयावनी । थुपि न्याता लोप जुल कि बुद्धशासन अन्तर्धान जुल धाइ ।

बुद्धपरिनिर्वाण जगु २५३२ वर्ष दत । आःतकं बुद्धशासन ल्यनाच्वन तिनि धायेमाः । थन च्वे उल्लेख जूथे प्रतिबंध पर्याप्ति वा अन्तर्धान जूगु लक्षण खने दुथे च्वनावल । परियत्ति व लिङ्ग जक ल्यनाच्वनी । भिक्षुरूप नं हिलावयाच्वंगु दु । गनं गनं म्हासु व ह्याउंगु कापः पाछायाः भिक्षु धकाः भालपाच्वंगु दु । यग्गु थजु सतर्कं जुयाः कुतः यानायंकूसा भच्चा अपो बुद्धशासन तिके जुइफु धंगु आशा व विश्वाप याये थाय् दु ।

परियत्ति शिक्षाया महत्त्व

— ग्रनगारिका देवाचारी

पद्मचैत्य विहार

बुटवल (बौद्ध परियत्ति, कक्षा ६)

जगतय् च्वंपि मनुष्यतय्त थःपःगु जीवन हनायकेगु आधार शिक्षा हे जुया च्वन । ज्ञान प्राप्तयानाः सुखं जीवन हनाच्वने दुगु शिक्षां हे जुय च्वन ।

थ्व शिक्षा निथी दु, लौकिक व लोकोत्तर । लौकिक शिक्षां बीगु ज्ञान थ्व हे सांसारिकया लागी जक खः । सुखं नये, त्वने, पुने व मोजमजायानाः लौकिक सुखय् मुलय् जुयाः होस चेतना मदयेक दिन बितय्यानावनेगु, थःपिसं सयेकागु विद्या फुक, छेँ-बुँ धनजन दक्त्र थन हे त्वःतावनेगु हे लौकिक शिक्षा खः ।

लोकोत्तर शिक्षा घँगु बुद्धं थःथम्हं बालक दीपंकर तथागतया पालय् सुमेर तपस्वी जुराबिज्याःबलेनिसँ अध्ययन यानाकयाः सयेका कंबिज्याःगु शिक्षा खः ।

लोकोत्तर शिक्षाय् स्वंगू त्वाथः दु । परियत्ति, प्रतिपत्ति व प्रतिवेध । न्यनाः स्वयाः मनन यानाः सहिधंगं वहे कथं ग्रहण यानायकेगु शिक्षायात प्रतिपत्ति शिक्षा भाइ ।

थीया विश्वय् भगवान् बुद्धयात विश्वया ज्योति धकाः सम्बोधन यानाच्वन । भगवान् बुद्धं लानाबिज्या गु धर्मया महत्त्व सीकेया लागी लंका, बर्मा, जापान, थाइलैण्ड, चीन व कम्बोडिया इत्यादि थायं अनया शिक्षाया दुने दुहांवँवँ न्हूःदूगु सार तत्व लिकाकां जीवन धन्य धन्य याना-च्वना । थ्व परियत्ति शिक्षाया कारण खः ।

बृद्धधर्मं व संघयाप्रति दृढसंकल्प यानाः भक्ति तयेगु षःथम्हं मालाः
लानाः अनुभव ल्वीकाविज्याःगु ज्ञान लोक्य इनाविज्याःगु न्हापांया विद्या हे
परियत्ति शिक्षा खः । गुम्ह मानवयाके परियत्ति शिक्षा दैमखु व मनू
सभ्यताजाःम्ह धाये लायक ज्वीम्खु छायासा परियत्ति शिक्षां हे मां-वौ
दाजुकिजा, तत.केहे, इष्टमित्र व नाताकुटुम्बयात आदर, मर्यादा, प्रेम,
स्नेह व सहायता यायेगु गुन दयेकाबीगु खः ।

न्यागु शिक्षाया अन्तगतय च्वनाः शिक्षाया फलाफल नुगलनिसें
ग्रहणयानाः थ गु आचरण सुधार यानाः मन परिशुद्ध याना मनोबल
बल्लाकाः जीवन मुक्तिया लागी न्हयाकायकीगु बहे परियत्ति शिक्षां खः ।
थुगु परियत्ति शिक्षाया सन्दर्भय जुयावंगु घटना छगू थन उल्लेख याये ।
न्हाया भगवान् शास्ता निर्वाण जुयाविज्यायेधुंकाः ध्यानभावनाय लगयजुया
विज्याइपि आपलं श्रावकसंघपि दुगु खः । उकीमध्ये एकान्तप्रियम्ह छम्ह
भिक्षु दुगु जुगच्वन । याकःचा प्रतिपत्ति विद्या पूर्वकेत शील, समाधि व
प्रज्ञाय तल्लीन जुयाः थगु मनयात बसय तँचंचं भावना यानाच्वन ।
उम्ह भिक्षुयात ज्वर बल । व व ज्वरयात छुं परवाह मतसे थगु माःगु
ज्या यानावंच्वन । वत नके त्वंके हँपि उगु जंगलय सुं हे दुगु मखु ।
पेन्हति लिपा वस्पोल भिक्षु मतीतल कि गामय दनाः छुं आहारा पवनाः
नयेमाली । थुलि विचाःयानाः मफु मफु गांपाखे स्वयाः भिक्षाविज्यात ।
प्यन्हु न्यान्हु छुं हे अन्न रस तक्क नं प्वाथय मलाःगु जुयाः उम्ह भिक्षु,
गामय थयंके मफुत । लँयबिचय अंया बगीचा छगुली अं आपालं सयाच्वगु
व अं म्हासुक आपालं कुतुं वयाच्वथय हे उम्ह विरामीम्ह भिक्षु गोतुल ।
गबायत्तक मुख्यां जुगच्वन । उगु हे अवस्थाय वहे बगीचानायः वयाः अं
स्वः बलय भिक्षु छम्ह चातावानाः मुख्यां जुयाच्वंगु खनाः साप हे करुणातयाः
स्वाउंगु लः हयाः छैनय तयाः कुतुंबयाच्वंगु अं तिसिनाः त्वंकल । अले
भिक्षुया मतीचा होस बल । मन्ते ! छःपिन्त छु जुल, गथे जुयाः थन मुख्यां
जुयाविज्यानागु धकाः उम्ह बगीचानायः उपासकं न्यन ।

अले उम्ह रोगीम्ह भिक्षु उत्तर बिल- खः उपासक ! जि एकान्त
जंगलय विहारयानाच्वना । अन मेपि पासापि सुं महु । जितः रोगंकल,
भिक्षा नं वने मफुत । मतीचा ज्वर क्वहाँ वःथे च्वनाः प्राण धानय्यायेया
लागी तीजक भिक्षा वनेधकाः वया तर जि शरीरयात सम्हालय यायेमफयाः
थुगु आम्रबनय हे गोतुलाः होस मन्तं । छःपिन्तिगु अनुकम्पां आःजिके होसबल

छःपिन्त सदा सुस्वास्थ्य, हित व सुख जुयाः बुद्धशामन्य सदा तिबः बीफुम्ह
उपासक ज्वीमा धकाः उम्ह रोगीमिक्षुं आशीर्वाद त्रियात्रिज्याःबले उम्ह
उपासकया श्रद्धा उदर जुयाः पाक्यज्गु अया रस त्वंकाः थःगु म्हम् हे कोबुयाः
जंगलय् च्वगु आरामय् तये यंकल । उगु अब्रस्याय् उम्ह भिक्षुं थये
मनय् तंविज्यात- धन्य शील, धन्य बुद्धया सदुपदेश । वं हे सदुपदेश पालन
यानाया कारणं मला मांवी थःथिति इष्टमित्र बन्धु मुं हे मखुम्ह जितः वं
थ गु म्हय् कोबुयाः सेवा यानाः बचय् यानाबिल । अहो शीलया महत्व !
नि अदिन्नादानायात बांलाक पालन यानागुलि जितः वं बचय् यात । थये
शीत नुस्मृतिभावना यानाः उम्ह बगीचानायःया म्हय् हे अरहत् जुल । उकिं
परियत्ति शिक्षाया महत्व बोध यायेयालागी सकल भिक्षु अनगारिका व
उपासक उपासिकापि लगय् ज्वीमाःगु थौया त धगु आदश्यकता खः ।

तिमिला

— अनगारिका माधवी

तिमिला छ गुलि चकं,
एयुजः तंकाः यिनाच्चंम्ह
यचुगु छंगु सिचुगु जः,
विधय् याउंक ववस्वःम्ह ।

नगुया पुचलं चाःव्हीकाः
सुरायया बिचय् स्वीपीम्ह
थःकतःया भेवभाव मदु,
सकसितं उति हे जः बीम्ह ।

छंगु गुन लानाकाःसा,
जानी गुनी ज्वी उःह
छंगु ल्यूल्हू मथन घाःसा,
शिक्षा दःसां ज्वी जां मडुम्ह ।

देश विदेशमा बुद्धधर्म मेरो भ्रमण र अनुभव

- घनश्याम राजकर्णिकार

कमलपोखरी काठमाडौं

दक्षिण कोरियाको भ्रमण गर्दा एकदिन त्यस देशको राजधानी सिओलको बाहिर माउण्ट सोग्रीको फेदीमा अवस्थित राष्ट्रिय उद्यानमा पुगेको थिएँ । त्यो ठाउँ मानो बुद्धको निवासस्थान नै हो कि जस्तो लाग्यो । त्यहाँ रहेको २७ मिटर अग्लो बृहत् पत्थरले निर्मित भगवान् बुद्धको प्रतिमा देखा बुद्ध नै साक्षात् भई संसारका समस्त प्राणीलाई आफ्नो दाहिने हातले आशीर्वाद दिँदै शान्तिको पाठ पढाइरहनुभएवो हो कि जस्तो अनुभव भयो । त्यस विशाल मूर्तिको सामुन्ने रहेको पाँचतले काठ काठले निर्मित बौद्धमन्दिरलाई देखा आफ्नै देशमा रहेको मन्दिर त्यहाँ राखिएको जस्तो महसूस भयो । यस किसिमको काष्ठबौद्धमन्दिर दक्षिण कोरियामा त्यही एउटामात्र रहेछ । त्यस मन्दिर भित्रको बैठक ५६२ मिटर लामो र २३ मिटर उँचो रहेछ । त्यहाँ बुद्धजीवनचरित्र सम्बन्धी ससाना ५०० वटा मूर्तिहरू रहेछन् । ती बौद्धमन्दिरको अतिरिक्त त्यहाँ अरू बौद्धमठ र विहारहरू पनि रहेछन् ।

यसै सिलसिलामा एकदिन एकजना कोरियाली मित्रसँग सिओलका विभिन्न पार्क, पैगोडा, मन्दिर र पुराना दरबार-भवनहरू अवलोकन गर्न जाँदा दक्षिण कोरियामा ४ हजार जति बौद्धमन्दिरहरू, ८० लाख बौद्धमार्गी र १७ हजार जति बौद्धभिक्षु रहेको उनीबाट थाहापाएँ । दक्षिण कोरियामा पनि नेपालमा जस्तै बुद्धनयन्ती धूमधामसँग मनाइने र त्यो दिन राष्ट्रिय बिदा हुने रहेछ ।

त्यस्तै हङकङको यात्रा गर्दा मैले बुद्ध र बुद्धधर्मसम्बन्धी महत्वपूर्ण ज्ञान हासिल गरेँ । एक दिन हङकङको वान्चाइ भन्ने ठाउँको एउटा पसलमा 'रेक' जस्तो ठाउँमा सानो पित्तले बुद्धमूर्तिलाई सिंगारी धूप बत्ती बाली श्रद्धा व्यक्त गरिराखिएको थियो र सोधपूछ गर्दा त्यहाँका बौद्धमार्गीहरू दिनको दुइपल्ट बुद्ध-प्रार्थना गर्दा रलेछन् भन्ने कुरा थाहा पाइयो । त्यस्तै हङकङको भिक्टोरिया प्रान्तमा प्रसिद्ध मन्दिर 'मान मो टेम्पल' र न्यू टेरिटोरिजको सारिन भेलीमा दश हजार बुद्धमूर्ति हेर्न लायकको छ भनी सुनेँ । अर्को कुरा मकाउ टापूमा भै महीनातिर भगवान् बुद्धलाई स्नान गराउने शुभपुर्तमा रमाइलो भोजन मनाउने परियति नेपालका नेवार जातीको झैं हङकङका चीनियाँ जातीको पनि रहेछ भन्ने थाहा पाइयो ।

यसरी नै जापानको भ्रमण गर्दा क्योटोमा बौद्धमन्दिरहरूको प्राचुर्य देखियो । क्योटो शहरमा मात्र १६०० वटा जति बौद्धमन्दिरहरू छन् । त्यहाँको नारा शहरमा सर्वप्रथम 'होन्योजी' नामक बौद्धबिहारको निर्माण भएको थियो जसको तीनतले छानाको बनोटमा नेपाली शैली झल्किन्छ्यो रे । अर्को कुरा, सन् ७५२ तिर सम्राट् सोमलले नारामा सबभन्दा ठूलो बुद्धमूर्तिको निर्माण गरेका थिए जुन 'डाइबुत्सु' नामले हालसम्म प्रख्यात छ । 'डाइबुत्सु' भन्दा साना तर हेर्दा विशाल भएका बुद्धमूर्तिहरू कामाकुरामा र हाल टोकियोको एउटा खुला ठाउँमा पनि प्रतिस्थापित गरिएका छन् भन्ने सुनिएको छ । जापानको राजधानी मारा छँदा तत्कालीन सम्राट्हरू बौद्धधर्मप्रति असीम श्रद्धा राख्दथे । त्यसैले त्यसबेलातिर नारामा बौद्धधर्मको ठूलो उन्नति भएको थियो भन्ने पनि सुनियो । त्यहाँ असंख्य बौद्धमठ, मन्दिर, पैगोडा आदिका निर्माण भएको थियो जसमध्ये धेरैजसो पछि कुनै आगलागीमा परी नष्ट भए त कुनै भत्केर स्वाहा भएका थिए ।

यसरी एशिया महाद्वीपका आधुनिक संसारमा विशिष्ट ठाउँ ओगटिरहेका राष्ट्रहरूमध्ये सबभन्दा बढी आत्मनिर्भर भएको तथा आत्मोन्नतिमा दत्तचित्त रहेको विकसित देश जापानमा समेत बुद्ध र बौद्धधर्मप्रति गंभीर आस्थाले भरिएको रहेछ । बुद्धको जन्म नेपालमा भएको हो र बुद्ध र उहाँको उपदेशप्रतिको आस्थाको राम्रो संरक्षण

नेपालमा भन्दा जापानमा नै मरिहको देख्ता यसको ठीक विपरीत स्थिति नेपालमा भए झैं लाग्यो । यहाँसम्म पनि मुनेको छु कि जापानका ६ प्रतिशत मानिसहरू बुद्धको आचारशास्त्रविधिलाई आ-आफ्नो दैनिक व्यवहारमा राम्ररी उतयोग गर्छन् । जापानमा मानवकल्याणको निम्ति तथा आत्मोन्नतिको निम्ति बौद्धधर्म प्रतिदिन विकसित हुँदैछ ।

यस्तै थाइल्याण्डको 'वात ट्रेमिट' नामक बौद्धविहारमित्र सुनै सुनले निर्मित विशाल बुद्धमूर्ति देखें । १० फिट अग्लो तथा साढे पाँच टन वजन भएको त्यस्तो विशाल सुनको मूर्तित्रे थाईहरूको विशाल हृदयको नमुना प्रस्तुत गर्दछ । त्यस्तै त्यहाँको 'वात पो' बुद्धआश्रम (विहार) बैककमा भएका बौद्धविहारहरूमध्ये सबैभन्दा ठूलो एवं विशाल रहेछ । चारैतिर पक्काले घेरिएको त्यो बिहारको एक ठाउँमा ३९४ वटा आसनबद्ध बुद्धमूर्तिहरू छन् र त्यहाँका विभिन्न भित्ताहरूमा बुद्धको सम्पूर्ण जीवनी विभिन्न रेखा-चित्रद्वारा अङ्कित गरिएका छन् । यहाँको एउटा ठूलो बैठक जस्तो कोठामित्र लम्पसार परी लेटिरहेको एउटा विशाल भीमकाय बुद्धमूर्ति पनि छ । निर्वाण प्राप्त गर्न लागेको अवस्था देखाउने यो बुद्धमूर्तिको लम्बाई ४६ मिटर (१६० फीट) र उँचाइ १५ मिटर (३९ फीट) छ । आगन्तुक श्रद्धालु भक्तजगह्रूले सुगन्धमय धूपहरू बालेर सुनौला टपकहरू त्यस मूर्तिको यत्रतत्र टाँस्दै नमस्कार गर्ने नेपालकै रीतिरिवाज जस्तो छ ।

त्यहाँ अर्को 'वात वेञ्जमा बोफित' नामक सेतो इटालियन संगमरमरले बनेको बौद्धमठ (मन्दिर) मा ठूलो पुरानो धातुको बुद्ध मूर्तिलाई सन् १९०१ मा तत्कालीन राजा रामा प्रथमले सुनको पाताले मोडिदिएको रहेछ । यो मन्दिरमित्रको ढलानमा बुद्धका विभिन्न मुद्रा तथा आमनका ५१ वटा धातुका मूर्तिहरू जडेर राखिएको छ । यो मन्दिर केवल बौद्धमठमात्र नभएर एउटा नौलो बौद्धसंग्रहालय जस्तै छ । यस्तै 'वात फाकेओ' को सर्वश्रेष्ठ एमरल्ड बुद्ध, 'वात साकेत' को गोल्डेन माउण्ट आदि बौद्धस्मारकहरू अबिस्मरणीयमात्र होइन अतुलनीय पनि छ ।

म यूरोपमा जाँदा प्यारिसको एउटा डिनरपार्टीमा इण्डोनेशियाका मिष्टर बानबाङ्गले बुद्ध भारतीय हुन् र यो धर्मको उत्पत्ति स्थल भारत

हो भने । मैले भनें "बुद्धको जन्म भारतमा होइन, नेपालको लुम्बिनीमा भएको हो । बुद्ध नेपाली विभूति हुन् । ज्ञान र मुक्तिको खोजीमा भारतकै बुद्धगयामा पुगेर उनले त्यहाँ बुद्धत्व प्राप्त गरेका हुन् र त्यहाँबाट आफ्नो धर्मप्रचारको सिलसिलामा भारतका कुनाकापचा भ्रमण गर्दै हिंडेका हुन् । अन्तमा ८० वर्षको उमेरमा उनले भारतकै कुशिनगरमा निर्वाण प्राप्त गरेका हुन् । तर भारतमा ज्ञान प्राप्त गर्दैमा बुद्धलाई भारतीय भन्न मिल्दैन । तैपनि बानबाङ मर्मग सहमत भएनन् ।

म स्वदेश फक्सिकेपछि करीब डेढ वर्षपछि इण्डोनेशियाबाट उही बानबाङले एउटा पत्र पठाए त्यसमा लेखिएको थियो कि नेपाल बुद्ध जन्मेको देश हो र यो महान् छ ।

ज्ञीम्ह बुद्ध

— श्रमन ज्ञांजा

बौद्ध जगतया अतिकं यम्ह
विश्वशान्तिाया मूलं क्यम्ह
अज्ञानीपित ज्ञानजः व्युम्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

नेपा सिपित गौरव व्युम्ह
क्षीत भिकेत धर्मखं कम्ह
नेपाःया कीर्ति न्यंकेफुम्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

बहुजननिम्ति थः तुं द्याःम्ह
बहुजननिम्ति थःत वहफाःम्ह
बहुजननिम्ति थःत छुं १४.११म्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

आदिकल्याणया शिक्षा व्युम्ह
मध्यकल्याणया दीक्षा स्युम्ह
अन्तकल्याणया भावना थ्युम्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

अहिंसा सत्यया शंखपुम्ह
मंत्री करणाया ध्वांय् बवयेकूम्ह
स्मृति प्रज्ञाया तेजं थ्युम्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

परियत्ति धर्म प्रतिपत्ति कर्म
प्रतिवेध शासन सत्तुर्म स्युंम्ह
युगु हे धर्म स्यनेत बिज्याःम्ह
बुद्ध क्षीम्ह खः क्षीथाय् बूम्ह ॥

के बुद्ध नेपालमा आउनुभएको थियो ?

— भुवनलाल प्रधान

‘के नेपालमा बुद्ध आउनुभएको हो कि ?’ भन्ने प्रश्नले स्वतः नेपाल शब्दले चर्चेको भूभागतिर सङ्केत गर्दछ । यस शब्दले अतीतका भिन्नाभिन्न युगहरूमा भिन्नाभिन्न भूभागहरूलाई चर्चेको भएपनि यता केही शताब्दीदेखि भगवान् बुद्धको जन्मस्थल लुम्बिनी उपवन, पंतुक राज्य कपिलवस्तु र माषली वा समुराली राज्य देवदहका इलाकाहरू हाल नेपाल अधिराज्यको भूभागभित्र परिरहेको जीवित सत्य पनि कम महत्त्वको छैन ।

त्यसो त भगवान् बुद्ध लङ्का, बर्मा, चीन आदि देशहरूमा पनि आएका थिए भनेर तत्तत् देशहरूमा आआफ्नै कथा र लोकोक्तिहरू प्रचलित छन् । यस्ता उक्तिहरू ऐतिहासिक तथ्यभन्दा बढी व्यापक र लोकप्रिय पनि देखिन्छन् । उडाहरणार्थ, श्रीलङ्कामा भगवान् बुद्ध बुद्धत्व-प्राप्तिको नौ महीनापछि पौषपूर्णिमाका दिन पहिलोपल्ट, पाँचौ वर्षको चैत्र कृष्णपक्ष अमावास्याको दिन दोस्रोपल्ट र आठौँ वर्ष वैशाख पूर्णिमाको दिन तेस्रोपल्ट आएर धर्मोपदेश गरेका थिए भन्ने कुरा महावंशमा लेखिएको छ । यसबाट बोधिज्ञान लाम भएको मात्र नौ महीनापछि खुद भगवान् बुद्धले नै लङ्कामा सर्वप्रथम देशना गरेको भन्ने सिद्ध गर्न खोजिएको देखिन्छ । त्यस्तै भगवान् बुद्ध बुद्धत्व-प्राप्तिको सातौँ हप्तामा बोधिगयामा राजायतन वृक्षमुनि बसिरहेको बेला उनलाई मही र महमा मुछिएको सत्तु दान गरेर उनका द्वैवाचिक पहिला उपासक बन्ने महाजन दाजुमाइ तपुस्स र भल्लकले पाएको भगवान्को रौं (केशघातु) गर्भमा राखेर उनीहरूले असितञ्जन नगरको द्वारनिर स्तूप बनाएको मा बर्मामा सर्वप्रथम स्तूप बनेको र बुद्धको जीवनकालमा बौद्धधर्म प्रारम्भ भइसकेको भनेर बर्मेसीहरू गौरव

गदंछन् । फेरि बुद्धत्व-प्राप्तिको आठौं वर्षमा रम्यन्न मोन प्रान्तको धातोनमा धर्मदेशना गरेकाथिए एवं दोस्रो वर्षमा चुलपोन्न र महापोन्न दाजुमाइले अपरन्त प्रान्तमा बनाएको विहार दान-प्रतिष्ठा गरेको अवसरमा बुद्ध स्वयंले धर्म-देशना गरेकाथिए भन्ने कथा वा लोकोक्ति बर्मेशीहरूमा प्रचलित छ । उपर्युक्त उक्ति अनुसार बौद्धधर्म बुद्धलाई बोधिज्ञान उपलब्ध भएको तीन महीना पाँच दिनपछि नै वर्मामा पुगेको थियो भन्ने हुन्छ ।

चीनमा पनि बुद्ध आएर धर्म-देशना गरेको, पञ्चशिक्ष पत्रंतमा रहेको, त्यहाँ पाँचवटा ज्योतिर्मय चैत्य निस्केको, ती चैत्यहरूको फेदबाट एउटा जम्बू (जम्बूद्वीप वा जामुन) को रूख उम्रेको, त्यस रूखमा भगवान्को मुखारविन्दबाट निस्केको पहेंलो रश्मि परेबाट एउटा ग्रन्थि निस्केको, त्यस ग्रन्थिबाट एउटा कमलको डाँठ उम्रेको, त्यस डाँठबाट आर्य मञ्जुश्रीलाई बोकेर फूल फुलेको आदि कथा प्रचलित भएको कुरा सिल्भा लेमिले आफ्नो नेपालको इतिहासमा लेखेकाछन् ।

यहाँ यो कुरा विचारणीय हुन्छ कि माथिको कथा भगवान् बुद्धले देशना गरेको धर्मबाट केही समय (साढे चार शय जति वर्ष) पछि मञ्जुश्री भन्ने महायानी भिक्षुले (भारतमा) महायानी सम्प्रदाय निकालेको र यिनकै मत पछि चीनमा सर्वप्रथम प्रचार भएको बारेको साङ्केतिक मापामा कथिएको कथा हो ।

काठमाण्डौं उपत्यकामा पनि भगवान् बुद्ध आएका थिए भन्ने लोकोक्ति खुबै प्रचलित छ । यसको आधार स्वयम्भू पुराणमा दिइएको कथा नै देखिन्छ । सिल्भा लेमि जसना नेपालका विदेशी इतिहासकारहरूले पनि यस कथाको उद्धरण गरिदिएबाट यसले बढी प्रचारको मौका पनि पायो । स्वयम्भूपुराणमा दिइएको यो कथा संक्षेपमा यसप्रकार छ—

“किरात जातिको राजा जितेदस्तीको समयमा शाक्यमुनि आफ्ना १३५० जना शिष्य र वनारसका शासन प्रमुखको साथ नेपाल उपत्यकामा आए । उनी स्वयम्भू चैत्यको पश्चिमतिर पुच्छाग्र चैत्य रहेको थुम्कोमा बसे । त्यहाँ उनले नेपालका जनतालाई धर्मदेशना गरे तथा चुन्दा नाउँ गरेकी एक जना यक्षिणीलाई प्रव्रजित गरेर (यहाँ) भिक्षुणीसंघको स्थापना गरे । तिनलाई दिइएको पहिलो धर्म-देशना (स्वयम्भू) पुराण र नेपाली भिक्षुसंघको एउटा महत्वपूर्ण परिच्छेद बनेको छ.....”

तर यो कथा पौराणिकमात्र हो, ऐतिहासिक घटना होइन ।
ऐतिहासिक तवरले भगवान् बुद्धका भ्रमणहरू मूलतया मगध,
वृज्जि, मल्ल, कपिलवस्तु, देवदह, वीशाल, वत्स, अङ्ग राज्यहरूका
भूभागहरूमा सीमित रहेको त्रिपिटकबाट देखिन्छ । तसर्थ नेपालको
वर्तमान काठमाण्डौं उपत्यकामा भगवान् बुद्ध आएको सम्भावना बिलकुल
देखिन्न ।

नेपालको अर्थ वर्तमान काठमाण्डौं उपत्यकामा मात्र सीमित गरेको
खण्डमा भगवान् बुद्ध यहाँ आएको भन्ने सम्भावना ऐतिहासिक तवरले
मिल्ने देखिँदैन ।

तर यस प्रश्नको अर्को पक्ष पनि छ । बुद्धकालीन लुम्बिनी-
कपिलवस्तु इलाका वर्तमान नेपालको भूभागअन्तर्गत परिरहेको वस्तुगत
स्थितिको सन्दर्भमा लिने हो भने भगवान् बुद्धले बोधिज्ञान प्राप्त गरेको
ठीक वर्ष दिनपछि अर्थात् ई. पू. ५२७ साल [लङ्काको महावंश,
रिस डामिड्प्, ई. जे. थोमस, रा. सांस्कृत्यायन, आनन्द कौशल्यायनका
अनुसार] वैशाखपूर्णिमाको दिन आफ्ना पिता राजा शुद्धोदनको
निमन्त्रणामा कपिलवस्तुमा आएको, त्यही दिन न्यग्रोधाराममा गोधिक,
सुबाहु, वलिय, उत्तिय चार जना मल्लहरूलाई प्रव्रजित गरेको, एक
सातासम्म कपिलवस्तुमै बसेर धर्म-देशना गरेको, आफ्नै राजपरिवारका
कैयन सदस्यहरूलाई प्रब्रज्या दिएको आदि घटनाहरूको विवरण त्रिपिटकमा
यत्रतत्र उल्लिखित छन् । यो एकपल्टमात्र होइन भगवान् बुद्ध
कपिलवस्तु-देवदह क्षेत्रमा पछि पनि घेरैपल्ट आएका थिए ।

पंचशील-नेपाल बौद्ध परियत्तिया महत्वपूर्ण शिक्षा

— डा० केशवमान शाक्य
(परिपत्तिया भूतपूर्व विद्यार्थी)

ढह्यारवें

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया सदम्मपालक प्रथम वर्षया पाठ्यक्रम कथं दकलय् ह्लापांया पाठ खः— पंचशील पालन । पंचशीलय् न्यागू शिक्षा दु — (१) प्राणीघात मयायेगु (२) खुया मकायेगु (३) व्यभिचार मयायेगु (४) मखुगु खं मल्हायेगु व (५) लागू पदार्थ सेवन मयायेगु ।

प्रथम वर्षया विद्यार्थी अप्पो यानाः वंसं मचा हे तिति जुइगुलि पंचशीलया शिक्षायात ध्याथुइक काये मफयेफु । अप्पोसिनं श्रद्धाया आधारय् जक पंचशीलयात फवको पालन याइ । तर बौद्धिक परिपक्वता जायावःलिसे पंचशीलं मनूया ब्यक्तित्व व मनोबल विकास यायेगुलिइ तःधंगु भूमिका म्हिताच्चंगु दु धंगु दार्शनिक पक्षयात नं थुइका हइ । अले शील पालनय् दृढता व प्रेरणाया मात्रा स्वामाविक कथ अप्पोया वइ । पंचशीलया ध्व महत्वयात थुइके फुसा थुगु शिक्षाया मर्यादा नं चवनी ।

मूरवें

(१) **व्यक्तित्व विकासया आधार पंचशील** — सु मनू गुजोम्ह खः धंगु परिचय मनूया व्यक्तित्वं विइ । ब्यक्तिःव मनूया मूल्य खः । ब्यक्तिःववान्मह मनू मूल्यवान् जुइ । ब्यक्तित्वहीनम्ह मनू मूल्यहीनम्ह जुइ । कायिक, वाचिक व मानसिक आचरणं मनू व्यक्तित्वं ज्याइगु खः ।

प्राणीहिंसा यायेत लिफः मस्वइम्ह मनू हिंसात्मक प्रवृत्तिम्ह जुइ, वंके तुरन्त द्वेषभाव पिज्वइ । कपिनिगु दोष खकेगु बानि दुम्ह क्रोधी जुइ । सभ्य व भलादमिपि थुजोम्ह ब्यक्तिलिसे सम्बन्ध तयेगुलिइ तापायेत

स्वइ । हिंसाय प्रेरित यादृगु गुण हे व्यक्तिवाके निमित्त खंय नं दनावद्गु द्वेषभाव खः । व मनु त्वापुत्रिचा जुइ । थुजोगु व्यक्तित्वयात बांलाः गु व्यक्ति व धाइ मखु ।

प्राणीहिंसा मयायेगु शिक्षायात काय, वाक् व चित्तं पालन याइम्ह व्यक्ति शान्तस्वभावम्ह जुइ, मीजनसारम्ह जुइ । थुजोगु व्यक्तिलिसे सभ्य व भलाद्मिपिसं सम्बन्ध तये ल्हाइ । व्यक्तिवा जीवन व जगतय् स रूढता प्राप्त यायेन मेपि मनूतय्गु सहयोग व विश्वास अत्यन्त आवश्यक जू । शीलवान्म्ह व्यक्तिवात मेपि मनूतय्गु सहयोग व विश्वास अपुक् प्राप्त जुइ । थुजोगु व्यक्तित्वयात बांलाःगु व्यक्तित्व धाइ । थये हे मेयेगु शीलय् नं लागू ज्वी ।

शीलवान्म्हसित प्राप्त जुःगु दकलय् महत्त्वपूर्णगु लाभत खः— कर्पिनिगु विश्वास प्राप्त यायेगु (Trust), व सम्बन्ध तयेगुलिइ सुइत मय मदद्गु (Confidence) । शीलवान् म्ह व्यक्तिवात सभ्यपिनिगु सभा समाजय् थाय् दइच्चनी, प्रतिष्ठा दइच्चनी, नेतृत्व बियाच्चनी । साहुं लजगाः बियातइ । व्यापारीयात व्यापार दयाच्चनी । ज्यामितसे ज्या बियाच्चनी । धन सम्पति बृद्धि जुयाच्चनी । कुल घराना सम्पन्न परिवार—पिलिसे सम्बन्ध स्थानाच्चनी । थुजोगु यश प्राप्तम्ह व्यक्तिवात हे व्यक्तित्वधान् धाइ । व्यक्तित्व धंगु मनूया शारीरिक बनावट भखु । वद्गु काय, वाक् व चित्तं याद्गु आचरण खः । उकि व्यक्तित्व विकासया आधार पचशील खः ।

(२) मनोबलया आधार पंचशील— ध्यान भावना यायेबले न्हःने वद्गु न्यागु बाधात (पञ्च नीवरण) खः— (१) व्यापाद (२) उद्धच्च कुकुच्च (३) थीनमिद्ध (४) विचिकिच्छा (५) कामच्छन्द थुपि बाधात मःया दुर्बलता खः । थुपि बाधात हतय् याये फद्गु हे मनोबल बल्लाद्गु खः । ध्यानभावनाया छगू मुख्य ज्या खः मनया एकाग्रता कायम यायेगु । मन दुर्बल जुन कि एकाग्रता कायम याये थाकु । एकाग्रता त्वाःदल कि ध्यानभावना सफल जुइ मखु । मनया दुर्बलता ध्यानभावनाय् जक बाधा मखु, जीवनया प्रगतिइ नं बाधा खः । एव लौकिक जीवनय् मनोबलया उत्तिकं हे आवश्यकता दु ।

व्यापाद धंगु द्वेषभाव खः । मनूया हिंसात्मक प्रवृत्ति हे द्वेषभाव पिज्जद्गु खः । प्राणीहिंसा मयायेगु शिक्षायात काय, वाक् व चित्तं पालन

याये फुमा द्वेष भाव म्हो जुयावनी । द्वेषभावं मनोबलयात कमजोर याना विइ । मनोबल धंगु धर्य याये फइगु गुण नं खः । द्वेषभाव धंगु धर्य याये मफइगु गुण खः ।

उद्वच्च कुकुच्च धंगु मन छटपट जुइगु, चिन्तित जुइगु स्वभाव खः । मन छटपट व चिन्तित जुन कि एकाग्रता कायम जुइ मखु । उकि उद्वच्च कुकुच्च मनया दुर्बलता खः । मनया व्याकुलता करकिया वस्तु मबीकं कायेगुलिइ उत्पन्न जुइ । करकिया वस्तु कायेगु ज्याय् दक्वो खतरा दयाचवीगुलि गये यानाकाःसा कमसे कम खतरा वइ धका चिन्तित जुयाचवनी । वस्तु काये धकाः जवनी ला अथवा दाइ ला धंगु मयं मन छटपट जुयाचवनी । वस्तु थुवाःलिसे न्हादले यानाचवनी । उकि वकिया वस्तु खुवाः, लाकाः वा हेकाकाइम्हेसिया मन दुर्बल जुयाचवनी । अदिना-दानया शीलपालन याइम्ह ब्यक्तिया मन आकुल व्याकुल जुइमखु । तातुनागु ज्याय् एकाग्रता कायम जुइ । मनोबल क्वातुइ ।

थीनमिद्ध धंगु मनया अतिष्णना खः । ध्यानभावना यायेबले न्हाः वयेका विइ । एकाग्रता तंका विइ । थुकथं मनयात दुर्बल यानाविइ । म्हय् अत्सि जुइगु कारण खः लागूदार्थया सेवन । नये त्वनेगुलिइ संयम मदइगु । लागूदार्थं सेवन मयायेगु शिक्षा अर्थात् नये त्वनेगुलिइ संयम (भोजनय् मतञ्जुता) दत कि मन शिथिल जुइ मखु । मन उत्साही जुयाचवनी ।

विचिकिच्छा धंगु मनय् शंका, उपशंका, अदिश्वास उत्पन्न जु गु खः । यानागु ज्याय् सन्देह, शंका, उपशंका पिदन कि ज्या छ्वासुया वनीगु स्वाभाविक खः । विचिकिच्छा मनया दुर्बलता खः । शंका, उपशंका, अदिर्णयता असत्य वचन प्रतिपादन याइ । सत्यवादी मनूयाके निर्णय यायेगु शक्ति दइ । निर्णय याये फइगु मनोबल क्वातुगुया उपलब्धि खः ।

कामच्छन्द धंगु ध्यानभावना यायेबले मनय् कामवासनाया खं लुयावइगु खः । थुकि नं एकाग्रता त्वाःथला विइ । मनयात दुर्बल याना विइ । व्यभिचार मयायेगु शिक्षा पालन याइम्ह मनूयात काम वामनाया इच्छां दु ख विइमखु । उकि वइगु मनोबल बल्लाइ । जीवनय् प्रगति याये फइ ।

शीलवान्म्हसिया मन ज्ञान्त, गम्भीर, उत्साही, निर्णायक व संयमी जुयाचवनी । मनोबल क्वातुयाचवनी । मनोबल क्वातुम्ह मनूखं याइगु ज्याय् सफलता प्राप्त जुयाचवनी । थःत न हित रूइगु तत धंगु । यये । उकि मनोवैज्ञानिक कथं नं पचशीलया महत्त्व दु ।

पंचशीलया पालनं तप्यं क हे कायिक व वाचिक आचरण्य सुधार
हयाविद् । पंचशील पालनं ध्यानभावना सफल यायेगुलिद् बल दिद् अले
मनया शुद्धता थाहां वद् । मन जहां थितावद् । श्रद्धा, वीर्य, स्मृति, समाधि
व प्रज्ञा आदि न्यागु बल क्वातुया वद् । थ्व न्यागु बल क्वातुम्हेसित मनोबल
क्वातुम्ह धाद् । थ्व न्यागु बल क्वातुम्ह मनू न्ह्याथाय् नं सफल जुद् ।

शील पालन यायेगु शिक्षाय् अधिस्थान व वीर्य दुसुलच्चनी ।
नैष्कर्म्य व दानया त्यागभाव सुलाच्चनी । क्षान्ति व सत्य लुयावच्चनी ।
शीलयःत रक्षा यायेगु ज्याय् उपेक्षा, ध्यान व प्रज्ञा दच्चनी । थुवथं शील
पालन्य पारमिताधर्मं नं दिद्यमान जुयाच्चनी । पारमिताधर्मं नं बलाःगु
मनत्रिसे स्वापू दुगु धर्मं जृगुलि पंचशील पालनं मनोबल बरलाइ धंगु खँदा
मेगु स्वाभाविक तथ्य खः ।

तिर्यं

पंचशील दुर्बल व्यक्तिया पलायनवाद मखु । पंचशील निर्बलताया
अत्मसमर्पण मखु । पंचशील व्यक्तित्व व मनोबल विकासया आधार खः ।
पंचशील पालन बुद्धि न्ह्याःवनेगु शिक्षा-प्रक्रिया ख । पंचशीलया शिक्षा
कायेवं तुरन्त पूर्णता वद्मखु । व्यावहारिक व बौद्धिक परिपक्वता जायां
वलिसे पंचशील शिक्षाया मर्यादा कायम जुयावनी । उकि पंचशील अतिवाद
नं जुमज्यु । पंचशीलया उद्देश्य मध्यममार्गया परिप्रेक्ष्य ब्वलनेमाः ।
पंचशील मनूयाके छगू मन्तुलित व्यक्तित्व विकास याये फदेकेमाः । पंचशील
हे व्यावहारिक जीवनया वास्तविक सत्याग्रह खः ।

बुद्ध-शासन स्थिरताया निंति महत्व बिये नु

— ऊ. आसभाचार, बर्मा

बुद्धया अनुशासन-

सत्त्वपिनिप्रति दया माया तद्दणु महाकरुणायात आधार यानाः सत्त्वपिनिगु भिगु फल सुख, शान्ति व मंगलयात जक वहन यायेयःगु छन्दद्वारा कुशल पारमी परिपूर्ण यानाबिज्याइपि बोधिसत्त्वपि दवसिबे कम्तिरूपं प्यगू असंख्य व द्दगू लक्ष वत्पतक दृढता पूर्वकं लिमच्चुसे पारमी पूर्ण याये फुसा तिनि पारमितां सम्पन्न जुयाः छम्ह बुद्ध धायेका बिज्याइगु खः । शासन धयागु वरपोल तथागतयागु उपदेश खः, अनुशासन हे ख ।

शासन स्वथी-

तथागतं तोतायकाबिज्यागु शासन स्वथी दु, परियत्ति-शासन, प्रतिपत्ति-शासन व प्रतिवेध-शासन । थुपि स्वंगू शासनमध्यय परियत्ति-शासनयास विनय, अभिधर्म व सूत्र धकाः “हा” स्वथी विभाजन यानाः कनातयाबिज्यागु जुल । थुपि पिटक उपदेशयात बुद्धत्वय् ध्यंकः बिज्याये धुंकाः ४५ दंया दुने विनीत याये बहःपि वेनेय्य मत्त्वपिनिप्रति महान् करुणा तथाः (वस्पोलं) कनेगु वदनेगु अनुशासन यायेगु याना बिज्यात ।

विनय-

विनयप्रज्ञप्तियात कना बिज्यागु प्रज्ञप्त यानाबिज्यागुली भिक्षु-पिनिगु शारीरिक क्रियाकलाप, वाचसिक क्रियाकलाप सभ्य, सुसस्कृत, कोमल यायेगु लक्ष्य तथाबिज्याःगु जुल । उर्कि विनयपिटक भिक्षुपिनिगु कायिक, वाचिक क्रिया परिवर्तन व परिशीलन जुइकीगु उपदेश जुन ।

अभिधर्म -

अभिधर्म देशना कनादिज्याःगुली यथार्थं प्रकटरूप्य धार्थे दया च्वंगु स्वभावधर्मतयत् छुतय् यानाः सीकेया निति लक्ष्य तयाबिज्याःगु जुन । अवश्यं खः, लोभ धकाः धायेबले त्वःवनीगु प्रकटरूप्य दयाच्वंगु स्वभावधर्मयात धाःगु खः । दोष धकाः धायेबले तं पिकाइगु, मन स्पनीगु प्रकटरूप्य दयाच्वंगु स्वभावधर्मयात धाःगु खः । मोह धकाः धायेबले नं मस्युगु प्रकटरूप्य दयाच्वंगु स्वभावयात धाःगु खः । प्रजा धायेबले यथार्थं रूपं सीवेगु प्रकटरूप्य दयाच्वंगु स्वभाव धर्मयत धाःगु खः । श्रद्धा धायेबले सत्ययात आस्था व विश्वास तद्गु । प्रकटरूप्य दयाच्वंगु स्वभावधर्मयात धाःगु खः । अभिधर्म थुजोगु उत्पत्ति कम स्वभाव यथार्थं व सत्य कथ दयाच्वंगु धर्मसमू यात कनाः क्यनातःगु विशिष्ट धर्मःखः । "उगु स्वभाव धर्मसमूहं छु गुजोगु कारण उत्पन्न जुइगु खः, छु गुजोगु कारण दयादल धाःसा उत्पन्न मजुसे निरोध व शान्त जुइगु खः धकाः कारण कर्म फल सम्बन्ध दइगुयात न अभिधर्म्य कनाबिज्यानात गु जुन ।

सूत्र -

सूत्रोपदेशात् कनाबिज्याःगुली स्वभावधर्मं दक्क लिनानिज्याः । श्रोतागणपिसं ध्वाथुइके फइ कथं जक कनाबिज्याःगु जुन । ध्वाथुइके फयेक जक कनाबिज्याःगुली नं उपदेश श्रोतायागु आशा व छन्द स्वयाः प्रसन्न ताइगु, स्वीकार याये फइगु कथं कनाबिज्याःगु जुल । तथागतं थःगु अववाद अनुशासनयात न्यनाः स्वीकार याके फइपि व्यक्तिपिन्त नरम पहलं नं उपदेश बियाबिज्यात । कडागु पहलं नं उपदेश बियाबिज्यात । नरम व कडागु निगुलि पहः त्वाकछयानाः नं उपदेश बियाबिज्यात । युक्थं आशा व छन्द स्वयाः प्रसन्न ताइकथं उपदेश कनाबिज्याःगु जूया निति गुलि गुलि उपदेशया अन्तय वा उपदेश अन्तर्गतगु आचरण मुताबिक भाविता यानाः चायेकाः अविद्या तृष्णा क्षय जूपि अरहन्त जुयावन । गुलि गुलि अविद्या तृष्णा फुकेगु निति आधारभूत पारमी संस्कार प्राप्त यानाः थुगु जीवनय हे उपयुक्तगु सुखानन्द दयेकाः जीवन हने दुपि जुल । उकि सूत्रपिटक उपदेशत जक उपदेश-श्रोतागण उपदेश उद्योग व अभ्यास याइपिनि निति आचरण पद्धति दयाः विशेषरूपं लाभदायकगु उपदेश जुयाचवन ।

परियत्ति धर्मदूतपिणिगु क्रियाकलाप-

चव्य उल्लेखं यानावयागु विनय अभिधर्म व सूत्र-पिटकयात स्तने कने यानावीगु, सयेका कायेग, न्वये वयेकेगु, अभ्यास यायेगु, वनेगु स्वा-ध्याय यायेगु, उपदेश बीगु न्यनेगु छलफल यायेगु. पिटकग्रन्थत दान बीगु इना बीगु चवयेगु व परियत्ति परोक्षायात थल्लनेगु, सहयोग बीगु. अनुबल प्रदान यायेगु यानाच्चवपि बुद्ध-शासनिक शिक्षा, श्रमण, गृहस्थपि आपालं बुद्धयागु उपदेश परियत्ति-शामन शुद्ध स्थिर जुइकेया निति महत्त्व बियाः भार-बहन यानाजुपाच्चवपि धर्मदूत धर्मप्रचारवपि हे याचवन ।

बुद्ध जन्म-भूमि थुगु नेपालं बुद्ध-शासनिक भिक्षु, श्रमण, गृहस्थ उपासक उपासिकापिनि निति बुद्धयागु अनुशासन जुयाच्चवंगु परियत्ति-शासन वृद्धि अभिवृद्धि जुइकीगु ह्लापांगु लंपु विस्तृत व व्यापाकरूपं सुरु यानाः कार्यरूपय् प्रदर्शनं यानावयेफुगु २५ दं न्हावः खः । क्वजीक धाल धाःसा बुद्धसम्बत् २५०७-दं, (विक्रमसम्बत् २०२०)-दंय वैशाख शुभल अक्षय तृतीया कुन्हु पूज्यपाद संवमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविर (तःधकःम्ह) भन्तेया ६४ स्वर्णीप्यदं वयंगु शुभ जन्म-दि कुन्हु अधिराज्यव्यापी परियत्ति अध्ययन सुरु जूगु जुल ।

भाः थौं परियत्ति शासनया पिप्वाः च्याकाव्यूगु जूया निति निम्ह उपकारकपिन्त शिष्यपि सकलं व बुद्ध-शासनिक व्यक्तिपि सकलसिगुपाखें सदां शिरय् छुनातये माःगु जुयाचवन । थुपि उपकारकपि निम्ह खः भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर व त्रिशूलीयाम्ह उपासक धर्मरत्न शाक्य । थुपि निम्ह उपकारीपिसं थःपिनि नेपाःदेसय्याग भविष्य बुद्ध-शासनया स्थितियात बिचाः यानाः बुद्ध-शासनिक युवक युवतीपिनिगु अन्तस्करणय् मौलिक जुयाच्चवंगु बुद्धया उपदेशत दुचायेकेया निति तःधगु मंत्री व करुणाद्वारा प्रयत्न यानाबिज्यागु जुल ।

न्हापांगु दंय त्रिशुनीच्चवपि गुलिगुलि मस्तयत्त संगठन यानाः परियत्ति अध्ययन अध्यापनया कार्य प्रारम्भ याये कयावन । मेगु दं निसें अखिल नेपाल भिक्षु महासंघयागु स्वीकृति व सहयोग प्राप्त यानाः विधिवत् पाठ्यक्रममादि दयेकाः ये, यल, ख्वप आदिनिमें अधिराज्यया प्रमुख प्रमुख स्थानय् परियत्ति क्षेत्रय् विस्तारयानाः जग स्वनेगु ज्या जुन । तर परियत्ति स्यने कने याइपि गुरुपिनिगु कठिनाइ अध्ययन याइपि विद्यार्थीपि संगठन यानायकेगु आदि कठिनाइत सामना यानावने माःगु जुन ।

धूपि कठिनाइनयत् अखिल नेगल भिक्षु महासंघ व श्रद्धावान् उपासक उपासिकापिसं थम्ह फक्त्र सहयोग यानाः समाधान यानावःगु जुन । न्हापां परियत्ति अध्ययनय् प्रथमश्रेणी, द्वितीयश्रेणी, तृतीयश्रेणी, चतुर्थश्रेणी व पञ्चमश्रेणी धकाः श्रेणी न्यागू विभाजन यानाः ११ गू केन्द्रय् स्यने कनेगु यानावःगु जुल ।

परियत्तिया जग जुयाच्चगु बौद्धसभ्यता सम्बन्धि शिक्षायात नं श्रेणीयात त्वयेक पाठय-पुस्तकत तयाव्यूगु जुल । उकीमध्यय् त्रिरत्न व मां-बोपिन्त वन्दना प्रणाम यायेगु विधि, ओकास प्रार्थना, शरण-गमन पञ्चशील, अष्टशीलादि शीलग्रहणविधि, शीलया फलाफलत सीमा त्रिरत्न जुइया निति पालन यायेया निति लुमका तये बहःगु कथावस्तु साधक नमूनात दुथ्याःगु जुन । उलि जक मखु बुद्धजीवनी, बुद्ध-गुण, धर्म-गुण व संव-गुणत न सयेके सीके माःगु जुल । मंगलसूत्र ३८-गू मंगल उपदेशत, सिंगालोवादसूत्र गुरु व शिष्य, मां-बौ व काय्-गहाय्पि मिजं व मिसाः पासापि पःस्परय् आदिरूपं व वयात व्यवहार याये माःगु कर्तव्य आचरण अध्ययन याये माःगु जुल । लिपा वयाः जातक कथा, अभिधर्म थें जाःगु पाठय-मफूत नं चय् चय्यगु श्रेणी अध्ययन यानायकेगु अवसर समेतं दयाच्चने धुकूगु जुन ।

विद्यार्थीपिनिगु अध्ययन क्षमता थुइकेगु शक्तियात परीक्षण यायेगु कथं “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” परीक्षायात सुरुसुरया दय् हे सञ्चालन याये फुगु जुयाः न्यागुलि श्रेणीगत कक्षाय् परीक्षा व्यूपि विद्यार्थीपि गू ल्याःचाः २०० म्ह दुगुली १५८ म्ह उत्तर्ण जगु जुन ।

शनिवारय्गु विदाया दिनय् (Saturday School) या रूपय स्यने कने यानाबीपि शिक्षकशिक्षिकापि; अध्ययन याइपि विद्यार्थीपि दय् दसं वृद्धि जुावःगु अनुमार थीतकया दुने परियत्ति केन्द्रत २१ गू पाखें थुलुसीयागु दय् आवेदन-पत्र व्यूपि ५१८ म्ह दुगु जुल । परीक्षा व्यूपि ३८८ दुगुली ३७९ म्ह उत्तीर्ण जगु जुन ।

परियत्ति परीक्षाया रजत जयन्ती-

२५ दया उमेरय् थ्यनाच्चने धुकूगु “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” परीक्षाया दर्तमान स्थितियात विभिन्न कथं परामर्श यानाः स्वयायंक्ल धाःसा भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरयागु प्रबलभु दीर्य व उत्साह लिसं मंत्री करणायात आधार कयाः नेतृत्व प्रदान जुयाच्चंगुयात हे क्षीसं ह्यापां खका काये दुगु जुयाच्चन ।

वस्वोलयागु परियत्ति प्रचार-प्रमारकार्यं उन्नति वृद्धि यायेगुली
 मिक्षु ज्ञानपूर्णिक, मिक्षु सुदर्शन, मिक्षु शीलभद्र व शिष्यशिष्यापिसं नं
 विभिन्न क्षेत्रय् समावेश जुयाः सहयोग वियाच्वंगु जुल । परियत्ति केन्द्र
 २१ गुनी शिक्षा वीपि शिक्षकपि ७० म्हति विद्यार्थीपि ६००
 तिघात शनिवारयागु विदाया दिनय् स्थने कने यानाबीगु सयेके सीके
 यायेगु, छलफल यायेगु आदि परियत्ति प्रचार प्रमार कार्ययात १० गुगु श्रेणी
 तक विस्तार यानाः उत्साहपूर्वक ज्या-खं यानायकाच्वंगु सीके दुगु जुल ।

खुगु गु श्रेणी तक उत्तीर्ण जूपिन्त श्रेणी पतिक दसि-पौ प्रदान
 याइगु जुयाच्वन । ७ गुगु श्रेणी उत्तीर्ण जूपिन्त परियत्ति सद्धम्म पालक
 उपाधि प्रदान याइगु जुयाच्वन । १० गुलि श्रेणी उत्तीर्ण जुइ धुकूपिन्त
 परियत्ति सद्धम्म कोविद उपाधि प्रदान याइगु जुयाच्वन । थुगु रजत
 जयन्ती न्यायेकाच्वंगु इलय् तक ७ गु श्रेणी उत्तीर्ण जुइ धुकूपि ६० म्हति
 व १० गुगु श्रेणी उत्तीर्ण जुइ धुकुगु १३ म्ह दये धुकुगु जुल । १ गु
 श्रेणीनिसे १० गु श्रेणी तक उत्तीर्ण जुइ धुकूपि ५००० द्वः ति दये
 धुकुगु सी दु ।

परीक्षाय उत्तीर्ण जूपिन्त दैयदसं दसि-पौ लः ह्यायेगु सभारोह न्यायेकाः
 दसि-पौ उपाधि व सफू, कापी, कलम आदि प्रदान याइगु जुयाच्वन । तर
 परियत्ति शिक्षाया २५ दं दुगु अवस्थाय तक लुमंके बहः दुइक संगठन
 यानातः गु गुगु संघ, संस्था, समिति मदुनिगुलि परीक्षाय उत्तीर्ण जूपि
 व्यक्तिपिन्त पुरस्कार प्रदान याइगुली पुरस्कार सामग्रीत कम जुयाच्वंगु,
 परीक्षा सम्बन्धी सामग्रीत पूर्णरूपं मदुगु, परियत्ति परीक्षाय निति चन्दा
 दातापिनिपाखें सहयोग शक्ति अतिक दुबल जुयाच्वनतिनिगु आदि
 कमजोरीपनत सीके माःगु जुयाच्वन तिन ।

झिब्दः शक्ति धारण चाये ज्यू-

नेपाःमि बुद्ध-शासनिक आपाल व्यक्तिपि मनोवृत्ति कथं यच्चुसे
 पिच्चुसे च्चपि खः । कुशल कर्म संचय यायेगु दान बीगु न बुद्ध-शासन
 उन्नति व अभिवृद्धिया निति (इमिस) ह्याः म्हघिनामतः । प्रबल श्रद्धां
 दिलचस्पी तयाः दान प्रदान यायेगु बानि दयाच्वंच्वन । अथे जुयाः याकः
 बकः चिगु नेतृत्व ज्या छगु सिद्ध व सरुल यानाः व चाःतुकायकेगु अ पु मजू;
 “छम्हसिगु बलं ह्त्वने फइ मखु; झिद्दःबले ह्त्वसा अः पु” घयागु (बर्मेली)
 घापू अनुसार “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” शुद्ध व स्थिर यानायकेगु

प्रत्येक बृद्ध-शासनिक सत्पुरुषपिन्निगु जःमजात हगू कर्तव्यया रूप्य समर्थन
यानाः जागरूकता पूर्वक संगठित जुयाः ज्या यानायकेगु ई ध्यकः वयाचने
धुकल । यजोगु इलय्, जाति, भाषा, धर्म शासन अभिवृद्धि यायेया निति
थःत न्ह्याकाः ज्याः यानावनेगु इच्छा दुपि अपालं आपालं नवयुवक युवतीपि
पिहाँ वये माःगु आवश्यक जुयाचवने धूकूगु ख भिगु भावना नुगलय् थनाः
सचेतयासे प्रेरणा बी मास्ति वःगु जुयाचवन ।

प्रतिपत्ति-शासनायात तिष्ठः ती माल-

तथागतदेशित, निर्देशित उपदेश विनय, अभिधर्म, सूत्र (परियत्ति)
वाङ्मय्य दुथ्यानाचवंगु स्मृतिप्रस्थान विषयना आचरण पद्धति अनुरूप
प्रत्यक्षरूपं भाविता, आचरण, उद्योग व अभ्यास यायेगुयात प्रतिपत्ति-शासन
धाइ ।

नमूना कथं-सूत्र-पिटक देशना धर्मचक्र प्रवर्तनसूत्र्य कनाबिज्याना-
तःगु अष्टांगिक मार्ग व प्यंगू सत्य; महास्मृतिप्रस्थान सूत्र्य कनाबिज्याःगु
स्मृतिप्रस्थान प्यंगू, सम्यक्प्रधान प्यंगू, बोध्यग न्हेगू, आदि
बोधपक्षीय धर्म ३७ गू साक्षात् भाविता, उद्योग व अभ्यास दानायके
मागु आचरण धर्मत जुयाचवन ।

थुगु स्मृतिप्रस्थान विषयना आचरण धर्मयात देशनानुकूल स्यने कने
व निर्देशन बियाचवंगु कर्मस्थान क्षेत्र (भावनाराम) त, स्वयं भाविताद्वारा
उद्योग व अभ्यास यानाचवपि योगी साधक सत्पुरुषपि, कर्मस्थान क्षेत्र
विकासया निति चतुप्रत्ययद्वारा सहयोग व सहायता यानाचवपि भिक्षु,
श्रमण गृहस्थ आपालं जनतापि नं बृद्धोपदेश प्रतिपत्ति-शासन शुद्ध, स्थिर व
उन्नतिया निति महत्त्व बियाः कार्यरत जुयाचवपि धर्मदूत शासन प्रचारक
व्यक्तिपि जुयाचवन

विशिष्ट फल लाभ प्रतिवेध-शासन-

परियत्ति (अध्ययन अनुभूति) व प्रतिपत्ति (प्रत्यक्ष अनुभूति) द्वारा
प्राप्त जुगु मार्ग-ज्ञान, फल-ज्ञान व निर्वाण ध्यंकयागु विशिष्ट फल
धर्मयात प्रतिवेध-शामन धाइ ।

बुद्धोपदेशयात प्राप्त यानाकायेगु आकांक्षा व अभिलाषा दुपि
बुद्ध-शासनिकपिसं थुगु अध्ययन, आचरण व फल लाभ धयागु त्रिविध-

शासनयात तनंतं प्रयत्न साथ उद्योग व अभ्यास यानायंकावं चवने मानिगु जुल । बौद्धवाङ्मयय् बुद्ध-शासन शुद्ध स्थिर यायेत; फलीभूत प्रवर्द्धित विशाल-पुखूयाःगु उपमा बियातगु खने दु । उगु विशाल-पुखू झझःधाय च्चनीगुली पुखू-सि (द्यां) लः व पद्य पुण्डरीक आदि पलेस्वांत हः दंत थःथःगु थ सय् ज्या ख्यले दुगु महत्व दुगु हे याच्वन । अथे हे थें पुखू समानगु बुद्ध-शासन शुद्ध स्थिर जुइकेगुनी नं । पुखू-सि (बांध) थें जाःगु परियत्ति; पुखुली च्वंगु लः थें जाःगु प्रतिपत्ति व लस्य बुया वयाच्वनीगु पद्य, पुण्डरीकादि विभिन्न जातया पलेस्वांथें जाःगु प्रतिवेध त्रिविध शासन तनंतं कारण कार्य सम्बन्ध दयाः थःथगु क्षेत्रय् ज्या ख्यले दुगु महत्व दुगु हे जुयाच्वन ।

ग्रन्थानुभूति व प्रत्यक्षानुभूति दुसा तिनि बुद्ध-छन्दसिसे मिलय् छुइ-

तथागतयागु आकांक्षा व अभिलाषा नं शिष्य श्रावकपिन्त परियत्ति, प्रतिपत्ति अलग जुका तये मास्ति मधः । ग्रन्थानुभूति व प्रत्यक्षानुभूति नितं जोडे यानाः मार्ग, फल व निर्वाण सुख लाभ जुइगु प्रतिवेध धयागु फल-शासन परिपूर्ण जुइका तयेत जक महः व बियाबज्याइगु खः । तथागत देशिन विनय-पिटकय् दक्ष व परिपक्व जुयाः विशेषतां युक्त जूम्ह दिनय एतदगु उपाधि प्राप्तमह आयुष्मान् उपालि स्थविरयात आपाल बुद्ध-शासनिक व्यक्तिपिसं सिया हे चवने धुंकूगु दु । आयुष्मान् उपालि नकतिनि मिक्षु जीवनय् दुहाँ वःगु अवस्थाय् सुनमानगु अरण्य विहारय् वनाः भावना अभ्यास याये मास्ति व गु जुयाः तथागतयाके कर्मस्थान प्रार्थना याः वःगु बखते तथागत आज्ञा जुग्रात्रिज्याःगु गथे धाःसा “उपामि, अरण्य विहारय् वनाः कर्मस्थान भावना उद्योग व अभ्यास याइ धाःसा प्रतिपत्ति (आचरण) कार्य छगू जक उद्योग व अभ्यास याये खनी । जिथाय् लिक्क च्वंच्वन धाःसा परियत्ति (अध्ययन) व प्रतिपत्ति (आचरण) नितं उद्योग व अभ्यास याये खनी” धकाः जुयाच्वन ।

आयुष्मान् उपालि बुद्धयागु कथन अनुमार बुद्धयागुपाखें विनय-पिटक (परियत्ति) यात नं महत्व बियाः सयंकाः सीकाः स्वाध्याय यानाः विनय एतदगु उपाधिद्वारा पुरस्कृतमह जुल । बुद्धयागु निर्देशन अनुरूप विषयना भावना क्रम (प्रतिपत्ति) यात नं कोशीस यानाः भ.विता यायेगु चायेकायंकेगुद्वारा छम्ह अरहन्त स्थविर नं जुयाबिज्याःगु जुल ।

तथागत श्रावक आयुष्मान् पोट्टिल धयाम्ह स्थविर छम्ह नं दया वंगु जुल । आयुष्मान् पोट्टिल बुद्धोपदेश विनय, अभिधर्म व सूत्र त्रिपिटक-यात ऋणस्थ यानाः आपालं शिष्य भिक्षुसघपितः परिपत्ति बाङ्गमय स्यने कनेगु यानाः थःत थम्हं गौरव तायेकाच्चव्वम्ह जुन ।

उम्ह आयुष्मान् पोट्टिल स्थविर तथागत याथायु वक्कपत्तिकं तथागतं “तुच्छ, तुच्छ” धका परिपत्ति मात्रं जक सन्तोष तायेकाः प्रतिपत्ति पाखे दिलच्चस्पी मज्जुम्ह ‘सिद्धि वम्ह सिद्धि वम्ह’ धकाः भट्टिण्या पणिणाम बिचाः यासे दोष विद्याः उपहास यानाः सम्बोधन यानाः विज्याङ्गु जुन । उबले धुरन्धर ग्रन्थधारी आयुष्मान् पोट्टिलं मछायेकाः मादना उद्योग व अभ्यास यायेया निति निश्चय या गु जुल । अन लिगा अरण्यवासी ३०. म्ह संघपनि दथुइ दकसिन्वे चौधकःम्ह ७ दं दुम्ह मचाम्ह श्रामणे-रयागु निर्देशन अनुमार भावना, उद्योग व अभ्यास यानायावेगु वखते गुलिचा मदुवं (वस्पोन) नं छम्ह अहन्त स्थविर जुाविज्यात ।

थुगु निगु विदययात परामर्श यानास्वयेवं हे बुद्धयागु इच्छा व आकांक्षा झीसं अनुमान ज्ञानं सोका काये पुगु जुयाच्चन । उकि बुद्धोपदेश त्रिविध शासन शुद्ध व स्थिर यायेत महत्व ब्यूपि धाक्वसिन प्रतिपत्ति (आचरणं) युक्त मज्जुगु परिपत्ति (अध्ययन अध्यापन) व उकि अलग्ग मज्जुगु प्रतिपत्ति (आचरण) धर्मदूत प्रचार प्रसार कार्ययात दिलोज्यान त्रियाः व्वलकेदेगु घिसि धायेकेगु विशेष आवश्यक जुयाच्चन । “अध्ययन, आचरण व प्रतिफल धयागु त्रिविध-शासन शुद्ध, स्थिर यायेगुयात महत्व विद्याः कार्य यायेया निति झी न्ह्यज्याये माल, न्ह्यज्याये नु” धकाः प्रेरणात्मक प्रतिज्ञा यासे धुगु लेखयात थनं तं ववचायेका च्वनागु जुल ।

भाय् ह्युम्ह-

भिक्षु ज्ञानपूणिक
विश्व शान्ति विहार
मीनभवन, नयाँ वानेश्वर
काठमाडौं ।

परियत्ति शिक्षाया महत्व व उकीया आवश्यकता

— भिक्षु बुद्धघोष

केन्द्रीय परीक्षा नियन्त्रक
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

महाकावणिक तथागतं सकल प्राणीपिन्त हित सुख यायेया लागी फुक पारमिता धर्मयात पूणं यानाः सम्यक् सम्बोधि ज्ञान प्राप्त याना-कयाबिज्यात । वस्पोल थः छम्ह जक तरे जुङ्गु इच्छा यानाबिज्याः गु जूमा दीपङ्कर तथागतया इलय् सुमेध तपस्वी जुयाच्चंगु बखतय् मुक्त जुयाबिज्याये फुम्ह खः । वस्पोल मती तथाबिज्यात, “जि छम्ह जक तरे जुंयां छुयाये ? थुलि मछि प्राणीपि जाति जरा व्याधि आदि दुःख पीडित जुयाच्चंगु दु । उकि थः भयङ्करगु संसारं तरे जुयाः अनेक दुःखं पीडित जुयाच्चंगु प्राणीपिन्त तरे याये” थथे मती तथाः थथे धयाबिज्यात—

तिण्णो हुंवा अहं ताव संसारस्सा महमया
संतारेस्सामि जनतं नेक दुक्खेहि पीलितं

वस्पोलं पारमिताधर्मं फुकं पुरे याये धुंकाः सम्यक् सम्बोधि ज्ञान प्राप्त यानाकयाबिज्यात । वस्पोलं सीकाबिज्या गु धर्मं गांमं गामय् नगरं नगरय् जनपदं जनपदय् ४५ दं तक निरन्तररूपं व्वनाबिज्यात ।

वस्पोलं ४५ दं तक व्वनाबिज्याः गु धर्मं धर्मस्कन्ध हिंसावं ८४ द्वः दु । पिटक हिंसावं स्वगू दु । उगु ८४ द्वः धर्मस्कन्ध यात्त परियत्तिशासन, प्रतिपत्ति शासन व प्रतिवेध शासन घकाः स्वंगू श्रेणी विभाजन यानातल ।

परियत्ति शासन धयाः गु वस्पोलं कनाबिज्याः गु ८४ द्वः धर्मं स्कन्ध अथवा त्रिपिटक मध्यय् थम्हं फुगु अनुपारं छगू निकायं निगू निकायं

Dhamma Digital

आदि रूपं यः शक्ति अनुसारं अध्ययनयानाः मेपिन्त नं स्यने कने
यायेगुमात धाइ ।

पटिपत्ति शासन धयागु थम्हं अध्ययन यानागु अनुसारं शील
धुताङ्ग पालन यानाः समय विपस्सना भावना यानायवेगुयात धाइ ।

पटिवेध शासन धयागु आचरण यानायंकागु प्राप्त जूगु मार्ग फल
निर्वाणयात धाइ ।

धुकीयात थ्वीकेत थये उपमा बियातःगु दु । छम्ह महाजनं गनं
छथाय् हीरा मोति तयातःगु धनया घः छगः गारे यानातल । व धनया
घः गारे यानातःम्ह महाजनं स्वैतं कनामथकू केवल फलनाथाय् धनया
घः छगः गारे यानातयागु दु धकाः ताडपत्रय् च्वयाः गनं छथाय् धलि
ह्वतय् स्वचाका थकल । उम्ह महाजन सिनावन । पुस्तां पुस्ता बितय्
जुगवन । लिपा वहे छैय् च्वंम्ह छम्हनिनं व ताडपत्र त्वीकाकाल ।
ताडपत्रय् च्वयातगु बमोजिम कू ज्याम ज्वनाः व थासय् म्हुयासोगु
बखतय् धात्थे हीरा मोति तयातःगु धनया घः लुया बल । उपमाया
उपमेटय थये खः धनघः फलनाथाय् दु धकाः ताडपत्रय् च्वयातगु
व्वनासोगु परियत्ति शासन धकाः सम्झे जुइमाः । कू ज्यामः ज्वनावनाः
गाः म्हुगु पटिपत्ति शासन धकाः सम्झे जुइमाः । हीरा मोति दुगु धनयाघः प्राप्त
जूगु पटिवेध धकाः सम्झे जुइमाः । फलनाथाय् धनयाघः छगः गारे
याना तयागु दु धकाः ताडपत्रय् च्वया, धलिह्वते स्वचाकाथकूम्ह महाजन
भगवान् बुद्ध धकाः सम्झे जुइमाः ।

बिना परियत्ति पटिपत्ति हासिल जुइ मखु । बिना पतिपत्ति पटिवेध
हासिल जुइ मखु । परियत्ति शासन मन्त धाःसा छु जुइ, दयाच्वन
धाःसा छु जुइ । दयाच्वन धाःसा छु धइगु बारे अङ्गुतर निकाय अट्टकथा-
लय् थये धया तःगु दु ।

सुन्तस्सेसु असन्तेसु पमुट्ठे विनयमिह च ।

तमो भविस्सति लोभो सुरिये अत्थङ्गते यथा ॥

अर्थात् सूत्र मन्त धायेव हानं विनय नष्ट जुल धायेव थ्व
लोक उगु प्रकारं अन्धकार पूर्ण जुइ गथे सूर्य बिनावनीगु बखतय् जुइगु खः ।
आः सूत्र नं दयाच्वन धाःसा विनय न दयाच्वन धाःसा उकीया परिणाम
छु जुइ धइगु खं न्हायने ।

सुनन्ते रक्खते सन्ते पटियत्ति होति रक्खतो ।

पटिपत्तियं ठित्तो धीरो योग नटवमान न धंसति ॥

अर्थात् सूत्रया रक्षा जुन धायेवं पटिपत्ति नं रक्षा जुइ । पटिपत्ति स्थित धीर पुरुष योग क्षेमं पि भ्रष्ट जुइ मखु । उकि गुलि नं बौद्ध देश दु परिपत्तियागु अध्ययन अध्यापन जुयाचवनी । श्रीलङ्काय् प्रत्येक स्कूलय् बुद्धधर्म अनिघार्यं विषय जुयाचवंगु दु । बुद्धधर्म अध्ययन यायेगु न्यागु विश्वविद्यालय दु । उकि अतिरिक्त हरेक आइतवार विहारे बुद्धधर्म स्यनेगु ज्या जुयाचवंगु दु । थाइलैण्डय् नं अथेहे बुद्धधर्म स्यनेकने यायेगु व्यवस्था जुयाचवंगु दु । गुलि परीक्षा सरकार पाखे चलेजुया चवंगु दु । गुलि परीक्षा पब्लिकपाखे चले जुयाचवंगु दु परीक्षाया स्तर सोयाः पास जूपिन्त “त्रिपिटकधर” शासनधज श्रीपवर धरमाचरिय “त्रिपिटक पारंगु” आदि उपाधि प्रदान याइ ।

अन्य बौद्धदेशय् बुद्धधर्मया अध्ययन अध्यापन गुलि दु उलि झीगु नेपालदेशय् मदु । बुद्धया जन्मभूमि जुयाचवंगु नेपालय् बुद्धधर्मया अध्ययन अध्यापनया छुं व्यवस्था मदुगु तःधंगु दुःखया खं खः ।

थौं थ्व हे धार्मिक शिक्षाया अभावं मानवं मानवदात म्सीके रफया चवन । उकि भविष्यय् वइपिनि निर्ति लं वयेनेत बुद्धधर्मया शिक्षा (परिपत्ति) तस्सकं आवश्यक जुयाचवंगु दु छाया धाःसा धार्मिक व्यक्तिपिनि पाखे हे प्राणीपिनिप्रति सद्भावना ह्ये फइ, विश्व कल्याण याये फइ ।

लयाया खं खःजि व त्रिशुली विहारया धर्मरत्न निम्हेसिगु निवेदन कथं ५ वैशाख २०२० सालया अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया गगु बँठक “नेपाल बौद्ध परिपत्ति शिक्षा” धइगु नामकरण यानाः दृगु परीक्षा बीगु व्यवस्था जुल । हानं मेगु हे बँठकया निर्णय कथ थ्व शुभ कार्यया शुभारम्भ अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया अध्यक्ष आः धर्मानुशासक सधमहानायक पूज्य प्रज्ञानन्द महस्थविरया ६४ दँया बुदि कुन्हु उद्घाटन जुल । हानं उगु हे महीनाया बुद्धसम्बत् २५०७ बुद्धजयन्तीया शुभदिने परीक्षा केन्द्र निर्णय जूजुथाय् नेपाल अधिराज्य भरे ८।४५ ताः इलय् सुथे थ्व नेपाल बौद्ध परिपत्ति शिक्षाया अध्ययन यायेगु समाचार रेडिओ नेपाल प्रसार जुन । न्हापां प्रारम्भिक निर्णय कथ स्वंगू कक्षाया पाठ्यक्रम अखिल नेपाल भिक्षु महासंघपाखे निर्णय जुन । हानं सद्धर्म

प्रेमीपिनिपाखें विशेष आग्रह कथं न्यागू कक्षातक बढे यानाः पाठ्यक्रम निर्धारित जुल । सुगतपुर विहारपाखें ह्हापां न्यागू कक्षाय् पास जूषि स्वम्ह दत । धर्मरत्न शाक्य, छत्रराज शाक्य व अनगारिका सुशीला । लिपा क्रमशः कक्षा दढे जुजुं १० गू कक्षातक दत । उकीमध्यय् निगू उपाधि दुः “परियत्ति सद्धम्म पालक” व “परियत्ति सद्धम्म कोविद” ह्हेगू कक्षा पास जूम्हेसित परियत्ति सद्धम्म पालक धद्दु उपाधि प्रदान याइ । हानं स्वदं व्वनाः १० गू कक्षातक पास जूम्हेरित “परियत्ति सद्धम्म कोविद” धद्दु उपाधि प्रदान याइ । दंय् छकः समारोह न्यायेकाः पास जूषि विद्यार्थीपिन्त प्रमाणपत्र, पुरस्कार व प्रेरणा पुरस्कार प्रदान याइ ।

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया वर्तमान केन्द्र थुकथं छः—

१ श्री सुमङ्गल विहार, यल—	प्रधान केन्द्र
२. यशोधरा बौद्ध विद्यालय—	यल
३. शानर्यासिह विहार—	यल
४. गणमहाविहार—	ये
५. धर्मकीर्ति विहार—	ये
६. बौद्ध समकृत विहार—	खवप
७. नगरमण्डप श्रीकीर्तिविहार—	कीर्तिपुर
८ प्रणिधिपूर्ण महाविहार—	बलम्बु
९. पाटी विहार—	थिमी
१०. पद्म चैत्य विहार—	बुटवल
११. शाक्यभुनि विहार—	भोजपुर

चव्य कनावद्दु विभिन्न केन्द्रय् परियत्ति व्वंकाच्चपि शिक्षकपि फुकं याये बले ५० म्ह ति दु । परियत्ति शिक्षक शिक्षिकापि व परियत्ति विद्यार्थीपिनिपाखें थाय् थासय् प्रवचन किताव, पत्र-पत्रिकाय् लेख प्रकाशन हाजिरी जवाफ प्रतियोगिता, बौद्ध चित्रकला प्रदर्शन, बुद्धजयन्तीया उपलक्ष्ये रेडियो कार्यक्रम व पञ्चशीलया अभियान आदि विविध अतिरिक्त क्रियाकलाप नं इलय् इलय् यानावयाच्चवंगु दु । सुसंनिसं आःतक क्वि न्याद्वः विद्यार्थीपिसं उक्त शिक्षा अध्ययन यायेधुकुं दु । उकी मध्यय् १३ म्हं परियत्ति सद्धम्म पालक उपाधि प्राप्त याये धुकल । ६० म्हं परियत्ति सद्धम्म पालक उपाधि प्राप्त याये धुकल । गुलि

विद्यार्थीपिसं परियत्ति सद्धम्म कोविदया प्रथम वर्षं, द्वितीय वर्षं, तृतीय वर्षं अधयन यानाच्चंगु दु । उपाधि काये धुकूपि गुलि शिक्षक शिक्षिका-पिसं थःथःगु केन्द्रय् परियत्ति ब्वंकेगु कार्ये संलग्न जुयाच्चंगु दु । गुलि परियत्ति शिक्षा ब्वने धुकूपि सामाजिक जीवन हनेगु पाखे वनाः उच्च-स्तरया डिग्री कयाः सरकारी ज्या यानाच्चंगि नं तःम्ह मछि दु । परियत्ति शिक्षाया हंसियतं सरकारी ज्या नं इमान्दार पूर्वक यानाः प्रभावित यानाच्चंगु दु । गुलि परियत्तिया विद्यार्थीपि थःगु सामाजिक दैनिक जीवन हनेगुया अतिरिक्त बांबांलाःगु सफू च्वये ली तक नं समर्थ दुपि दन । हानं तःतःथपि विद्वान्पिसं च्वःगु सफू अनुवाद यानाः समाज्य प्रतिष्ठा प्राप्त जूपि नं दत ।

गुलि परियत्तिया विद्यार्थीपि प्रवृजित जुयाः श्रीलङ्का, बर्मा, थाइलैण्डय् वनाः ब्वनेधुकूपि ब्वनाच्चपि दत । अथे हे अनगारिका जूपि नं दत ।

गुलि परियत्तिया विद्यार्थी ध्यानी गुरुपिनिगु संगते लाःगु कारणं सहायक आचार्य तक नं जुयाः थोकन्हे सतिपट्टान विपस्सना ध्यान स्यनाबीगु कार्ये संलग्न जुयाच्चंगु दु ।

परियत्ति शिक्षा ब्वनेदुगुया कारणं यानाः उकीयात माःगु पाठ्यक्रम सफू तयार याये माःगु आवश्यक जुन गुकि यानाः बांबांलाःगु सफू अनुवाद यायेव, सम्पादन यायेगु कारण दत ।

थुकथं परियत्ति शिक्षा ब्वनेदुगुलि थुगुक्षेत्रय् महत्वपूर्णगु कार्यत जूवन ।

थुत्रोगु महत्व पूर्णगु परियत्ति शिक्षायात सरकारपाखें नं मान्यता बीमाःगु आवश्यकता दु । हानं नेपालय् दुगु माध्यमिक विद्यालये अनिवार्य रूपं परियत्ति शिक्षाया छगु विषय दुध्याकेगु सरकारपाखें याये मागुः दु ।

परियत्ति शिक्षाया उत्थान जिगु अनुभव

— अनगरिका सुशीला

सनविहार, चकी त्वा; यल

२०१८ साल । जि जुमं । नेपालय् परियत्ति शिक्षाया सूत्रपात वर्ष । भोजपुरय् महापरित्राणया आयोजना ज्वीगु जुन । जितः नं व्वनापी वल । अन वना । महापरित्राणय् व्वति कयाः येदेसय् लिहाँ वया । २००१ सालय् अनगरिका जुयाम्ह जि । महापरित्राण पाठ यक्व स्वयाम्ह जि । अनगरिका जुयाः क्षिप्तय्दंदां नं बौद्धशिक्षाया कुधि कथंहं क स्वयेमखंह । २००६ सालय् कुशिनगरय् च्वनाबलय् अन हे च्वनाः व्वनेकुथी व्वनेगु ताः तयां नं नये त्वनेया व्यवस्थाया लागी दाता चूमलानाः आसां छाःम्ह जि ।

भोजपुरं लिहाँ वयाः छुं ला लिपा नुवाकोटया त्रिशुली छगू बौद्ध कार्यक्रम जुल । काय्चा धर्मरत्नया व्वनाय् जि अन वनागु जुन उवल्य् हे पूज्य बुद्धघोष भन्तेयात नं व्वनापी थ्यंगु जुगः वस्पोल नं अन थ्यंकः बिज्याःगु जुन । अन च्वनाः जि खना अनया विहारय् ह्विह्विसिया ह्विह्वि थो थो उपासक उपासिकापि वयाः बौद्धधर्मया विषये छलफल याइगु जुनाच्वन । थ्व खंवल्य् जिगु मनय् वन-“थुलि बांलाक मन बियाः ध्यान तयाः छलफलय् व्वति काइपिगुलागी व्यवस्थितगु छगू बुद्धधर्मया कथंहं शिक्षा अध्ययनया कुधि स्वनाथी दःसा गुलि बांलाइ ।” थ्व खंया विषये धर्मरत्नयाप सत्ला जुल । नामं धर्मं कामं धर्मम्ह धर्मरत्न उत्तेजित जुयाः जिमि सत्ला मिल्य्जुल । जिमिसं बुद्धघोष भन्तेयात थुगु खं न्ह्यथनाः बिनित यान्ना कि उत्सुकपि उपासक उपासिकापित स्यने कनेयालागी व्वनेकूक्थं बौद्धधर्मया शिक्षा बी माल । अले छु मानि थः गु नांयात त्वयेक वस्पोल

बुद्धघोष भन्तेन बुद्धधर्मया घोषणा याये थें यानाः सहमति विद्यात्रिज्जात ।
विद्यालय चाल । थीथी बैसयापिलिसें बुरिबुरिपि तक नं वयाः न्दने व्वने
याः षल । न्यागू कक्षातकया लागी कोसं निर्धारण जुल । च्वयाः च्वकाः
जाँच कायेगु व्यवस्था ज्वीमफुसां मौखिकरूपं न्यनान्यना जाँचकायेगु जुल ।
धैथे च्वंक लिसः बिद्या न्यागू तर्गितक पास जूपि विद्यार्थीत दत

मचांनिसें बौद्धशिक्षा अध्ययन यायेगु इच्छा पूवन धैथें थुगु
पुठिपत पल्लवित ज्यां जिगु मन खिमिलाफुनाः लूम्ह तिमिला थें चकन ।
जि उवलय् त्वाक्क न्यय्दं बयंगु जुमाचवन । सछिदं हे म्वाइम्ह जूसां
ब छे दं जिगु फुत । तर बौद्धशिक्षा अध्ययनया ख्यलय् व्वाय् जुयाम्ह जि
जिगु लय्तलं न्हूम्ह मचा थें हे अनुभव जुन जितः ।

परियत्तिशिक्षाया नी स्वन । उथान ज्वी वं बैठान ज्वीधैगु छुं
निश्चितता मदु । जि थः सहितं त्रिशूनीया उपासक उपासिकापि अले
धर्मरतन शक्य व बुद्धघोष भन्तेया सहलह कथं थुगु शिक्षा कथंहक अध्ययन
अध्यापनया व्यवस्था यायेया लागी अखिल नेपाल भिक्षुमहासंघयात निवेदन
तयेगु निर्णय जुल । निवेदन पत्र वन । २०२० साल वंशाख्य च्वंगु संघया
बैठकं 'नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा' नां तयाः संस्थागतरूपं ज्या न्हावेगु
निर्णय यात ।

न्हागु खं नं मदुतले छुं मखु, दत कि उकीया विचाः संचाः याये
थाकु, समस्यायात ज्याकाः वनेमाःगु हे नामकरण बीगु जिम्मेवारी खः ।
धन नं वहे खं वल कि गुगु थासय् व्वंकेगु, थाय् गन कायेगु ? वातावरण
अनुकूलगु थाय् गन दै ? आदि । पूर्वं त्वीम्ह सुर्छः पदिधमम् वनी थें वं दया
पत्तिकल्पनां त्रिशूनी वनाः थाय्या बाय् का वन । सुर्छः तिभाः बी त्वी
तर परियत्ति शिक्षाया जः थिनावयेत त्वह दत । अनया शान्तगु वातावरण्य
न्हानाच्वंगु सुगतपुर विहार हे थुकीया न्हापांगु बाय् जूवन । बाय् दत ।
आः लहीपि सु धंगु न्हसः दन । खूगु गुण दुपि धार्थेयापि दाता ज्वी धाइ ।
त्रिशूनीया उपासक उपासिकापिसं बुद्धशासनया लागी धकाः तन, मन व धनं
म्हालि यायेगु बचन बिचारलि दाताकथं नां दर्ता याकल ।

व्वनेकू धंगु छें मखु व्वनीपि व व्वंकीपि दुगु बाय् खः । व्वनीपि
धायेवं ह्वगं त्वाचात ज्याःलगय् जूगु मखु । गजःम्ह गुरु अजम्हः चेला
ज्वीगुलि सहनशील, क्षमाशील, जाग्रित, मैत्रीभावपूर्ण, अल्सी मजूम्ह,

उत्साही व वर्त्मिपिनि मन सालेफुम्ह शिक्षक हे धार्थेम्ह गुरु दयेमा गु थगु बूद्ध-
शामनया शिक्षा थें जाःगु वत्रनेक्या गुरु ज्वीपा गु खं नं न्ह्यःने च्ववल ।
इच्छा यात कि पुरय् ज्वी धाः थें ज्याखं चूलालां वल । अले प्यचाः घःचाः
धैपि बुद्धशामन थकायेगुया थांत भिक्षु, भिक्षुणी व उपासक, उपासिका चूलालां
वल । शिक्षा न्ह्यान्ह्यावन ।

पुसा पिसैलि मा बुया मवैला ? चुलि वन । पश्चिम पूर्वय् फ्यन्ने
थें परियत्ति शिक्षा भोजपुरय् ध्यन । पश्चिमय नं छथाय् तु मच्चं पल्प य्
थ्यंकः वन । न्य गूगु कक्षातक सचालित जुयालि २०२० साल स्मह ला
न्यागूगु कक्षाय् पासजूपि हे दत । छगू कक्षांनिसें न्य गूगु कक्षाय् पास जूपि
१५८ म्ह दत । थौं वयाः परियत्ति सद्धम्म व कोविद तक उत्तीर्ण जूपि
दत । कक्षा १ निसें व्वेवं २०२८ साल थ्यंवले जि थः हे नं परियत्ति कोविद
ज्वीफत, दत । ज्ञानवज्ज वज्जाचार्य व अन्गारिका उप्पलवर्णा मं अति
उत्साहीपि विद्यार्थी जुयाः छकः पतिक्या परीक्षाय् पास जुजुं वैच्चपि जुल ।

शिक्षा न्ह्यानाच्चर्थे शिक्षाया नैतिक गुण नं मन्ह्यात धासा वा
फुस्नुगु शिक्षा जक ज्वी तर थुगु परियत्ति शिक्षाय् ब्दल्पि बुद्धशामनय
तिवः थें जूगु थंगु खं थौं नी न्यादें क्यनाः जूगु रजतजयन्ती न्ह्यचिलाच्चंगु
खं भीदु । २५ दं दुम्ह बौद्ध परियत्ति शिक्षा थ गु चित्तयात बसय् तयाः
प्रतिपत्ति शिक्षापाखे अनुभव यानाः अत्तहित व पग्हित ज्वीगु र्वाधरुय् पलाः
तयाः आचरण याये फुसा मार्गशील, मार्गसमाधि मार्गप्रज्ञाया अध्ययन व
अध्यापन अले प्रतिवेध अध्ययन अध्यापन न पूवनीगु ख्यं शंका कायेथाय् मदु ।

मनूया जीवनय् कुशलगु खं जक वैमखु, अकुशलगु खं हे अप्वः वंगु
खः । अकुशलपाखें बचय् ज्वीत हे शिक्षा माःगु खः । स्यनाकावव फुक
शिक्षा हे खः अय्सां मनूपात्रया हितज्वीगु शिक्षा हे जक धार्थेगु शिक्षा ज्वी ।
बौद्ध जुगाः जीवन हनेत शिक्षाया न्ह्यापांगु त्याथः बौद्ध परियत्ति शिक्षा हे
खः । समयया प्रवाहं दुगु मदयेका बी, मदुगु दयेकाबी । २५०० दं न्ह्याः मदुम्ह
बुद्ध दयावल । वंगु उपदेश व शिक्षा दिअय् न्यन । आः हाकन मदयावनेत
छुबेर ! उकिं थौं बुद्धशामन दुबले शील, समाधि व प्रज्ञाया अध्ययन व
अध्यापन जुगाच्चंगु लिपातक थुगु शासन त्यंकीगुया लक्षण खः धार्थेमाः ।
समाज व्यवहारया न्ह्याक्व झंझट वःसां थव शिक्षायात त्यंकेगु सकसिधां
कर्तव्य खः ।

रजतजयन्तीया उपलक्ष्यम्

— संगीता धाख्वाः

'परियत्ति सद्व्यस्य पालक प्रवेश, तृतीय वर्ष'

परियत्ति शिक्षा उदय जुगु
शुभ रजत जयन्ती यौ युगु ।

आहा ! श्व भाग्य स्त्रीगु
उज्ज्वल श्वयात यायेगु ।

यौ स्त्रीसं भित्तुना देछाय्
उमंग चित्तं पवित्र स्वांछाय् ।

दुस्यः थ्यंरु बत्लाकीगु बुद्ध शासनयागु
परियत्ति युगु सदयेकं मगाःगु ।

जगया रूप ह्नापां काइगु
प्रथम तह परियत्ति धइगु ।

श्रुत चिन्तन भावना ज्ञानयागु
क्रमशः ह्नायाइगु त्वाथः युगु ।

ज्ञान सदयाः अन्धाजूपित
अशान्ति जुयाः दुःखीजूपित ।

प्रकाश परियत्ति शिक्षां विइगु
युक्ति प्रज्ञाया मिलातं दइगु ।

जीवनय सुख शान्ति जुइगु
शिक्षा अमूल्य सदयेकं मगाःगु ।

प्राप्त जुइमाः फुकसितं !
सुलाभ जुइमाः सकसितं !

संस्मरण व थःत लगय्जूगु

— लालधन शाक्य
भोजपुर

संस्मरण—

थनि २२ दं न्हः । २०२२ साल फागुण ७ गते । भोजपुरया सदर मुकाम तिनिखेले प्रजातन्त्र-दिवस समारोहया उपलक्ष्ये थोथी कासा म्हिताच्चन । पुचः पुचः पासामुनाः स्वयाच्चवि दु । जिनं विद्योदय हाई स्कूल ब भोजपुर कलेजया-मास्टर-प्रोफेसरत दुगु पुचले च्वनाः गफ-सफयानाः स्वयाच्चना । जितः मामां छम्ह पासाः दल । वेकलं जिके न्यन । लालधनजी तपाईं ले बौद्धधर्म सम्बन्धी केही परीक्षा दिनुमएको थियो ? जि धया-हो नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाको परीक्षा दिएको थिएँ । उमो मए तपाईं पाम भएको ठिकै हो रहेछ, ल हेर्नोम् गोरखापत्र र राइजिङ्ग नेपाल हयाः थःगु त्हाती च्वगु पत्रिका पुचले तयाबिल । वेकःया मती मेम्हसिनं जाँच व्यूगु ला धंगु सकां जिके न्हापा न्यंगु खनी ।

उथाय्-उबलेया हे मा रूद्र प्रधानं राइजिङ्ग नेपाल स्वल, जि गोरखापत्र स्वया । धार्थे निगुलीसं छापे जूगु जुयाच्चन । उगु पुचःया सकसिगु ध्यान म्हिताच्चगु बयसं थुखे आकषित जुल । बोर्ड-फस्टया रूपे खवर छापे जूगुनि सर्वांनं उत्सुकता तयाः जितः बधाइ बिल । उथाय् रूद्र प्रधानं न्यन, "यसमा अरू कुरा त बुझियो तर परियत्ति भनेको चाहिं के हो ? जितः छुथाये छुथये जुन । कारण उकीया व्यापक अर्थ यम्हं स्यूगु मखु । पुचले धाःसा सकलें हे थःस्वयाः सः स्यूविं आपाः दु । अय्मां धाये हे माल । जि धया-यसको वास्तविक व्यापक कुरा त मलाई पनि थाहा छैन । हाम्रा भन्तेहरूले कथा भन्नुहुंदा उपमाको रूपमा भन्ने गर्नुहुन्थ्यो कि परियत्ति, प्रतिपत्ति र प्रतिवेध ३ वटा कुरा बुझिरारुनुपर्दछ । परियत्ति भनेको धर्मकर्मका कुगमा जिज्ञाशा राखी अध्ययन गर्नु । प्रतिपत्ति चाहिं अध्ययन गरे अनुसार धर्माचरण गर्नु र प्रतिवेध चाहिं अध्ययन अनुसार आचरण गरेपछि पाइने फल हो" धकाः धया बिया ।

सकमिनं "गम्भीरं कुगं रहेच्छ" धाम । छम्हसितं न्यन-के टक्कारमा यसको स्कून छ ? तराईं हरूनाई कमले पढाउँछ ? जि धया - होइन स्कून छैन । बौद्धविहारमा हाम्रा भन्तेहरू आजनुहुंदा यमो बौद्ध धर्मसम्बन्धी कथा-वाचन गर्नुहुन्छ । सोही मुनेको र वहाँहरूले सिकाउनु भएको आधारमा परीक्षा दिने गर्छौं ।" थुजोगु खलहाबल्हा निधेवं बोर्डय् फस्ट जूगु उपलक्ष्य लालधनं च्या फर्माय् यायेमाल धकाः धाःगुलि होटले यकाः अथे हे शिम्ह ति पासापिन्त नके त्वंके याना ।

तर उबले-जि छु जूयाः बोर्ड फस्ट जुा धकाः छनक परेजुया कारण जि अप्पो कण्ठ जूगुया आधारे हे जक छु च्वयागु खः । न्ह्यासः या उचित लिसः च्वयेगु तरिका च्वये हे मसः थें च्वं । न्ह्यागुमां बोर्ड फस्ट जुन । थ गु जीवने तसकं लय्ताःगु दि मध्ये उगु दियात थौं स्मरण याना । तर संगतया अमात्रं वया लिपा नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया १० कक्षा 'कोदिद' या व्यवस्था जुनं नं थम्हं छुं याये मफुत । ध्व दु खया खँ खः ।

छकःबकः यें यले वनेवले पूज्य बुद्धधोष भन्तेनं लालधनं परियत्ति शिक्षा सम्बन्धे छाय् बास्ता हे मतःथें यानागु धैबिज्याइ । सुशीला गुनवामं नं छुं न छुं याये माल धयाबिज्याइ । वस्पोलपिगु उपदेश न्यने-वले भोजपुरे छुं यायेका धैगु मतीतयावे तर थासे ध्वनकि लोमन । वास्वेला अनुकूल मज्जु थासे च्वनागुया फल छधी खःसा थ गु उत्साह पूर्ण कोशीशया अमाब हे मुख्य कारण खः ।

निर्दं न्ह्यवः धर्मोदयसभाया शाखा चायेकेगु ज्या ज्वनाः सुशीला ग्रहमां भोजपुरे बिज्यात । उबले वस्पोलया उपदेश कथं नीदें लिपा हानं भोजपुरे परियत्ति शिक्षाया परीक्षा काये बौगु ज्या जुाबल । आः ध्व परियत्ति गनतक चले जुइ स्वयेमानि । वंगु दंया परीक्षाय् २२ म्ह परीक्षा बीके फत । थुपाले गोम्ह दै मस्यु ।

थःत लगय् जूगु-

आः नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा बांलाक सञ्चालन यायेत यें यलय् गुलि प्रयास जुयाच्वन, वनं पर्याप्त खने मरु । कारण उलिमछि विहार दतं न छुं कम हे विहारे जक थुकीया व्यवस्था जूगु खनेदु । अधिराज्यया मेमेगु जिल्लाय्ला केवल िगु-स्वंगु थासे जक छुं जुगुच्वगु

खने दत्त । पाल्पा तानसेन, धरान व पोखराय् थुकीया व्यवस्था यायेफयेके माल । चैनपुरे नं थुकीया व्यवस्था जुइकु । थुकी सम्बन्धित व्यक्तिपिमं थ संघासे छकः बांलाक सम्पर्कं तये फयेके माल । उपत्यकां पिने परियत्तिशिक्षा सञ्चालन जुइगु वा जुमाचवगु थासे कमसेकम स्वदंय् छकः केन्द्रीय कार्यालयं मनू छोयाः प्रचार व परीक्षा कायेगु याःसा उगु थासे उत्साह बधे उशीगु वातावरण पिहाँबये फु । अन हे च्वपिसं जक खं व ज्या यायेबले उलि प्रभाव जुइगु मखु । थ्व अनुभव सिद्ध खं खः ।

रजतजयन्तीया थ्व वर्षेया उपलक्षयात कयाः पिने जिल्लाय् निथाय् पेथाय्सां थ्व कक्षाया सञ्चालन बधेयाये फुसा नं बांलाइगु खः । छुं नं छुं रूपे दे न्यंकाय्केगु उद्देश्य तथाः ज्यायाये फःसा बांलाइ । थुगु ज्याय् समर्थ बौद्ध संघ समां नं उचित सहयोग परियत्ति सञ्चालन संस्थायात बीमाः ।

नेपालय् परियत्ति शिक्षाया छुं तथ्य

न्ह्याब्दम्हः— हेराकाजी सुजिकाः

नागबाहाः, यल

१. नेपालय् बौद्ध परियत्ति शिक्षा त्रिशूलीया सांगुइ ह्यापां चुरु जूगु खः ।
२. थुकीया सस्थापक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर खः ।
३. थुकीय शिक्षा सञ्चालन यायेत सत्ला बूम्ह त्रिशूलीया उपासक धर्मरत्न शाक्य खः ।
४. थुगु शिक्षा सञ्चालन यायेया लागी संघमहानायक प्रज्ञानन्द महास्थविरया ६४ ई थ्यंगु बुदिया लसताय् २०२० सालय् अक्षय तृतीया कुन्हु उदघाटन जूगु खः ।
५. नागबाहाःया हेराकाजी सुजिकाःया कुतलं दीपकर परियत्ति शिक्षालयया ग्वसालय् बु. सं. २५३३ (२०२६ आघाट २५ गते) गुरुपुत्री कुन्हु नागबहालय् नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया विद्यार्थीपिनि त्रिचय् उपत्यकाज्यामी बुद्ध व बौद्धधर्म सम्बन्धित न्ह्यसःलिसः कासा जूगु खः ।

बौद्ध शिक्षा: श्रोतापन्नया विशेषता

— ज्ञानवज्र वज्राचार्य

परियत्ति सद्धम्म बोद्धिद

“एव तथागतया स्तुतुं पिहाँवःगु अमृत-वचन खः । सत्य वचन खः ।

“पथव्या एकरज्जेन, सगगस्स गमनेन वा ।

सब्ब लोकाधिपच्चेन, सोतायत्ति फलं वरं ॥

अर्थः— “एव पृथ्वीया अधिपति ज्वीगु स्वयानं स्वर्गलोके वनेगु स्वयानं, सारा विश्वया मालिक ज्वीगु स्वयानं श्रोतापन्न-फल प्राप्त यायेगु उत्तम ।”

बुद्ध-धर्मो स्वंगु शासन वधना तःगु दु ।

- १) परियत्ति शासन, २) प्रतिपत्ति शासन, ३) व परिवेध शासन, परियत्ति शासन धयागु-सम्पूर्ण बुद्ध-वचन वा त्रिपिटक अध्ययन यायेगु खः । प्रतिपत्ति शासन धयागु-व्यवहारे छयल अभ्यास वा आचरण यायेगु खः । प्रतिवेध शासन धयागु-अभ्यास यायां मार्ग-फल लाभ याताः निर्वाण साक्षात्कार यायेगु खः ।

स्वंगु कथं ज्ञान प्राप्त याता कायेज्यु ।

- १) श्रुतमय प्रज्ञा—विद्वान्पिनिगु खँ न्यनाः दंगु प्रज्ञा ।
- २) चिन्तनमय प्रज्ञा—न्यनाथे चिन्तन याताः श्वीकाकायेगु प्रज्ञा ।
- ३) भावनामय प्रज्ञा—अनुभव व अभ्यास याताः दंगु प्रज्ञा ।

प्रज्ञा देकेत यक्व आखँ सयेकेमाः धयागु मदु । सःपिनाप संगत याताः, बाखँ न्यनाः, छलफूल याताः सयेकाः सीकाः प्रज्ञा येकेफु । उदाहरणया निति बुद्धकालीनघटनां छगु ह्यथने—

“श्रावस्ती-दानीम्ह साहु छम्ह दु । व साहुं अनाथपिन्त दान वियाः उपकार याइम्ह जूगुलि व साहुया नां अनाथपिण्डिक जुल । व

साहुं बुद्धया संगत लासैलि बुद्ध-धर्म प्रचार ज्वीगु ज्याय् ग्वाहालि बिल ।
 न्येप्यगु करोड दां खर्च यानाः जेतवन विहार दयेकात्रिल । बरोबर-
 भगवान् बुद्ध थ गु छेय् बिज्याकाः भोजन याकाः बाखन्वनीम्ह जुगच्वन
 तर थः काय् छम्ह तालय् मलाःगुलि साहुया मने साप दुःख ताः ।

छन्हु भोजन यानाः नु हुहुं वःम्ह काय्म्हेसित सःताः धाल-“ए
 बाबु ? क्षीगुछेय् भगवान् बुद्ध बिज्यानाचवंगु दु, नमस्कार छकः ला
 या हुं । छेय् थ्यंक बिज्यानाः वम्पोल बाखं कनाच्वन, बाखं छकःला
 न्यनाहुं ।”

‘जि बुद्ध याथाय् वने मखु । वयागु बाखं न्यन कि जिमि यत्थे
 ज्वी मदै का ? जिमि पास पि फुक्क तोते माली का । थुजोगु लाय्म्ह
 या बखतय् मोज मयाःसा गुबलय् यायेगु । बुद्ध याथाय् वनकि पुलि
 च्याः वन्दना याये माली । कय् कुनाच्वनेमाः, वयागु बाखं न्यनकि
 व याये मज्यू थ्व याये मज्यू धाइ । अन वनकि बन्धनय् च्वं वनेगु थें
 ज्वी ”

काय् छम्ह थम्हं धयाथे मदयाः साहुया साप पीर ।

छन्हुया खं खः । उपोसथ ब्रत च्वने छन्हु न्ह्यः काय्यात सःताः
 धाल-“ए बाबु ? छन्त छगू धाय् कन्ह्य् जेतवन विहारय् वनाः अष्ट
 शील कयाः ब्रत च्वनावल धाःसा छन्त दोछि दां बी ।”

काय् म्हेस्यां धाल-बाः ! धात्थे दोछि दां बीगु खःला ?

साहुं धाल-“सत्यनं दोछि दां बीगु जुन । छ कन्ह्य् अष्टशील
 कयाः बांलाक पालन यानाः वा ।”

काय्म्हेस्यां मति दोछि दां दुसा ला मोज का धाल ।

कन्ह्य् कुन्हु न्हापां जेतवन विहारय् वन । मेपि उपासक उपा-
 सिकापिनि इवलय् च्वनाः अष्टशील कयाः सुक च्वंच्वन । वयागु लागी
 निह साप ताहाकः थें च्वन । बहनी छे लिहाँ मवसे विहारय् तुं घन ।
 वयात चा साप ताहाकः थें जुल व धर्म संज्ञय् जुगः श्रद्धातयाः
 शील पालन याःम्ह मखु । दोछि दां कायेगु लोमं जक विहारय् बंम्ह ।
 ध्यबा याकनं कायेगु कल्पना जूगुलि वया न्ह्यः मवल । न्ह्यः मवःबले
 चा ताहाकः ज्वीगु स्वामाबिक हे जुन । व दिक्कचाल । गुबलय् घाः
 तुयीगु आःतकं खा हालामहःनि धिक्कार का याकनं ध्यबा काःवने
 माल धयां ।

‘पलख लिपा खा हालाहःबले तिति वया मतीचा मन चवन ।
नसंवाइल्य् छेय् स्वयाः ब्वात ।’

‘उखे साहुया जि काय् गुबले न द्यां लानामच्वंम्ह, नय् पित्याकाः
वइ । वयेवं नकेमाः धकाः ज्वरय् यानाः नयेगु ठीक याना तल ।

काय्म्ह ध्यंकः वल । अबुम्हेस्यां-“ए बाबु ? नयेपित्यात ज्वी
मनि न धाःबले काय्म्हेस्यां धाल-जि नये मखुनि दोछि दां नि हिं । अले
तिति नयेका ।” ध्यबा मनवनी मनि न धकाः बोम्हेस्यां धालं नं व मानय् मजु ।

‘साहुं काय्म्ह स्तित दोछि दां दिल, काय्म्ह लयल्य् तातां
ध्यबा ज्वनाः पिर्हावन ।’

साहुया मती वन कि काय्या दृष्टि तमप्यंनि वयागु दृष्टि तप्यंकेत
भगवान् बुद्धयाथाय् बाखं न्यके छ्वेमानि । धथे मतीतयाः गुलिचां
मदुवं काय्म्ह सःताः धाल-

“ए बाबु ? छन्त हानं दोछि दां बी बुद्धयाथाय् वनाः बाखं
छकः न्यनावा ।”

काय्म्हेस्यां धाल-“ बाखं न्यनावलधाःसा दोछि दां बीगु खःला ?”

अबुम्हेस्यां धाल- “छन्त उकुन्हु नं ध्यबा बिया आःनं बाखं
न्यनाः जित नं कंवल धाःसा पक्का दोछि दां बी ।”

काय्म्ह दोछि दां कायेगु आशां बाखं न्यवन ।

भगवान् बुद्ध बाखं कनाविज्यानाचवन । आपालं मनूत बाखं
न्यनाच्वपि दु ।

थौ अनाथपिण्डक साहुया काय् ध्यबाया लोभं बाखं न्यंवइच्वंगु धकाः
भगवान् बुद्धं मिल । अयसां वयागु दृष्टि ह्लापाथे वे मकोल । बाखं न्यने
मत्यः धाइम्ह अथे ला मजुन । थौ वयगु दृष्टि तप्यनीगु बाखं कनेमाः ।
ह्लापां वं छुं हे मथूगु थाकुगु बाखं कनाविज्यात ।

साहुया काय्या ध्यान बियाः बाखं न्यनाचवन । तर बाखं छति मथू ।
“बुद्ध साप बांलाक बाखं कनीम्ह धाःगु मखु खनी का । बांलाक बाखं कन हे
मसः । न्यनीपिसं थ्वीक कंमा धकाः बाखं कने सःम्ह धाइ । धिक्कार बाखं
न्यनाः छेय् बाःयात कवने माःगु । थूगु छुं मखु । दोछि दां काये खनी
मखुन ।” हानं विचार यात-जिगु मन ध्यबाय् जक वगुलि नं बाखं मथुल
ला धयाथे । अले वं ध्यवाय् मन मछोसे एकचित्त यानाः बाखं न्यनाच्वंबले
बुद्धं बाखं थ्वीक कनाविज्यात -

“ माँबोधयापि महारम्हा छः । मांअवुं मचावले थः काय् म्हाय्-
 पित्त दुःख सियाः ब्वलंकातल । मां-बोया खं मन्यंपिमस्त तालय्लाइ मखु
 छाया धाःसा मां-अबुया आशीवार्द नं दै मखु । मां-अबुया खः यंसा नयेगु
 त्वनेगु माःमाःगु खर्चं नं बी । थुकथ बाखं कनाहःबले वया मती वन ।
 ‘वुद्धं थौं धाःसा जितः हे बाखकनाहःगु थें च्वं । जिगु खं फुक्कं बुद्धं स्यू
 खनी । ख नं खः जि मां-अबुया खं मन्यना । उकिं जितः इमि मयः । जितः
 खर्चं नं मव्यू । थये बाख छरुः न्यनेः बले दोछि दां व्यू । अष्टशील छरुः
 पालन यानावय्वले दोछि दां व्यू धामेल न्हावले विहान्य वनाः बाखं
 न्यनार्ये जिगु चाला बांलाःसा मखुपि पामापि नाप मजूना ला जि हे
 ज्यू नि । जितः माक्व धयवा बिहे बी नि ।’ वयागु बेको दृष्टि तप्यन ।
 बाखं क्वचाल । व बुद्धमा न्हाःने वनाः वन्दना यानाः फेतुत ।

वुद्धं न्यनाविज्यात-महाजन पुत्र ! थौं आपालुखं ध्यन ले ! म्हंफु
 मखुला ?”

वं धाल-“मन्ते ! ह्हापा जिगु दृष्टि बेकोपाच्वंगुलि छःपिथाय्
 मवयागु । आ ठीक जुन । जि ला छःपिनिगु बाख न्यने मज्यू धकाः च्वन-गु,
 मखु खनी जिमिप सापि मखुपि लानाः जि नं अथे जुन । क्षमा याना विज्याहुं ।

आः जि याकःचा छेय् वने मखु । छःपि नं वननायकेगु, बिज्याहुं ।

भगवन् बुद्ध वयानाप बिज्यात । अनाथपिण्डक साहुं तापाक
 निर्से भगवान् बुद्धयात त्युव्यू तथाः वयाच्वंम्ह काय्यात खनाः लयल्यताल ।
 अय्सां मती तल, ‘थौं दोछि दां बुद्धया न्हाःने हे जिमि काय्यात बीगु ।’

थुखे काय्म्हेस्यां मती तल । ‘थौं जिमि बाःनं बुद्धया न्हाःने दां
 मव्यूमां ज्यू ।’

भगवान् बुद्ध नापं वनाः काय्म्ह छेय् ध्यन । साहुं तथागतयात
 माःगु सत्कार याये धुंकाः दोछि दांप्वः ज्वनाः काय्म्हेसित बी धकाः वः
 वले काय्म्हेसितं धाल -

‘बा आः घन्दा काये म्हाःल । ह्हापा थें ज्वी मखुत । बाःनं
 धाःथें च्वने । मभिमि नाप भुनय् ज्वी मखुत ।’

बुद्ध आज्ञा जुगबिज्यात-“अय् गृहपति ! आः छं काय्याप्रति
 छुं चित्ता कायेम्वाःल । वं ध्व पृथ्वीया अधिपति ज्वीगु स्वयानं, स्वर्ग
 लोकय् वनेगु स्वयानं, सारा विश्वया मालिक जुयाच्वनेगु स्वयानं, उत्तमगु
 श्रोतापन्न फल प्राप्त याये धुंकर ।’

थुलि खें न्यनाः साधु धयाः ! साधुकार बियाः वन्दना यानाः साहुया
 मन याउंसे च्वंका च्वन ।

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा प्रगति प्रतिवेदन

बु. सं. २५३२
रजत-जयन्ती

प्रस्तुतकर्ता – सचिववर्ग एवं आलेखन तथा
प्रगति विवरण उपसमिति

धनि नीखुसः दं न्ह्यः झीगु नेपाः देयागु लुम्बिनी उपवनय् कपिलवस्तुया जुजु शुद्धोदन व अग्रमहिषी महामायादेवीया सुपुत्र राजकुमार सिद्धार्थया जन्म जुल । वस्पोल २९-दंया उमेरय् गृह्ययग यानाः ३५-दंया उमेरय् बुद्ध-गयायगु बोधिवृक्षया वनय् बोधिज्ञान प्राप्त यानाः स्वज्ञ-बुद्ध जुा बिज्यात । बुद्धत्व प्राप्ति लिपा भगवान् बुद्ध संसारया हित व कल्याणया निरति पीन्यादं तक गामं-गामय्, निगम-निगमय् जनपदं-जयपदय् चारिका यानाः धर्म उपदेश यानाबिज्यात । भिक्षाटनं लिहाँ बिज्यानाः तुति मिला बिज्याइगु इलय् तकं सुक च्वनाबिमज्यासे वस्पोलं धर्म-देशना याना बिज्याइगु जुाच्वन । थुजोगु धर्मउ-पदेश बौगु आदर्शयात उकि लिपा लिपायापि वस्पोलया शरणय् वपि दक्क भिक्षु, श्रमण व श्रद्धालुपिसं नं पालन यात । बुद्धया महापरिनिर्वाणं लिपा बुद्धोपदेश लोप मज्जुइमा धकाः मगध सम्राट् अजातशत्रुया संरक्षणय् आयुष्मान् महाकाश्यप महास्थविरया नेतृत्वय् ह्यापांगु संगायन जुल ।

अनं पाय्छि सच्छि दं लिपा जुजु कालाशोकया संरक्षणय् आयुष्मान् रेवत महास्थविरया नेतृत्वय् विनय-नियम शुद्ध व स्वच्छ रूपं कायम याना तयेगु विशेष उद्देश्य तयाः निगूगु संगायन जूगु जुल ।

सम्राट् अशोकं उखे थुखे धर्मदूतनि छत्रयाः बुद्धया उपदेश प्रचार यात । धर्मया संगायनयात हानं धर्मया चिरस्थायीया कामना यानाः श्रीलकाया जुजु वट्टगामिनि बुद्धोपदेश त्रिपटकयात ताडपत्रय् लिपिबद्ध याकल । ध्वया न्ह्यः बुद्धोपदेश लिपिबद्ध मज्जनिबले तक उकीयात न्वे वयेका तयेगु जिम्मा कयातःपि भिक्षुपिसं थी थी कथं माणक माणक विभाजन यानाः गुरुशिष्य परम्परा थःथःपिसं जिम्मा कयातःगुयात व हे अनुरूप अभिमारा कुबियाः पूर्णरूपं जिम्मेवार वहन यानायंकाब्जियानाच्चगु जुन । दुर्मिक्षादि प्राकृतिक भय अन्तराय वये अधार्मिक जुजुपि वा अधिकारीपिः गुपाखे अनेकौ बिधन बाधा वयाः शासनयात धक्का जूवइगु अवस्थाय् थःथःपिं छु जुइवं धर्मया अंश हे लोप जुइफु धकाः थुलि भय कयाः संवेग कयाः बुद्ध-शासन सुरक्षाया निनि दत्त चित्त जुयाच्चन कि धयां हे मव्याः । गथे वस्पोल दूरदर्शी बुद्ध-श्रावकपिसं भविष्ययात खंकाः भय कयाबिज्याःगु खः; व स्थिति घातथे वया बुद्ध-शासनप्रति गबले अराजकता पूर्ण दमननीतिया प्रहार जुन; दुर्मिक्षादि भयया सामना पाये माल; अधार्मिक अधिकारीपिनिगु ह्लातं वचे जुइत सुलाः सुला नदि नाला पहाड पर्वतया सहारा काये माल । नसा त्वंसाया अभावय् खालि प्वाथय् कि त्ययेकाः नं हतोत्साही मज्जुपि इपि आजानी वीरपुरुष भिक्षुपिसं बुद्धोपदेशयागु सुरक्षाया जिम्मा पूवंकल ।

लिपा ध्व परम्परां जक शासन स्थिर जुइ मखुगु स्थिति थुइकाः बांलाःगु पिनेयागु वातावरण चूलाः वयेवं प्यंगुगु संगायन यानाः पुस्तकारूढया क्वातुगु ज्या सम्पन्न यानाबिज्याःगु जुल ।

बुद्धोपदेश दक्खे ताडपत्रय् पुस्तकारूढ कथं लिपिबद्ध जुइ धुंकाः ध्वया ब्याख्या, टीका, अनुटीका, ग्रन्थी आदि अनुग्रन्थी आपाल आपालं ग्रन्थत च्वयेगु तथा प्रचार व प्रसार यायेगुली गुलि गथे अविस्मरणीय अमृत्य ज्या-खंत जुयाः मदे धुंकल । ध्व खंया चर्चा भतीचा यानां पबः चाइगु मखु । धर्मया परिशुद्धताया लागि संगायन जुजुं खुगुगु धर्मसंगायन तक जुइ धुंकल । न्यागुगु संगायन जूबले ह्लापा स्वधाः बुद्ध-शासन चिरस्थायी यायेगु महती इच्छा व प्रबल श्रद्धा तयाः बर्मी जुजु मंडौनं दुरु त्वहंतय् बुद्धोपदेश कीकाः शिलालेखया रूपय् सम्पूर्णं त्रिपटक लिपिबद्ध याःगु जुल । थौं थुपि शिलालेख तयातःगु प्रत्येक देगः धर्मया मन्दिर कथं

आः एकं दर्शनं याये फुनि । बुद्ध-धर्मं थुङ्काः सीकाः तदनुसारं आचरणं याये माः गु धर्मं जूयां नितिं थवया प्रचारं प्रसारं तसकं आवश्यकं खः ।

गौतम बुद्ध जन्म जूगु लुम्बिनी वथे हे वस्पोलया जीवनाया सम्बद्ध कपिलवस्तु देवदह दुगु नेपाल देशय् बुद्धयागु उपदेशयात अध्ययन अध्यापनया इनय्द्वलय् ह्लापा जुइयावयाच्चवंगु खं इतिहासं सी दु । प्राचीन युगय् मौखिक रूप धर्मया प्रचार व प्रसार जूमां लिच्छवि युगय् चन स्त्रीधाय् देशय् आपालं बुद्ध-धर्मं, बौद्ध-दर्शनं व बौद्धकलाया अध्ययन अध्यापन केन्द्र दुगु जुन । मध्ययुगय् नं गुल्मीखे बौद्धविहारय् थथे हे ववनेगु ववकेगु जु चवंगु जुन । जयस्थिति मल्लया इलंनिसें बौद्धविषयय् थुपि अध्ययन अध्यापनया ज्या वधातुके मफुत, मछिन । अले गुथि कथं पारायण पद्धतिं छुं छुं थुगु अध्ययन-अध्यापन-पद्धतियात म्वाकातल ।

एशियाय् हानं संस्कृति व सभ्यताया पुनर्जागरण बल । नेपालय् नं शुद्ध बुद्ध-धर्मं हानं प्रचार प्रसार जुन । थव ज्याय् भिक्षु महाप्रज्ञा भिक्षु प्रज्ञानन्द, भिक्षु धम्मालोक, भिक्षु शाक्यानन्द, भिक्षु अमृतानन्द, भिक्षु सुबोधानन्द, स्व. आमणेर सुमङ्गलपिनिगु विशेष देन दु । वि. स. २००१ साल तत्कालीन राणाशासन नेपालय् दुपि प्यम्ह आमणेरपिन्त नेपालय् बुद्ध-धर्मं प्रचार प्रसार यायेमते धायेक नं प्रचार यात धयागु आरोप तयाः देश पतिनाः बुद्ध-धर्मया इतिहास हे न्हंकाव्छयेगु हीनगु ज्या याःसां नं नेपाःया बौद्धपिसं भारतय् चवनाः जूसां धर्मया जागरण यायेगु ज्या यानाचवन । थव हे क्रमय् सन् १९४४ स सारनाथय् “धर्मोदयसभा” या गठन जुन । सन् १९४६ स भिक्षु अमृतानन्द महास्थविरया प्रयत्नं श्रीलङ्काया प्रसिद्ध बौद्धविद्वान् भिक्षु नारद महास्थविर प्रमुख न्याम्ह भिक्षुपि शिष्टमण्डलया रूपय् नेपालय् बिज्यात । थुबले राणाशासकं दुहाँ वये मते धाये मफुत । वस्पोलपिसं तत्कालीन राणाशासक पञ्चशम्शेरयात अनुरोध याःगु कथं भिक्षुपि हानं नेपालय् प्रवेश जुइ दत । नेपाःया आपाल श्रद्धालु उपासक-उपासिकापिसं प्रब्रज्या ग्रहण यात । सन् १९५१ स “अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ”या स्थापना ल । भिक्षु महासंघपाखे धर्मदेशनाद्वारा बिहारय् स्यने कनेगु कथं अध्ययन अध्यापन हानं जुन । थव हे प्रसंगय् तुयूजः हयेगु कुतः स्त्रीगुपाखे जुल । थुकी श्रीलङ्का, बर्मा व थाइलैण्ड नेपाःयापि भिक्षुपि बुद्धधर्म अध्ययनार्थं छात्रवृत्ति प्रदान यानाः नेपाःयागु बुद्ध-

धर्मया इतिहासम् गृह्यते त्वःममनीगु छाप तयाबिल । धुकी तत्कलं
 निसं कुतीनगर मारतय् बोनोवास यानाः चम्हं फक्व बुद्ध-धर्म प्रचार
 प्रसारया ज्याय् आपालं तित्रः त्रियाबिज्यानाचंम्ह ऊ चन्द्राणि
 महास्थविरवानु नं तःबगु देन दुगु जुल । नेपालय् पुलांपि भिक्षु अन-
 गारिकापि अप्वः यानाः वस्पोलया हे शिष्यपि जुयाच्चन ।

झीषाब् देशय् बुद्ध-धर्म सम्बन्धि व्वनेगु व्ववेगु कार्य अत्यन्त
 आवश्यक जुयाः शुकीयात त्वयेक ई-व्यःस्वयाः पश्चिम १. नं. त्रिशूली सुगत
 दौद्ध-मण्डलया सन्धिध धर्मरत्न उप.सकया सुक्षावकथं श्रद्धेम भिक्षु
 बुद्धचोप महास्थविर त्रिशूली सुगतपुर विहारय् विज्यामाचंङ्गु बस्ते
 बि. स. २०१९-त बुद्ध-धर्मया चिकिषाभंक अध्ययन व अध्यापन कार्यया
 नीस्वनाबिज्यायेगु यानाबिज्यात । गुगु परीक्षा क्रमय् १-वक्षः निसं
 ५-कक्षातक परीक्षार्थीपि उत्तीर्ण जूपि नं दत ।

अले वस्पोल महास्थविर व धर्मरत्न निम्ह जानाः “अखिल
 नेपाल भिक्षु महासंघ” प्रस्ताव पेश याःगु अनुसारं ५-वैशाख २०२०
 या गुगुगु बैठक परिवर्तित व परिवर्द्धित यानाः उगु शिक्षा कार्य नेपाल
 अत्रिराज्य सकन्ननं यावेगु कथं स्वीकारयासे थ्व अध्ययय अध्यापन
 क्रमयात “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” नां तयेगु निर्णय यात । हानं
 उगु बैठकया निर्णय कथं थ्व शुभ-कार्यया शुमारम्भ “अखिल नेपाल भिक्षु
 महासंघ”या अध्यक्ष पूज्य प्रज्ञानन्द महास्थविरया ६४-दं कथंगु बुदि कुन्हु
 उद्घाटन याःगु जुल ।

अले ‘अखिल नेपाल भिक्षु महामंघ’ या निर्णयानुसार २५०७
 बुद्ध-जयन्तीया शुभदिनय् परीक्षा केन्द्र निर्णय जूगु थाय् नेपाल अधि-
 राज्य नरे पाय्छि ८/४५ तःइलय् सुथय् थ्व “नेपाल बौद्ध परियत्ति
 शिक्षा” या अध्ययन व अध्यापन कार्य प्रारम्भ जुल । थुगु सन्देश रेडियो
 नेपालं नं उगु इलय् हे प्रसारण यानाव्यूगु जुल ।

दिल्ला गा ११,१०८, आषाढ १८ गते २०२० यागु अ. ने.
 मि. महासंघया बैठकं निर्णय याःगु कथं थ्व न्हापांगु परीक्षाया १-कक्षा
 निसं ५-कक्षा तकयागु व्यवस्था यायेगु ब्याक्क कार्यभार अखिल नेपाल
 भिक्षु महासंघं श्रामणेरे सुदर्शनयात लःल्हात । हानं महासंघया मंत्री
 थीथी परीक्षा केन्द्रय् परीक्षा नियंत्रकपि नियुक्त यात् ।

न्हापांगु परीक्षा २०२० आश्विन २८ गते (अक्टोबर १४, ६३')
निसें जुन । हानं थ्व परीक्षाय् विभिन्न परीक्षाय् उत्तीर्ण जूगुया तथ्याङ्क
जम्मा दवे विद्या तयागु तालिका कथं जुल ।

थ्व आशातीत सफलता व बुद्ध-धर्मया अध्ययन अध्यापनयागु
उत्साहवर्धक वातावरणया फलस्वरूप "अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ"
पाखे २३ फागुन २०२० या बैठकय् न्हेगुगु परीक्षायत उपाधि-परीक्षा यायेगु
निर्णय याःगु जुन ।

थ्व परीक्षायया व्यवस्था बांलाक न्हाकेत परीक्षा नियंत्रक कथं
दक्षिणतकयात माःगु निर्णय यासे अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ १३
बैशाख २०२१ या बैठकय् श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरयात परीक्षा
नियंत्रकया कार्यमार ह्यापां लःह्लात ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ १४ आषाढ २०२१ स च्वंगु मिटिग्य
२५०८ बुद्ध-सम्प्रतया परीक्षा ७ कार्तिक २०२२ संनिसें प्रारम्भ यादेगु
व न्हेगुगु कक्षाया उपाधि-परीक्षायत "परियत्ति सद्धम्म पालक" नामकरण
यायेगु निर्णय यात । थ्वहे महिनाया २७ गते च्वंगु बैठकय् लिपा हापं
संशोधित रूपय् स्पष्ट यायेया निति "परियत्ति सद्धम्म पालक" उपाधि-परीक्षा
नामकरण जूवन ।

लिसें फुक्कं पाठ्यक्रमय् हानं छकः सिंहावलोकन यानाः परिवर्तन
यायेगु ज्या पूर्वकल । नापनापं व्यावहारिक कठिनाइ वयानं च्वनीगु तुरुन्त
चीकेत परीक्षा बोर्ड छगू नं गठन यात । थ्व प्रथम गठित परीक्षा बोर्डय्
निम्न सदस्यपि च्वन-

- (१) भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर
- (२) भिक्षु कुमार काश्यप
- (३) भिक्षु सुदर्शन

२५११ बु. सं. या परीक्षाययागु व्याक्कं ज्या बांलाक पूर्वकेत परीक्षा
बोर्ड छगू हानं गठन जुल । थुकी निम्न सदस्यपि च्वन-

- (१) भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर
- (२) केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर
- (३) भिक्षु अश्वघोष
- (४) भिक्षु सुदर्शन

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघ १ फागुन २०२३ या बैठकय् “परियत्ति सद्धम्म पालक” उपाधि-परीक्षाय् उत्तीर्ण जूवि परीक्षार्थी पिनिगु भाग्रह कथं व हानं थ्व उचित नं भालया “परियत्ति सद्धम्म कोविद” या नामं मेगु उपाधिपरीक्षा चायेकेगु निर्णय यात । थ्व परीक्षा स्वदं बा स्वकः परीक्षा बीगु कथं स्वंगू खण्डय् जुइगु निर्णय जुन ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघं २५१२ बु. सं या परीक्षा व्यवस्था यायेत १-चत्र २०२४-यागु बैठकय् थ्व दंया ज्या यायेत केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रकयात ग्वाहालि यायेया निति सहायक केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रकया रूपय् भिक्षु ज्ञानपूर्णक (जाण पुष्णक) यात नियुक्त याःगु जुन ।

श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर बु सं. २५०८-निसें २५१४-बु सं तक छस्वाकं केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक ज्याविज्याःगु जुन । अनं लिपा ६-२-२०२८-यागु अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया बैठकं २५१५-बु. सं. या केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रकया रूपय् भिक्षु ज्ञानपूर्णकयात नियुक्त याःगु जुन ।

अले ३१-५-२०३०-स चत्रगु अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया बैठकं २५१७ बु सं तकया लागि केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक भिक्षु ज्ञानपूर्णक-यात नियुक्त याःगु जुन ।

२५१७ बु. सं. या परीक्षा संचालनार्थ निम्न लिखित व्यक्तिपिनिगु छगू परीक्षा बोर्डं नं हानं गठन यात-

- (क) केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक पदेन
- (ख) भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर
- (ग) भिक्षु सुदर्जन

थुगु हे बैठकय् श्री ५ या सरकारया निम्न माध्यमिक कक्षा पासपि विद्यार्थीपिसं छकोलन प. स. पा-प्रवेश अन्तिम वर्षय् अले डिप्लोमा व डिग्री पासपिसं “परियत्ति सद्धम्म पालक” उपाधि-परीक्षाय् परीक्षा बी दुगु खं नं निर्णय जुन ।

३।४।२०३०-यागु बैठकं बु. सं. २५१८ या परीक्षा संचालनया लागि भिक्षु ज्ञानपूर्णकयात हे परीक्षा नियंत्रक नियुक्त यात । लिसें परीक्षाय् वइगु विवादया निर्णय यायेत (१) केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक (२) भिक्षु बुद्धघोष (३) भिक्षु सुमंगल स्वम्हसिगु परीक्षा बोर्डं गठन याःगु जुन ।

१८।६।२०३२-या बैठकं २५१६ बु. सं. या परीक्षा संचालनार्थं भिक्षु बुद्धधोष महास्थविरयात हानं केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक नियुक्त याःगु जुन । थत्रलेयन्ति “नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति” गठन मज्जुतले यात वस्पोल महास्थविर हे केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक पदय्चवना बिजयाना नं च्वंगु जुन ।

२०३७ साल पीप २७ गते थुगु परियत्ति शिक्षायात प्रभावकारी ढङ्गं संचालन यायेया लागी बौद्ध परियत्तिया सम्पूर्ण शिक्षक शिक्षकापिगु छगु बैठक जुन । बैठकं २६-म्ह सदस्य दुगु नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा सहायक समिति छगु गठन यात गुकी -

(१) भिक्षु कुमार काश्यप	-	अध्यक्ष
(२) मोहनकाजी ताम्राकार	-	उपाध्यक्ष
(३) भिक्षु मंत्री	-	सचिव
(४) महेन्द्ररत्न शाक्य	-	उपसचिव
(५) अनगारिका कमला	-	कोषाध्यक्ष
(६) भिक्षु शीलभद्र	-	सदस्य
(७) भिक्षु सुशोभन	-	"
(८) अनगारिका माधवी	-	"
(९) अनगारिका बाणसीला	-	"
(१०) त्रिरत्न मानन्धर	-	"
(११) बाबुरत्न नापित	-	"
(१२) अमिता धास्वाः	-	"
(१३) हेरारत्न शाक्य	-	"

थुगु सहायक समिति परियत्ति कक्षा संचालन, परीक्षा संचालन, पुरस्कार वितरण व मेमेगु विविध कार्यय् माक्व ग्वाहालि यात । थुगु समिति २०४०।११।१६ गते समितिया सचिव भिक्षु मंत्री थगु व्यस्तताया कारणं राजीनामा व्यगुलि भिक्षु शीलभद्रयात सचिव नियुक्त यात; लिसें महेन्द्ररत्न शाक्ययात सह-सचिव व छम्ह सदस्यया प्वंगु स्थानय् रत्नसुन्दर शाक्ययात सदस्य नियुक्त यात । अखिल नेपाल भिक्षु महासंघं बौद्ध परियत्ति शिक्षायात अझ सुसंगठित रूपं संचालन यायेया निति “नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति” गठन याःगुलि थुगु सहायक समिति मिति

२०४२।५।१-स च्वंगु अन्तिम वैठक्य् केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रकयात धन्यवाद क्रियाः विघटन याः गु जुन ।

बु. सं. २५२८ (तदनुसार) वि. सं. २०४१ कार्तिक ११-गते आनन्दकुटी विहार बुटियापाले श्रद्धेय भिक्षु बुद्धधोष महास्थविं नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया स्थापना कालिसे विद्याविज्या गु देनयात्त कदर यासे वस्पोलया चरणस अमिनन्द-पत्र देखायाः पियत्ति शिक्षाय गु हे गौरव वृद्धि जुइकावः गु जुन ।

०४२ आषाढ ७ गते जगु अखिल नेपाल भिक्षु महासंघया कार्यवाग्निणी वैठकं “नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति” गठन यात । थुकी भिक्षु अमृतानन्द महानायक महास्थविर, भिक्षु ज्ञानपूर्णिक व भिक्षु सुदर्शन स्वम्ह प्रमुख निर्देशक जुवाविज्यात । केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रकया पद खारेज यानाः शिक्षाध्यक्षया पद सृजना यात । थुकि प्यंगु समिति निर्धारित यात ।

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संगठित
“नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति”

आर्थिक समिति	शिक्षाध्यक्ष	पाठ्यक्रम विकास समिति
१) (प्रमुख) भिक्षु कुमार काश्यप	।	१) भिक्षु अमृतानन्द महा-स्थावर
२) (उपप्रमुख) भिक्षु धम्मपाल	।	२) शिक्षाध्यक्ष पदेन
३) भिक्षु सुमंगल	।	३) आर्थिक समितिया प्रमुख पदेन
४) काजीलाल डंगोल	।	४) डा. वज्रराज शाक्य (संयोजक)
५) ज्ञानज्योति कंसाकार	।	५) प्रा. आशामान शाक्य
६) सानुरत्न स्थापित	।	६) छत्रराज शाक्य
७) नन्दसिद्धि बुद्धाचार्य	।	७) अध्यापन व्यवस्था तथा प्रचार समितिया प्रमुख-पदेन
८) मोतिलाल शिल्पकार	।	८) परीक्षा समितिया प्रमुख-पदेन

- ९) धर्मबहादुर धारुवाः ।
 १०) बोधिरत्न शाक्य ।
 ११) भक्तिदास श्रेष्ठ ।
 १२) भाइकाजी रंजितकार ।
 १३) तोयबहादुर धारुवाः ।

अध्यापन व्यवस्था तथा प्रचार समिति

- १) भिक्षु बुद्धघोष (प्रमुख)
 २) " अश्वघोष
 ३) " बोधिसेन
 ४) " बुणघोष
 ५) श्रामणेर तिलिन्ड्रिय
 ६) अनगरिका सुशीला
 ७) " धम्मवती
 ८) " माधवी
 ९) " देवाचारी
 १०) सुश्री नानीमैया मान्धर
 ११) धर्मरत्न शाक्य
 १२) रत्नसुन्दर शाक्य
 १३) त्रिरत्न मान्धर
 १४) दोलेन्द्र शाक्य
 १५) भिक्षु सुशोभन
 १६) अनगरिका कमला
 १७) " उत्पलवर्ण
 १८) सुमना शाक्य
 २०) ज्योति शाक्य
 २०) वरदेश मान्धर
 २१) अमिता धारुवाः
 २२) पंचराज शाक्य
 २३) भिक्षु धम्मसोभन
 २४) हेराकाजी मुजिकाः
 २५) बोधिवज्र वज्राचार्य
 २६) अकिलशीमा ताम्राकार

परीक्षा समिति

- १) भिक्षु ज्ञानपूर्णिक (प्रमुख)
 २) " बुद्धघोष
 ३) मोहनकाजी ताम्राकार
 ४) भिक्षु शीलभद्र उपप्रमुख
 ५) महेन्द्ररत्न शाक्य
 ६) सविता धारुवाः
 ७) रमिता धारुवाः

थुगु समिति ह्लापां दछितकयात नि कार्य संचालन याना यंकीगु जुइ ।

अखिल नेपाल भिक्षु यहासंघया मिति २०४२ आश्विन ११ गतेया बैठकं नेपाल बौद्ध परियत्ति समितिया प्रमुख निर्देशक भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर व भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविरयात नं नियुक्त यानाः न्याम्ह प्रमुख निर्देशक तयेगु निर्णय याःगु जुल । अये हे द कार्तिक ०४२ या बैठक नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया परीक्षा नियम सम्बन्धि, परीक्षा संचालन सम्बन्धि, परीक्षाया नीति सम्बन्धि, पुरस्कार वितरण सम्बन्धि व्याक्क ज्या “नेपाल परियत्ति समिति” यायेगु भ समितिया कार्य सम्पादन ज्या शिक्षाधक्षं यायेगु कथं कार्य विभाजनया निर्णय या गु जुल ।

अ. ने.मि.सं. या २६ श्रावण २०४३ यागु बैठकं नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा प्रधान केन्द्र कार्यालय संचालनया लागी भिक्षु शीलभद्रयात “कार्य समन्वय सचिव” नियुक्त याःगु जुल ।

थुगु “नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति” गठन जूगु ह्लापांगु दंय दछितकया नि थुकि कार्य संचालन यायेगु निर्णय याःगु सः ।

मिति ३०।१।२०४३. अ. ने.मि. महासंघं “नेपाल बौद्ध परियत्ति समिति” यात बु.सं. २५३१ तकया निति म्याद थपे यानाव्युगु जुल । शिक्षाध्यक्ष पदय् बु.सं. २५३१ तकया लागी भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविरयात नियुक्त याःगु जुल । “परीक्षा व्यवस्था प्रमुख” पदयात खारेज यानाः उकीया थासय् “केन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक” पद नं हानं स्थापना या गु जुल । थुगु पदय् श्रद्धेय भिक्षु बुद्धघोष महास्थविरयात हानं नियुक्त याःगु जुल ।

थुकी भिक्षु सुदर्शनयात उपकेन्द्रीय परीक्षा नियंत्रक नियुक्त-या गु जुल ।

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया २५ दंया दुने नेपाल अधिराज्यया विभिन्न थासे यानाः २५-गु केन्द्रय् परीक्षा संचालन जुल । थुकी उत्तीर्ण जूपि कूल विद्यार्थीपिगु तालिका थुकथं सः-

(भगवान् बुद्ध)

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५०७ (वि. सं. २०२०) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- मिभक	प्रार- मिभक	प्रार- मिभक	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्वम्म पालक	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	२८	—	५	—	—	—	—	—	—	३३
२.	शाक्यसिंह विहार	१२	१	२	—	—	—	—	—	—	१५
३.	प्रणिधिपूर्ण विहार	७	१	—	—	—	—	—	—	—	८
४.	गण महाविहार	२	—	—	—	—	—	—	—	—	२
५.	आनन्द कुटी विद्यापीठ	२६	४	—	—	—	—	—	—	—	३०
६.	आनन्द विहार (तानसेन)	८	१	१	—	—	—	—	—	—	१०
७.	सुगतपुर विहार (त्रिभूानी)	१३	—	१	—	३	—	—	—	—	१७
८.	शाक्यमुनि विहार (भोजपुर)	२६	६	८	—	—	—	—	—	—	४३
	जम्मा	१२२	१६	१७	—	३	—	—	—	—	१५८

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५०८ (वि. सं. २०२१) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- भिक्षक	प्रार- प्रवेश	प्रवेश प्रथम	प्रवेश द्वितीय	प्रवेश तृतीय	सद्व्यस पालक	कोविद प्रथम	कोविद मध्यम	कोविद अन्तिम	जम्मा
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	
१.	श्री सुसंगल विहार	१६	१२	३	१	१	१	—	—	—	३४
२.	शाक्यमनि विहार (भोजपुर)	३	१	१	७	—	२	—	—	—	२२
३.	शाक्यसिंह विहार	८	६	६	—	२	—	—	—	—	२२
४.	मुनि विहार	—	६	३	—	—	—	—	—	—	९
५.	प्रणिधिपूर्ण विहार	—	—	—	—	१	—	—	—	—	१
६.	गण महाविहार	२२	३	१	१	७	—	—	—	—	३४
७.	सुगतपुर विहार (त्रिभुली)	२	४	—	—	—	२	—	—	—	८
८.	आनन्दकुटी विद्यापीठ	४	१	१५	—	२	—	—	—	—	२३
९.	आनन्द विहार (तानसेन)	६	१	१	—	१	—	—	—	—	९
१०.	पद्म चैत्य विहार (बुटवल)	९	—	—	—	२	—	—	—	—	११
११.	सुगन्ध विहार (ऋद्धि)	५	—	—	—	—	—	—	—	—	५
	जम्मा	७५	४२	३१	६	१६	५	—	—	—	१७८

अखिल नेपाल शिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध प्रबिद्यत्ति शिक्षा

बु. सं. २५०६ (वि. सं. २०२२) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार- प्रवेश वर्ष	प्रवेश प्रवेश वर्ष	सदस्य प्रथम वर्ष	कोविद कोविद वर्ष	जम्मा जम्मा वर्ष	
१.	श्री सुमगल विहार	११	५	१	५	२८	
२.	यक्षोधरा बौद्ध विद्यालय	८	३	१	—	१५	
३.	शाक्यमिह विहार	६	४	२	—	१७	
४.	धर्मकीर्ति विहार	१	३	—	१	१०	
५.	मुनि विहार	—	१	—	—	३	
६.	गण महाविहार	४	३	१	२	११	
७.	शक्य मुनि विहार (भोजपुर)	१	१	३	—	१२	
८.	आनन्दकुटी विद्यापीठ	२	—	१८	३	२३	
९.	आनन्द विहार (तानसेन)	—	—	१	१	३	
१०.	किण्डील विहार (स्वयम्भु)	२	४	—	—	६	
११.	सुगतपुर विहार (त्रिसुली)	१	२	३	—	६	
	जम्मा	३६	२७	३६	१२	५	१३४

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा
बु. सं. २५१० (वि. सं. २०२३) मा

विभिन्न कन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- वर्ष	प्रार- वर्ष	प्रवेश वर्ष	प्रवेश वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	प्रथम वर्ष	मध्यम वर्ष	कोविद वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	१	२	३	२	२	२	२	२	—	—	१२
२.	यशोधरा बौद्ध विहार	१	३	—	—	—	—	—	—	—	—	१२
३.	शाक्यसिंह विहार	२	१	५	२	१	३	—	—	—	—	१४
४.	धर्मकीर्ति विहार	८	१	३	१	—	—	—	—	—	—	१३
५.	मुनि विहार	४	—	—	—	—	—	—	—	—	—	४
६.	शाक्यमुनि विहार	१०	—	—	१	२	४	—	—	—	—	१७
७.	गण महाविहार	१	—	२	२	१	१	—	—	—	—	७
८.	आनन्दकुटी विद्यापीठ	१	१४	१३	८	—	—	—	—	—	—	४४
९.	किण्डोल विहार	—	२	३	—	—	—	—	—	—	—	५
१०.	जयमंगल विहार	४	—	—	—	—	—	—	—	—	—	४
११.	सुगतपुर विहार	१	१	३	३	—	—	—	—	—	—	८
जम्मा		४६	२४	३१	१६	६	८	२	—	—	—	११०

अखिल नेपाल शिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परिषत्ति शिक्षा
बु. सं. २५१२ (वि. सं. २०२५) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रथम वर्ष	प्रार- द्वितीय वर्ष	प्रार- तृतीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्वम्म पालक उपाधि परीक्षा	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	३	१	४	१	२	—	—	—	—	—	११
२.	यशोधरा बौद्ध विहार	—	—	१	—	—	—	—	—	—	—	१
३.	शाक्यसिंह विहार	—	—	—	—	४	—	—	—	—	—	४
४.	धर्मकीर्ति विहार	—	—	—	—	२	—	—	—	—	—	२
५.	गण महाविहार	—	—	—	—	१	—	—	—	—	—	१
६.	भानन्दकुटी विद्यापीठ	—	३	१	२	—	—	—	—	—	—	६
जम्मा		३	४	६	३	९	—	—	—	—	—	२५

विशेष- पूरा विवरण अप्राप्त

अखिल नेपाल मिश्र महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध प्रियत्ति शिक्षा बु सं. २५१५ (वि. सं. २०२६) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- भिमक प्रथम वर्ष	प्रार- भिमक द्वितीय वर्ष	प्रार- भिमक तृतीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्वस्त्र पालक उपाधि परीक्षा	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री बुभुङ्गल विहार	४	२	३	४	२	३	—	२	—	—	२०
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	११	२	—	—	—	—	—	—	—	—	१३
३.	शाक्यसिंह विहार	२	—	—	—	—	—	—	—	—	—	२
४	धर्मकीर्ति विहार	४	—	१	—	—	—	—	—	—	—	५
५.	लोकेश्वर विहार	—	—	१	१	—	—	—	—	—	—	२
६.	मुनि विहार	५	२	—	—	—	—	—	—	—	—	७
७.	गण महाविहार	—	१	—	—	—	—	—	—	—	—	१

अखिल नेपाल मिश्र महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५१६ (वि. सं. २०२६) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार-		प्रवेश प्रवेश		सद्वम्म		कोविद		जम्मा
		प्रथम	द्वितीय	प्रथम	द्वितीय	प्रथम	द्वितीय	प्रथम	द्वितीय	
१.	श्री सुमंगल बिहार	२	२	—	४	—	१	—	—	१
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	११	३	१	—	—	—	—	—	१६
३.	शास्त्र्यसिंह बिहार	११	३	—	१	—	—	—	—	१६
४.	धर्मकीर्ति बिहार	१५	४	३	२	—	—	—	—	२४
५.	लोकेश्वर बिहार (स्वपः)	१८	३	—	४	१	—	—	—	२७
६.	तन बिहार	२	—	—	—	—	—	—	—	२
७.	गण महाविहार	१३	२०	२०	—	—	—	—	—	५३
८.	मुनि बिहार	४	—	२	१	—	—	—	—	७

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु सं. २५१७ (वि. सं. २०३०) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रथम वर्ष	प्रार- द्वितीय वर्ष	प्रार- तृतीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	प्रवेश चतुर्थ वर्ष	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	१२	४	१	१	१	१	२	—	—	१	२४
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	८	६	१	१	—	—	—	—	—	—	१७
३.	शाक्यसिंह विहार	६	७	६	—	१	२	—	—	—	—	२२
४.	धर्मकीर्ति विहार	२२	५	३	३	—	—	—	—	—	—	३५
५.	बौद्ध समकृत विहार	४०	१५	३	—	२	१	—	—	—	—	६१
६.	गण महाविहार	४०	१६	२२	८	१	—	—	—	—	—	८७
७.	तन विहार	११	२	३	—	—	—	—	—	—	—	१६

अखिल नेपाल भिक्षु महामंडलद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५१६ (वि. सं. २०३२) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- भिक्षक प्रथम वर्ष	प्रार- भिक्षक द्वितीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	उपाधि वर्ष	सद्वम्म पालक वर्ष	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री युगल विहार	—	२	२	३	१	१	२	—	—	—	—	११
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	१३	१०	८	४	६	३	—	—	—	—	—	४४
३.	शाक्यासिंह विहार	—	१	३	१	४	१	—	—	—	—	—	१०
४.	धर्मकीर्ति विहार	९	४	—	—	१	१	—	—	—	—	—	१५
५.	बौद्ध समकृत विहार	१९	७	८	३	२	—	—	—	—	—	—	३९
६.	मुनि विहार	१	३	५	—	१	—	—	—	—	—	—	१०
७.	गण महाविहार	१६	१२	११	६	१८	—	—	—	—	—	—	६३
८.	तन विहार	५	८	७	—	१	—	—	—	—	—	—	२१
जम्मा		६३	४७	४४	१७	३४	६	२	—	—	—	—	२१३

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परिषत्ति शिक्षा
बु सं. २५२० (वि. सं. २०३३) मा

विभिन्न कन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार- प्रवेश प्रवेश प्रवेश सद्धम्म कोविद कोविद जम्मा	भिक्षु भिक्षु तृतीय तृतीय तृतीय पालक प्रथम मध्यम अन्तिम	प्रथम द्वितीय तृतीय वर्ष वर्ष वर्ष वर्ष वर्ष वर्ष	उपाधि परीक्षा						
१.	सुमंगल विहार	२०	—	४	१	२	२	१	—	३०	
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	—	१७	५	३	—	—	—	—	४४	
३.	शाक्यार्ति विहार	२	१	१	१	—	—	—	—	६	
४.	धर्मकीर्ति विहार	९	३	२	—	—	—	—	—	१४	
५.	बौद्ध समकूल विहार	१	४	६	३	—	—	—	—	१७	
६.	मुनि विहार	६	—	३	३	—	—	—	—	१३	
७.	गण महाविहार	—	६	१३	६	९	४	—	—	४१	
८.	तन विहार	—	२	२	१	—	—	—	—	५	
९.	सुदर्शन विहार	२	५	—	—	१	—	—	—	८	
जम्मा		४०	४१	३४	२७	३	११	२	२	१	१२१

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
सेवाकृ बौद्ध परिचयति शिक्षा
बु. सं. २५२२ (वि. सं. २०३५) मा
 विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रथम वर्ष	प्रार- द्वितीय वर्ष	प्रार- तृतीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्वम्म पालक वर्ष	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	सुमंगल विहार	६	—	—	१	१	२	१०	—	...	—	२३
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	२४	२१	११	१६	७	३	—	—	—	—	६५
३.	शाक्यनि विहार	—	२	—	१	—	—	—	—	—	—	३
४.	धर्मकीर्ति विहार	११	८	७	२	—	१	—	—	—	—	२६
५.	महिला बौद्ध विहार	१४	२	—	—	—	—	—	—	—	—	१६
६.	मुनि विहार	७	२	६	—	—	—	—	—	—	—	१५
७.	गण महाविहार	८	७	५	३	६	—	—	—	—	—	३२
८.	दीपकर विहार	१०	९	६	—	—	—	—	—	—	—	२८
९.	ज्योति विहार	—	१	—	—	—	—	—	—	—	—	१
जम्मा		८३	५२	३८	२६	१७	६	१०	—	—	—	२३२

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५२३ (वि. सं. २०३६) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- भिमक प्रथम वर्ष	प्रार- भिमक द्वितीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	तृतीय वर्ष	सदस्य पालक उपाधि परीक्षा	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	काविद अन्तम वर्ष	जम्मा
१.	सुमगल विहार	—	—	—	—	१	६	—	—	—	—	७
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	३२	२७	११	१२	—	—	—	—	—	—	११३
३.	शाक्यसि विहार	—	५	१	—	—	—	—	—	—	—	६
४.	धर्मकीर्ति विहार	५	४	३	२	१	—	—	—	—	—	१५
५.	बौद्ध समकृत विहार	—	—	५	१	—	१	—	—	—	—	७
६.	महिला बौद्ध विहार	२१	१	३	—	—	—	—	—	—	—	२५
७.	गण महाविहार	१५	१०	७	३	५	४	—	—	—	—	४४
८.	दीपकर परियत्ति शिक्षा	८	१३	८	१४	—	—	—	—	—	—	४३
९.	पूर्वाग्राम विहार	६	—	६	—	—	—	—	—	—	—	१२
जम्मा		८७	५६	५६	३२	१८	११	६	—	—	—	२७२

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा
बु. सं. २५२४ (वि. सं. २०३७) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- म्भिक	प्रार- द्वितीय	प्रार- तृतीय	प्रवेश वर्ष	प्रवेश वर्ष	प्रवेश वर्ष	प्रवेश वर्ष	सद्वम्म पालक	कोविद प्रथम	कोविद मध्यम	कोविद अन्तिम	जन्म
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष
१.	श्री सुमगल विहार	—	—	१	—	—	३	—	—	—	—	—	४
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	१५	१३	१०	६	—	—	—	—	—	—	—	७१
३.	धर्मकीर्ति विहार	१	२	७	३	१	—	—	—	—	—	—	१५
४	बौद्ध समकृत विहार	—	—	—	४	१	—	—	—	—	—	—	५
५.	गण महाविहार	८	७	४	१	५	२	—	—	—	—	—	२७
६.	बुद्ध विहार	४	६	६	—	—	—	—	—	—	—	—	१९
७.	मुनि विहार	४	२	—	१	—	—	—	—	—	—	—	७
८.	दिपकर परियत्ति शिक्षा	३	४	७	५	९	—	—	—	—	—	—	२८
जम्मा		३८	३०	४२	२८	२६	९	३	—	—	—	—	१७६

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा वंचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५२५ (वि. सं. २०३८) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार-		प्रवेश प्रवेश		कोविद कोविद		जम्मा	
		प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष
१.	श्री सुमंगल विहार	१२	१०	७	१	२	—	—	३२
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	—	६	२	१	—	—	—	१७
३.	शाक्यसिंह विहार	—	—	—	२	—	—	—	२
४.	घमंकीनि विहार	४	२	१३	—	—	—	—	१६
५.	बौद्ध समकृत विहार	२	—	४	—	२	—	—	८
६.	गण महाविहार	१३	४	४	३	१	—	—	२५
७.	बुद्ध विहार	२	२	२	—	—	—	—	८
८.	मुनि विहार	—	२	—	—	—	—	—	२
जम्मा		३३	२०	२३	१४	११	४	२	१०३

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा
बु. सं. २५२६ (वि. सं २०३६) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका प्रिद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार-	प्रार-	प्रवेश	प्रवेश	कोविद	कोविद	जम्मा
		भिमक	भिमक	प्रथम	द्वितीय	तृतीय	तृतीय	अन्तिम
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष
		वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष	वर्ष
१.	श्री सुमंगल विहार	—	—	२	—	—	—	२
२.	यशोधरा बौद्ध विहार	३३	६	७	१	६	४	६०
३.	धर्मकीर्ति विहार	१०	३	—	—	—	—	१३
४.	गण महाविहार	११	—	३	१	२	२	१६
५.	नगर मण्डप श्री कीर्ति विहार	१३	७	—	—	—	—	२०

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५२७ (वि. सं. २०४०) सा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार-		प्रवेश प्रवेश		सद्वम्म कोविद		कोविद		जम्मा
		प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	
१.	श्री सुमंगल विहार	४१	४	—	—	—	५	३	१	२
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	१७	१०	५	३	४	—	—	—	५७
३.	शास्त्रमिह विहार	४८	८	३	—	—	—	—	—	५९
४.	धर्मकीर्ति विहार	१९	४	२	४	—	—	—	—	२९
५.	बौद्ध समकृत विहार	८	४	—	५	—	—	—	—	१७
६.	प्रणिधिपूर्ण विहार	२९	१	—	—	—	—	—	—	३०
७.	गण महाविहार	५	५	—	३	३	—	—	—	१६
८.	नगर मण्डप श्रीकिर्ति विहार	२०	६	८	—	—	—	—	—	३४

अखिल नेपाल मिश्रु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५२८ (वि. सं. २०४१) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रथम वर्ष	प्रार- द्वितीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्व्यस पालक	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	४	—	—	—	—	१	—	६	१	१२
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	१२	९	१३	४	३	—	—	—	—	५४
३.	शाक्यमिह विहार	६३	४९	६	—	—	—	—	—	—	१०४
४.	धर्मकीर्ति विहार	१४	४	२	४	—	—	—	—	—	२६
५.	बौद्ध समकृत विहार	३	७	७	—	५	—	—	—	—	२
६.	प्रणिधिपूर्ण विहार	५	२५	—	—	—	—	—	—	—	३०
७.	गण महाविहार	११	५	४	—	४	३	—	—	—	२७
८.	नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार	७	—	—	३	—	—	—	—	—	१०

अखिल नेपाल मिश्र महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५२६ (वि. सं. २०४२) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- प्रार- प्रवेश प्रवेश प्रवेश सद्धम कोविद कोविद कोविद जम्मा										
		प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	प्रथम वर्ष	द्वितीय वर्ष	तृतीय वर्ष	पालक वर्ष	प्रथम वर्ष	मध्यम वर्ष	अन्तिम वर्ष	
१.	श्री सुमंगल विहार	१२	—	५	—	१	—	१	३	—	५	२७
२.	यशोधरा बौद्ध विहार	४१	८	६	३	४	१	—	—	—	—	६६
३.	शाक्यसिंह विहार	४२	३०	३२	६	२	—	—	—	—	—	११२
४.	धर्मकीर्ति विहार	१३	२	३	—	—	—	—	—	—	—	१८
५.	बौद्ध समकृत विहार	५	१	११	७	—	४	—	—	—	—	२८
६.	प्रणिधिपूर्ण विहार	१२	१	११	—	—	—	—	—	—	—	२४
७.	गण महाविहार	७	५	१	३	—	२	—	—	—	—	१८
८.	नगर मण्डप श्री कीर्ति विहार	१०	१	—	—	—	—	—	—	—	—	११
जम्मा		१४२	४८	७२	१६	७	७	१	३	—	५	३०४

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा
बु. सं. २५३० (वि. सं. २०४३) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- भिमक प्रथम वर्ष	प्रार- भिमक द्वितीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्धम्म पालक उपाधि परीक्षा	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	१३	१	—	—	—	१	—	१	—	१६
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	११	८	८	२	२	—	—	—	—	३१
३.	शाक्यसिंह विहार	१८	१२	१९	२४	२	—	—	—	—	७५
४.	धर्मकीर्ति विहार	२२	४	—	—	—	—	—	—	—	२६
५.	बौद्ध समकृत विहार	२	८	—	११	७	—	—	—	—	२८
६.	प्रणिधि पूर्ण विहार	८	१	—	३	—	—	—	—	—	१२
७.	गण महाविहार	२	१	४	—	१	—	—	—	—	८

अखिल नेपाल मिश्र महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

बु. सं. २५३१ (वि. सं. २०४४) मा

विभिन्न केन्द्रमा परीक्षामा उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको तालिका

सं.	केन्द्रको नाम	प्रार- मिमाक प्रथम वर्ष	प्रार- मिमाक द्वितीय वर्ष	प्रार- मिमाक तृतीय वर्ष	प्रवेश प्रथम वर्ष	प्रवेश द्वितीय वर्ष	प्रवेश तृतीय वर्ष	सद्वम्भ पालक उपाधि परीक्षा	कोविद प्रथम वर्ष	कोविद मध्यम वर्ष	कोविद अन्तिम वर्ष	जम्मा
१.	श्री सुमंगल विहार	७	३	१	१	—	—	१	१	—	—	१४
२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय	१५	६	१२	—	७	२	—	—	—	—	४३
३.	शाक्यसिंह विहार	२५	१४	८	१६	१७	—	—	—	—	—	८३
४.	धर्मकोति विहार	३१	११	४	१	—	—	—	—	—	—	४९
५.	बौद्ध समकृत विहार	२८	२	७	—	३	१	—	—	—	—	४४
६.	प्रणिधिपूर्ण विहार	३६	७	१	९	२	—	—	—	—	—	५८
७.	गण महाविहार	२२	२	१	३	—	—	—	—	—	—	२८
८.	नगर मण्डप श्रीकोति विहार	१५	—	२	—	—	—	—	—	—	—	१७
९.	पाटी विहार	१२	६	—	—	—	—	—	—	—	—	१८
१०.	पद्म चैत्य विहार	८	४	१	—	—	—	—	—	—	—	१३
११.	शाक्यमुनि विहार	८	१२	२	—	—	—	—	—	—	—	२२
म	जम्मा	२१२	७०	५०	३०	२९	३	१	१	—	—	३८६

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षाया प्रधान कार्यालय संचालन पुरस्कार वितरण आदि आवश्यक कार्यया लागी विभिन्न दातापिणुपाखें विभिन्न इत्य प्राप्त जूगु रकम, थाइलैण्डया राजगुरु पूज्य सोमदेष् फ्रा. ज्ञान-संवर महास्थविरपाखें प्राप्त रू० २९,०००।- व पूज्य डा० आचार्य गिक्षु महानायक अपृनानन्द महास्थविरपाखें प्राप्त रू० ५४,०००.- समेत यानाः धौतक्या दुने रू० १,४४,७४५।- वक्षरेपि एकलाख चत्तलीसहजार सातसय पैतालीस दां विभिन्न बैंकया मुद्दतिस्वाताय् दुगु जुल ।

परियत्ति गुलि महत्त्व जू धयगु ख्ये स्वयं भगवान् बूद्धं हे आज्ञा जुयाबिज्यानात गु दयाच्चन-“परियत्तिया हायमानाय सत्ता हायन्ति नाम” अर्थात्-छुं जुयाः परियत्ति लोप जुल हानी जुल धाःसा सत्व प्राणीपिन्त त धंगु हानी जुइ ।

सुत्तगोसु असन्तेसु, पनुट्टे विनयमिह च ।

तमो भविस्सति लोको, सुंये अत्थ ह्वते यथा ॥

अर्थात् - सूत्र मन्तं धायेव विनय नष्ट जुन धायेव थ्व लोक उगु हे प्रकाथं अन्धकारं पूर्ण जुइ, गथे सूर्य लुकुविनावनीदले जुइगु खः ।

अथे जूगुलि सूत्र, विनय व अमिधर्मयात अध्ययन अध्यापनया माध्यमं मन्तय्गु नुगलय् स्वथनातयेबेगु कुतः “नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा” याना वयाच्चंगु जूगुलि खुकीयात झी सकलरित्तं पुफूकथं स्वाहालि यानाः च्वन्हाकायके फयेमा धयागु आशिका यानाः ।

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा
बु. सं. २५०७ देखि २५३१ भित्र
संचालित परीक्षा केन्द्रको विवरण

क्र. सं.	केन्द्रको नाम र स्थान	स्थापना साल बु सं.	संचालन अवधि	कैफियत
१.	श्री सुमंगल विहार, लुखुसि, ललितपुर	२५०७	२२ वर्ष	बु. सं.
२.	शाक्यसिंह विहार, थैना, ललितपुर	२५०७	१९ वर्ष	२५१२, २५१३ र
३.	प्रणिधिपूर्ण विहार, बलम्बु	२५०७	८ वर्ष	२५१४ को
४.	गणविहार, काठमाडौं	२५०७	२२ वर्ष	विवरण
५.	आनन्दकुटी विद्यापीठ, स्वयम्भू	२५०७	५ वर्ष	अप्राप्त भएको
६.	आनन्द विहार, तानसेन	२५०७	३ वर्ष	यसमा
७.	सुगतपुर विहार, त्रिशूनी	२५०७	५ वर्ष	समावेश
८.	शाक्यमुनि विहार, भोजपुर	२५०७	५ वर्ष	छैन ।
९.	मुनि विहार, मक्तपुर	२५०८	१२ वर्ष	
१०.	पद्मचैत्य विहार, बुटवल	२५०८	२ वर्ष	
११.	सुगन्ध विहार, रिडी	२५०८	१ वर्ष	
१२.	यशोधरा बौद्ध विद्यालय, थैना, ल. पु.	२५०९	२० वर्ष	
१३.	धर्मकीर्ति विहार, श्रीषः, काठमाडौं	२५०९	२० वर्ष	
१४.	किण्डोल विहार, स्वयम्भू	२५०९	२ वर्ष	
१५.	तन विहार, ललितपुर	२५१०	७ वर्ष	

१६.	लोकेश्वर विहार (खौमा विहार), मक्तपुर	२५१५	२ वर्ष
१७.	बौद्ध समकृत विहार, मक्तपुर	२५१७	१३ वर्ष
१८.	सुदर्शन विहार, बनेपा	२५२०	२ वर्ष
१९.	दीपकर परिषत्ति शिक्षालय, नागवहाल	२५२१	४ वर्ष
२०.	ज्योति बिहार, चापागाउँ	२५२१	२ वर्ष
२१.	महिला बौद्ध विहार, ठिमी	२५२१	३ वर्ष
२२.	पूर्वाराम विहार, घुलिखेल	२५२३	१ वर्ष
२३.	बुद्ध विहार, मृकुटी मण्डप, काठमाडौं	२५२४	२ वर्ष
२४.	नगर मण्डप श्रीकीर्ति विहार, कीर्तिपुर	२५२६	५ वर्ष
२५.	पाटी विहार, ठिमी	२५३१	१ वर्ष

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

“परियत्ति सद्धम्म कोविद”

उपाधि परीक्षामा

उत्तीर्ण भएका विद्यार्थीहरूको

नाम्नावली

बु सं. २५०७ देखि २५३१ तक

क्र. सं.	विद्यार्थीको नाम	उत्तीर्ण साल बु. सं.	श्रेणी	केन्द्र
१.	अनगारिका सुशीला	२५१६	द्वितीय	सुमगल विहार
२.	जानवञ्ज बज्राचार्य	२५१७	तृतीय	”
३.	अनगारिका उप्पलवर्णा	२५२१	द्वितीय	”
४.	अमिता धारुवाः	२५२४	प्रथम	”
५.	अनगारिका अनुपमा	२५२७	द्वितीय	”
६.	अनगारिका धम्मदिग्धा	२५२७	तृतीय	”
७.	रमिता धारुवाः	२५२८	प्रथम	”
८.	अनगारिका ज्ञानवती	२५२९	प्रथम	”
९.	अनगारिका सुजाता	”	प्रथम	”
१०.	वेदकुमारी शाक्य	”	प्रथम	”
११.	अनगारिका अनोजा	”	द्वितीय	”
१२.	सरला अमात्य	”	द्वितीय	”
१३.	अनगारिका रूपावती	”	तृतीय	”

अखिल नेपाल भिक्षु महासंघद्वारा संचालित
नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा

“परियत्ति सद्धम्म पालक” उपाधि प्राप्त विद्यार्थीहरूको
नामावली

बु. सं. २५०७ देखि २५३१ तक

क्र. सं	विद्यार्थीको नाम	उत्तीर्ण साल बु. सं.	श्रेणी	केन्द्र
१.	अनगारिका सुशीला	२५०६		सुर्मंगल विहार
२.	लालधन शाक्य	"		"
३.	धर्मरत्न शाक्य	"		"
४.	छत्रराज शाक्य	"		"
५.	विद्या शाक्य	"		"
६.	नानीमैयाँ मानन्धर	२५१०	द्वितीय	"
७.	ज्ञानवज्र वज्राचार्य	"	तृतीय	"
८.	तेजमाया बँद्य	२५११	द्वितीय	"
९.	ललिता चित्रकार	"		"
१०.	असगारिका उप्पलवण्णा	२५१५	प्रथम	"
११.	पवित्रववहादुर ज्ञाचार्य	"	द्वितीय	"
१२.	बद्रीमाया मानन्धर	"	द्वितीय	"
१३.	अनगारिका माधवी	२५१६	द्वितीय	"
१४.	धर्मसुन्दर शाक्य	२५१७	प्रथम	"
१५.	चन्द्रलक्ष्मी शाक्य	"	द्वितीय	"
१६.	अनगारिका सत्यशील	२५१८	तृतीय	"
१७.	अनगारिका निक्खमी	"	"	"
१८.	अनगारिका अनुपमा	२५१९	बोर्ड तृतीय	"
१९.	अनगारिका धम्मदिज्ञा	"	प्रथम	"
२०.	अमिता धारुवा:	२५२०	द्वितीय	"

२१.	रमिला शाक्य	"	द्वितीय	"
२२.	चमेली शाक्य	"	"	"
२३.	दया शाही	"	तृतीय	"
२४.	महेन्द्ररत्न शाक्य	२५२१	बोर्ड तृतीय	"
२५.	रमित धारुवाः	"	प्रथम	"
२६.	तीर्थसुन्दर शाक्य	"	तृतीय	"
२७.	त्रिरत्न मानन्धर	२५२२	बोर्ड द्वितीय	"
२८.	चन्द्रदेवी मानन्धर	"	प्रथम	"
२९.	दिल्लीहीरा तुलाधर	"	"	"
३०.	श्रामणेर धम्मज्योति	"	द्वितीय	"
३१.	सरला अमात्य	"	"	"
३२.	वेदकुमारी शाक्य	"	"	"
३३.	जुजु रत्न शाक्य	"	"	"
३४.	राजेन्द्र शाक्य	"	"	"
३५.	वीणालक्ष्मी रंजित	"	"	"
३६.	मंगलदेवी शाक्य	"	"	"
३७.	अनगारिका जणवती	२५२३	बोर्ड द्वितीय	"
३८.	सुजाता शाक्य	"	प्रथम	"
३९.	सविता धारुवाः	"	"	"
४०.	अंजनी शाक्य	"	"	"
४१.	रत्नसुन्दर शाक्य	"	द्वितीय	"
४२.	मिक्षु पञ्जालोक	"	प्रथम	"
४३.	सुप्रिया शाक्य	२५२४	बोर्ड द्वितीय	"
४४.	ब बु रत्न नापित	"	प्रथम	"
४५.	भुवनेश्वरी शाक्य	"	"	"
४६.	बुद्धलक्ष्मी शाक्य	"	द्वितीय	"
४७.	शुक्रराज शाक्य	२५२५	प्रथम	"
४८.	चन्द्रकुमारी शाक्य	"	द्वितीय	"
४९.	अनगारिका रूपावती	२५२६	"	"
५०.	अनगारिका अनोजा	"	"	"
५१.	अकिलशोभा ताम्राकार	"	"	"

५२.	श्रामणेर धर्मगुप्त	२५२७	प्रथम	„
५३.	चन्द्रशोभा शाक्य	„	„	„
५४.	रजनी शाक्य	„	द्वितीय	„
५५.	पञ्चराज शाक्य	„	„	„
५६.	मदन तुलाधर	„	„	„
५७.	राधिका मानन्धर	„	तृतीय	„
५८.	लक्ष्मीशोभा शाक्य	२५२८	प्रथम	„
५९.	इन्द्रकुमारी शाक्य	„	द्वितीय	„
६०.	बुद्धरत्न शाक्य	२५२९	द्वितीय	„
६१.	राजु शाक्य	२५३०	द्वितीय	„
६२.	भिक्षु दिशुद्वानन्द	२५३१	बोर्ड प्रथम	„

नेपाल बौद्ध परियत्ति शिक्षा रजतजयन्ती समारोह समितिका सदस्यहरू

मूल समिति-

१] संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर-	धर्मानुशासक
२] संघमहायायक भिक्षु शाक्यानन्द महास्थविर-	धर्मानुशासक
३] डा० आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महानायक महास्थविर-	धर्मानुशासक
१] भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर	अध्यक्ष
२] भिक्षु कुमार काश्यप महास्थविर	उपाध्यक्ष
३] भिक्षु ज्ञानपूर्णिक महास्थविर	सचिव
४] भिक्षु शीलमद्र	उपसचिव
५] महेन्द्ररत्न शाक्य	उपसचिव
६] अनगारिका कमला	कोषाध्यक्ष
७] अनगारिका जाणवती	उपकोषाध्यक्ष
८] भिक्षु सुदर्शन	सदस्य
९] अनगारिका धम्मवती	सदस्य
१०] धर्मरत्न शाक्य	सदस्य
११] भीम शाक्य	सदस्य
१२] रत्नसुन्दर शाक्य	सदस्य
१३] तेजनारायण मानन्धर	सदस्य
१४] हेराकाजी सुजिका:	सदस्य
१५] ६ वटा उपसमितिका संयोजकाहरू	पदेन सदस्य

उपसमितिहरू -

क) आर्थिक उपसमिति -

१] राकेश अवाले	संयोजक
२] हेराकाजी सुजिका:	सदस्य
३] भीम शाक्य	सदस्य
४] सानुलाल अवाले	सदस्य

विशेष सहयोगी -

मोतीलाल शिल्पकार

सहयोगी -

- (क) लक्ष्मी अवाले
(ख) तीर्थमाया अवाले

ख) लेख प्रतियोगिता उपसमिति -

१] मिश्र अश्वघोष महास्यविर	संयोजक
२] प्रकाश बज्राचार्य	सदस्य
३] हर्षनिमु शाक्य	सदस्य
४] महेन्द्ररत्न शाक्य	सदस्य
५] कुंजबहादुर रंजितकार	सदस्य
६] वरदेश मानन्धर	सदस्य
७] मदनरत्न मानन्धर	सदस्य

ग) वक्तृत्वकला प्रतियोगिता उपसमिति -

१] डा० केशवमान शाक्य	संयोजक
२] त्रिरत्न मानन्धर	सदस्य
३] तेजनारायण मानन्धर	सदस्य
४] मदन तुलाधर	सदस्य
५] राजा बज्राचार्य	सदस्य
६] राजा शाक्य	सदस्य
७] राजु शाक्य	सदस्य
८] बुद्धलक्ष्मी	सदस्य
९] चन्द्रदेवी	सदस्य

घ) प्रचार-प्रसार उपसमिति -

१] प्रेमकुमार शाक्य	संयोजक
२] त्रिरत्न मानन्धर	सदस्य
३] मदनरत्न मानन्धर	सदस्य
४] हेराकाजी सुजिका;	सदस्य

५] राकेश अत्राले	सदस्य
६] प्रेमकाजी बनिया	सदस्य
७] राजु शाक्य	सदस्य
८] लोकरत्न शाक्य	सदस्य

ङ) प्रगतिविवरण तथा आलेखन उपसमिति -

१] मोहनकाजी ताम्राकार	संयोजक
२] भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर	सदस्य
३] भिक्षु शीलमद्र	सदस्य
४] त्रिरत्न मानन्धर	सदस्य
५] महेन्द्ररत्न शाक्य	सदस्य
६] भिक्षु घर्मशोभन	सदस्य

च) प्रकाशन उपसमिति -

१] सुवर्ण शाक्य	संयोजक
२] बरदेश मानन्धर	सदस्य
३] मदनरत्न मानन्धर	सदस्य
४] सुश्री अमिता धाडवाः	सदस्य
५] त्रिरत्न मानन्धर	सदस्य

छ) खाद्य उपसमिति -

१] अनगारिका माधवी	संयोजक
२] अनगारिका नेक्लमी	सदस्य
३] अनगारिका ज्ञाणसीला	सदस्य
४] सरला अमात्य	सदस्य
५] चन्द्रशोभा शाक्य	सदस्य
६] तारा शाक्य	सदस्य
७] कल्पना शाक्य	सदस्य
८] संगीता शाक्य	सदस्य
९] लोकरत्न शाक्य	सदस्य
१०] लक्ष्मीशोभा शाक्य	सदस्य

ज) मंच श्रृंगार उपसमिति -

१] भिक्षु धर्मपाल	संयोजक
२] भीम शाक्य	सदस्य
३] लोकरत्न शाक्य	सदस्य
४] जितलाल महर्जन	सदस्य
५] सानुलाल अवाले	सदस्य
६] हेराकाजी अवाले (क)	सदस्य
७] हेराकाजी अवाले (ख)	सदस्य
८] नबीन पुस्तकालय प्रतिनिधि	सदस्य
९] थपाःहिति क्लब प्रतिनिधि	सदस्य
१०] स्वाधीन पुस्तकालय प्रतिनिधि	सदस्य
११] महाबौद्ध पुस्तकालय प्रतिनिधि	सदस्य
१२] राजेन्द्र कपाली	सदस्य

झ) गोष्ठी उपसमिति -

१] सुश्रो अमिता धारुवाः	संयोजक
२] डा० केशवमान शाक्य	सदस्य
३] वरदेश मानन्धर	सदस्य
४] मदनरत्न मानन्धर	सदस्य
५] शान्तरत्न शाक्य	सदस्य
६] त्रिरत्न मानन्धर	सदस्य
७] धर्मरत्न शाक्य	सदस्य
८] प्रकाश बज्राचार्य	सदस्य
९] लक्ष्मीशोभा शाक्य	सदस्य
१०] चन्द्रशोभा शाक्य	सदस्य

कार्यालय विशेष सहायक -

अनगारिका उत्पलवर्णा

कार्यालय सहायक -

- १] वीररत्न शाक्य
- २] सुगीन्द्र शाक्य
- ३] दीमवज्र बज्राचार्य

रजतजयन्ती समारोह कार्यक्रम

(१) शान्तिपदयात्रा-

- दिन- २०४५ माघ ४ गते, मङ्गलवार
समय- बिहान ११ बजे
स्थान- ललितपुर
कार्यक्रम- लुखुसिस्थित सुमंगल विहारबाट शुरू भई थैनास्थित यशोधरा बौद्ध विद्यालयमा अन्त ।

(२) उद्घाटन समारोह-

- दिन- २०४५ माघ ४ गते, मङ्गलवार
समय- दिनको १३० बजे
स्थान- यशोधरा बौद्ध विद्यालय, थैना, ललितपुर
कार्यक्रम- १ शीलप्रार्थना र सभापतिको आसन ग्रहण-
संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द महास्थविर
२. स्वागतगान- दरियति शिक्षाका विद्यार्थीहरू
३. स्वागतभाषण- रजतजयन्ती समारोह समितिका
अध्यक्ष, भिक्षु बुद्धघोष महास्थविर
४ समुद्घाटन- प्रमुख अतिथि आवास तथा भौतिक
योजना मन्त्री माननीय प्रकाशचन्द्र
सोहनी ।
५. प्रतिवेदन- रजतजयन्ती समारोह समितिका सचिव,
भिक्षु ज्ञानपूर्णक महास्थविर
६. मन्तव्य- अखिल नेपाल भिक्षु महासंघका अध्यक्ष, महा-
नायक आचार्य भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर
७. स्मारिका बिमोचन एव मन्तव्य- प्रमुख अतिथि
८. धन्यवाद ज्ञापन रजतजयन्ती समारोह समितिका
उप-सचिव श्री महेन्द्ररत्न शाक्य
९. सभापतिबाट विसर्जन भाषण
१०. जलपान

(३) गोष्ठी—

दिन— २०४५ माघ ४ गते, मङ्गलवार

समय— २.३० बजे

स्थान— यशोधरा बौद्ध विद्यालय, थैना, ललितपुर

कार्यक्रम— २.३० बजे— सभापतिको आसनग्रहण— भिक्षु बुद्धधोष
महास्थविर

२.३५ बजे— स्वागतभाषण— गोष्ठी उप-समितिका
संयोजक, सुधी अमिता धास्वा:

२.४० बजे— “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाको एक
शिक्षिक मूल्यांकन” विषयक कार्यपत्र
प्रस्तुत—भिक्षु सुदर्शन महास्थविर

२.५५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी—महानायक आचार्य
भिक्षु अमृतानन्द महास्थविर

३.०५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी— डा० बज्ररा जशक्य

३.१५ बजे— कार्यपत्रमाथि प्रश्नोत्तर

३.३० बजे— “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षाको ऐतिहासिक
अवलोकन” विषयक कार्यपत्र प्रस्तुत—
श्री धर्मरत्न शास्त्र्य

३.४५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी— प्रा० आशाराम
शास्त्र्य

३.५५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी— व. आ. कनकद्वीप

४.०५ बजे— कार्यपत्रमाथि प्रश्नोत्तर

४.२० बजे— “नेपाल बौद्ध परियति शिक्षा अध्ययन
अध्यायनमा व्यावहारिक समस्या” विषयक
कार्यपत्र प्रस्तुत— श्री राकेश अवाले तथा
श्री महेन्द्ररत्न शास्त्र्यबाट संयुक्त

४.३५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी— श्री सुवर्ण शास्त्र्य

४.४५ बजे— कार्यपत्रमाथि टिप्पणी— डा. केशवमान शास्त्र्य

४.५५ बजे— कार्यपत्रमाथि प्रश्नोत्तर

५.१० बजे- समष्टिगत छलफल एवं प्रस्ताव

५.२० बजे- धन्यवाद ज्ञापन- गोठी उम सवितिका
सदस्य, श्री वरदेश मानन्धर

५ २५ बजे- सभापतिवाट विसज्जन मन्तव्य

(४) लेखप्रतियोगिता-

दिन- २०४५ माघ ५ गते, बुधवार

समय- दिनको १ बजे

स्थान- धर्मकीर्ति विहार, श्रीधर, नःघल, काठमाडौं

कार्यक्रम-१. पञ्चशील प्रार्थना

२. स्वागतभाषण- धर्मकीर्ति बौद्ध अध्यापन गोष्ठीका
सचिव, स्वयम्भूरत्न तुलाधर

३. स्वागतगान

४. मन्तव्य- लेखप्रतियोगिता उपसमितिका संयोजक, भिक्षु
अश्वघोष महास्थविर

५. प्रतियोगिता शुरू

६. बौद्धगीत

७. प्रतियोगिताको परिणाम घोषणा- निर्णायक समिति

८. धन्यवाद ज्ञापन- अनगारिका कमला

९. जलपान । *Dhamma.Digital*

(५) वक्तृत्वकला प्रतियोगिता-

दिन- २०४५ माघ ६ गते, बृहस्पतिवार

समय- दिनको १ बजे

स्थान- गणेशमहाविहार, काठमाडौं

कार्यक्रम- १ ०० बजे- पञ्चशील प्रार्थना

१.०५ बजे- सभापतिको आसनग्रहण- भिक्षु सुबोधानन्द
महास्थविर

१.१० बजे- प्रमुख अतिथिको आसन ग्रहण- माननीय
पद्मरत्न तुलाधर

१.१५ बजे- स्वागतभाषण- वक्तृत्वकला प्रतियोगिता
उपसमितिका संयोजक, डा० केशवमान शाक्य

- १.२० बजे- प्रतियोगिता नियम वाचन-उपसमितिका
सदस्य, श्री प्रकाश बज्राचार्य
- १ ३० बजे- प्रतियोगिता शुरू
- ३.३० बजे- मन्तव्य-प्रमुख अतिथि
- ३ ४५ बजे- प्रतियोगिताको परिणाम घोषणा
- ३.५० बजे- धन्यवाद ज्ञापन- प्रतियोगिता उपसमितिका
सदस्य, श्री त्रिरत्न मानन्धर
- ४.०० बजे- सभापतिबाट मन्तव्य
- ४ १० बजे- जलपान ।

(६) पुरस्कार वितरण समारोह-

- दिन- २०४५ माघ ८ गते, शनिश्चरवार
- समय- दिनको १ बजे
- स्थान- यशोधरा बौद्ध विद्यालय, थैना, ललितपुर
- कार्यक्रम- १. शीलप्रार्थना- संघमहानायक भिक्षु प्रज्ञानन्द
महास्थविर सम्मुख
२. सभापतिको आसनग्रहण- संघउपनायक भिक्षु
शाक्यानन्द महास्थविर
३. स्वागतभाषण- प्रकाशन उपसमितिका संयोजक,
श्री सुवर्ण शाक्य
४. समारोहको प्रतिवेदन- समितिका सचिव, भिक्षु
ज्ञानपूजिक महास्थविर
५. गोष्ठीको प्रतिवेदन- उपसमितिका, संयोजक, अमिता
घाह्ला:
६. आर्थिक प्रतिवेदन-समितिका कोषाध्यक्ष,
अमगारिका कमला
७. पुरस्कार वितरण तथा मन्तव्य- ललितपुर नगर
पञ्चायतका प्रधानपञ्च श्री बुद्धिराज बज्राचार्य
८. धन्यवाद ज्ञापन- समितिका उपसचिव, भिक्षु
शीलभद्र ।
९. सभापतिबाट विसर्जन भाषण ।

Dhamma.Digital

Dhamma.Digital

मुद्रक
कान्तिपुर प्रिण्टिङ्ग प्रेस
अंबाहाल, काठमाडौं ।

☎ २१२८५५ पोस्ट बक्स नं. १४१८